

OBČASNÍK

JAMU

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ

2013/II – 2014/I

Občasník s nejrůznějšími novinkami

Nový Občasník chce své čtenáře potěšit mnoha novinkami. Těžiště tohoto čísla tvoří obsáhlý rozhovor se (staro) novým rektorem Janáčkovy akademie múzických umění v Brně profesorem Ivo Medkem, který v podzimní volbě rektora obhájil svůj post na další čtyři roky. Kam a jak chce školu od února 2014 vést si přečtete na úvodních stranách. Ale také ty další nabídnou zajímavé čtení. Připomenout si třeba můžete tři významné jubilanty akademie, tedy profesory Alenu Veselou, Aloise Hajdu a Miroslava Plešáka. Významná varhanice a český režisér stáli v čele JAMU v polistopadové době jako rektori. Oba jmenovaní stejně jako jubilující dramaturg Plešák patří k významným pedagogům školy. Dodatečně celému triu blahopřejeme. Emeritní rektorku připomenou kupříkladu slova výtečné narozeninové zdravotce profesora Sýkory.

Novum čísla dále představují recenzní či kritická zamyšlení studentů nad inscenacemi jejich kolegů, podobně jako zpráva o zcela nové akci školy, kterou se stala konference Absolventi vysokých uměleckých škol a praxe a která si kladla otázky po vztahu absolventů uměleckých VŠ a jejich budoucích zaměstnavatelů.

Možná vás vedle mnoha studentských zpráv osvěží i další novinka Občasníku, kterou je fotostrana o zajímavých událostech na škole nebo třeba původní komiks od malé FaGi. Ta se se svými malůvkami v divadelním světě i přes svůj věk už stala skutečnou legendou a jejich kreslířských i vtipkujících služeb třeba využívali studenti posledního ročníku festivalu Setkání/Encounter. Když jsem ze skutečného autora Fagi (zcela zdarma) vymámil tento díl a chtěl ho aspoň za odměnu pozvat na pivo, opáčil, že Fagi pivo ještě nepije, protože jí ještě ani není třináct. Listujte tedy a čtěte, co se dalo a děje na vaší vysoké škole.

Luboš Mareček

vnitř čísla:

Rozhovor s novým rektorem JAMU Ivo Medkem nejen o dalších čtyřech letech akademie

Naši jubilanti:
Profesorka Alena Veselá,
Alois Hajda a Miroslav Plešák

První rok existence
Divadla na Orlí

Dvě výročí dirigenta
Františka Jílka

Účast studentů Divadelní fakulty
JAMU na festivalu Zlomvaz 2013

Nová konference
Absolventi vysokých uměleckých
škol a praxe

Zahranční výjezdy studentů

Smetanova Hubička v Divadle
na Orlí

Kterak cizinci Velkou Lhotu
poznávali

Z nových knižních přírůstků
JAMU

Nové webové stránky
studia Marta

Životní jubilea

Nahrávací studio Divadla na Orlí je nově otevřeným unikátním zařízením v historickém centru Brna. Díky špičkovým akustickým vlastnostem, technickému vybavení a profesionálnímu personálu nabízí nadstandardní podmínky. Na počátku roku 2014 v nahrávacím studiu probíhaly projekty: Erasmus Jazzové interpretace HF, rozhlasová prvovýroba, soutěžní nahrávky studentů, točí tady kapela Lesní zvěř, Jazzové Trio Viléma Spilky a Vincence Kummera. O prvním roku existence Divadla na Orlí čtěte na str. 5 a 6. Další informace na www.studio.jamu.cz.

Rozhovor s rektorem JAMU Ivo Medkem nejen o jeho druhém funkčním období

Jednou z vrcholných událostí akademického roku 2013/2014 byly bezpochyby volby nové hlavy akademie. V těch letošních, které se odehrály 16. října, akademický senát JAMU znovu zvolil profesora Ing. MgA. Ivo Medka, Ph.D., který jako rektor stojí v čele školy od roku 2010. Profesor Medek byl v této nejvyšší funkci potvrzený na další čtyři roky, v lednu by jej měl jmenovat prezident republiky. Druhé funkční období někdejšího dvojnásobného děkana hudební fakulty začne v únoru roku 2014. Je více než jasné, že nové číslo Občasníku ani nemůže začínat jinak než rozhovorem o bilancích a perspektivách školy s mužem, který bude Janáčkově akademii múzických umění v Brně dávat směr do počátku roku 2018.

Vezměte to z gruntu. Proč jste se rozhodl znovu kandidovat na rektora?

Ty první čtyři roky po nástupu na post rektora měly několik období. V tom úplně prvním se rozkoukáváte – pravda, snažíte se, aby to byl co nejrychlejší proces, ale nějaký čas to vezme, protože okamžitě zjistíte, že jste v novém prostředí, s novými lidmi a v problematice o patřičně obecnější a daleko širší, než ta, se kterou se setkáváte jako děkan. Ve druhé části se „domestikujete“ a začnete analyzovat uvnitř instituce, co je dobře nastavené a co by mohlo nebo mělo být jinak a hledáte cesty a konsensus, na kterém je tradičně komunikace uvnitř JAMU postavena, což ne vždy ale rozhodování usnadňuje. Zároveň se snažíte nějak etablovat na úrovni českého vysokého školství, zastupovat zájmy uměleckých škol, komunikovat s ministerstvy a politiky, implantovat jim myšlenky, které považujete za důležité. Přitom se vám ministři a náměstci průběžně mění, takže si připadáte, že pořád opakujete totéž dokola... Mezitím bojujete se stávkami i projektanty na stavbě nového divadla, usilujete o nový informační systém, bojujete za spravedlivý systém financování uměleckých vysokých škol, rozhodujete o projektech všech úrovní a ručíte za vše, co se na škole děje... A tak vplynete do třetího období, kdy už víte, co a jak by mělo být i jak na to, začíná vás respektovat širší komunita našeho akademického světa, zvolí vás do struktur, o nichž se domníváte, že v nich můžete být prospěšný – a zjistíte, že vám období za půl roku končí a začnete se chystat na volby. Takže shrnuto a podtrženo – na rektora jsem

po druhé kandidoval proto, abych měl ještě prostor zužitkovat nabyté zkušenosti i postavení v celé šíři problematiky ve prospěch JAMU a českého uměleckého školství obecně.

Jak byste formuloval Vaše priority ve směřování školy pro nadcházející čtyři roky?

Udržet konsensuální, přátelské a tvůrčí prostředí na JAMU, posílit partnerský a kooperační vztah mezi oběma fakultami. Propojit jejich výukové a tvůrčí aktivity na společné platformě nového Divadla na Orlí, hudebně-dramatické laboratoři. Po prvním roce zkušebního provozu otevřít veřejnou diskusi a nastavit definitivní systém provozu této nové součásti JAMU. Zefektivnit komunikaci mezi vedením a součástmi zpřesněním toků informací. Vytvořit a nastavit účelný systém PR školy včetně nového webu, komunikace s veřejností – absolventy a zaměstnavateli v první řadě. Využít individuálního projektu národního KREDO pro hloubkovou analýzu stavu školy i zapojení akademických pracovníků mladší generace do problematiky řízení JAMU s perspektivou postupného přebírání podílu na vedení. Zapojit se do poslední vlny evropských projektů i projektů regionální inovační strategie. V oblasti základního výzkumu podporovat všechny formy zkoumání umění, vědeckou a vývojovou činnost zejména v rámci GAČR, ale prověřit i možnosti uplatnění kooperace s IBM v oblasti digitalizace a archivování uměleckých výstupů jako možného projektu certifikovaných metodik pro TAČR. Podporovat

uměleckou činnost studentů a pedagogů zejména na mezinárodní úrovni. Vytvořit a dodržovat kariérní řády – jako významné zmapování vykrytí výuky, ale i zapojení akademických pracovníků v oblastech tvůrčích, projektových a dalších činností.

A co se podle Vás za poslední čtyři roky nejvíc podařilo, v čem jsou naopak stále nějaká manka?

Podařilo se postavit a uvést v život DnO, přetvořit sklepy na Komenského v krásné výukové prostory, vybojovat na MŠMT specifický systém financování uměleckých VŠ včetně vývoje a zaintegrování Registru uměleckých výkonů, přejít ze zastaralého SISu na nový informační systém Masarykovy univerzity, posílit komunikaci a spolupráci s dalšími stakeholdery, úspěšně se zapojit do evropských projektů a získat tak desítky milionů pro rozvoj školy a řada dalších věcí.

Zeptám-li se osobněji... Vzalो Vám dosavadní čtyřleté vedení školy nějaké ideály?

Ideály snad ne, ty jsou moc vzácné zboží. Ale určitě si představujete, když nastupujete do funkce, že některé věci jsou jasné a půjde je rychle nastavit, ale pak zjistíte, co je jak a na koho vázáno, co jsou cíle zájmy, jaký má problém kořeny a pozadí a řadu dalších věcí, které naráz postaví bariéru a řeknete si – je dobré do toho štvouchat, když navíc u tak malé školy, jakou JAMU je, máte skoro jistotu, že se dostanete do křížku s některým z vašich vlastních známých a přátel.

Snažíte se vysvětlovat, že to, co bylo inovativní po revoluci, už třeba není nyní, a to z hlediska věcného i osobnostního

a vlastně se stále pohybujete na hraně nějakého znelibění se. Není snadné být děkanem nebo rektorem a zůstat oblíbeným mezi všemi...

Jak pohlížíte na funkci rektora JAMU? Je to spíše úředník, vysoký manažer shánějící peníze nebo jen jakýsi koordinátor potřeb příslušných fakult?

Musí být trochu ode všeho a navíc by měl být i uznávaný ve svém oboru, aby měl mezi akademickou obcí dostatečné renomé a nemohlo se říkat, že ono mu to tvůrčí moc nejde, tak dělá úředníka.

Ruku na srdce: poměr rektorátu a dvou fakult je na domácí půdě občas pocítovaný jako jakési pomyslné zápolení. Co jako nová hlava školy chcete DIFA a HF garantovat, do čeho jim naopak nechcete a nebudete zasahovat?

To vychází jednoznačně z kompetencí děkana a rektora. Hodlám se jich i nadále držet a nenabourávat autoritu děkana a vedení fakult zasahováním do interních procesů. Na druhé straně věřím, že s ukončenými stavbami budu mít více času a jsem připraven více než v minulém období s oběma děkany spolupracovat a spoluvytvářet podobu JAMU. Myslím si, že ten vztah rektorát versus fakulty je dán ne dostatečným vzájemným vhlédem do úkolů jednotlivých součástí a komunikací mezi sebou. Do značné míry je to dáno osobními kvalitami několika jednotlivců i odlišným způsobem práce úředníků a pedagogů. Určitě se budu snažit komunikaci mezi součástmi zlepšit.

Nedávno jste byl zvolen místopředsedou České konference rektorů. Může z toho JAMU také nějak profitovat?

Být zvolen do funkce místopředsedy ČKR znamená dvě věci. Tou první je dobrý pocit, že jste ostatními rektory veřejných i soukromých VŠ vnímán jako důvěryhodná osoba, že můžete jistým způsobem reprezentovat zájmy segmentu uměleckých škol, dostanete se do úzkého kontaktu s vedením ministerstva a ledacos můžete ovlivnit. Tou druhou věcí je značný nárůst práce, pobytu na D1 a nutnost zabývat se záležitostmi, které by jinak šly mimo spektrum zájmu rektora umělecké VŠ. Ale i to může k něčemu někdy být...

Cituji z vaší několikastránkové koncepce, s níž jste o tento post ucházel: „V současném stále více se komercializujícím světě je JAMU nositelem

hodnot – etických i estetických – které předává dalším generacím, usiluje o zachování pozic skutečného umění, kdy je nezbytné dbát nejen na kvalitu, ale i na duchovní rozměr, mezilidské vztahy, stimulaci kladných volních vlastností a kreativity, ale i na pokoru, tak nutnou pro jakoukoliv uměleckou tvorbu.“ Co je tedy podle vás ve dnešní komerční diktované realitě nejdůležitější v otázce umění a kde jsou hranice opravdového kumštu?

Věřím, že alespoň některé skupiny lidí si budou i nadále vybírat pro svoji zábavu a potěšení náročnější formy umění, i proto, že v duchu obchodního zájmu se ta komerční pseudokultura tak extrémně agresivně propaguje, že se sama řadě lidí znechucuje a ti hledají zajímavější formy uvnitř komerce, ale i za jejími hranicemi, v oblasti skutečného umění. Ty hranice jsou samozřejmě rozpité, komerční umění má své „umělecké“ přesahy.

Primární cílem JAMU je výchova úspěšných a kvalitních absolventů, kteří obstojí v tuzemské a potažmo v mezinárodní konkurenci.

Jste s uplatněním mladých umělců opouštějících školu spokojení?

Vezmeme-li v úvahu interval od opravdu úplné špičky, kdy např. jeden náš nedávný absolvent byl kratoučkový čas po absolutoriu přijat do Berlínské filharmonie, pak se domnívám, že úspěšnost našich absolventů jistým způsobem kopíruje Gaussovu křivku. Z kvantitativního hlediska o úspěšnosti mluví počty evidovaných nezaměstnaných, která jsou každoročně v řádu několika jedinců. Tato statistika však nic neříká o té kvalitě. Proto je jedním z důležitých úkolů, na kterém se již pracuje, zlepšení komunikace s absolventy, abychom měli podrobnější data o jejich uplatnění. Vedle toho jsem stále neopustil ideu najít cestu usnadňující přechod od studia do umělecké praxe, kterou jsem měl ve formě interní agentury JAMU už v minulém volebním programu.

„Nevychováváme baviče, kteří zpívají odrhovačky a berou za to miliony,“

prohlásil jste v jednom rozhovoru pro média. Jaký by měl být tedy podle vás ideální profil absolventa opouštějícího školu?

Pro praxi kvalitně připravený, všestranný umělec s hlubokým vhlédem do problematiky oboru, širokým přehledem v souvisejících oborech, zaujatý pro svoji práci a ochotný jí i ledacos obětovat s nutnou dávkou pokory, ale i urputnosti prosadit svůj umělecký názor.

Předními prioritami Vaší volební koncepce byla kvalita a internacionalizace... Čeho chcete v těchto oblastech dosáhnout?

Kvalita se u vysokých škol skloňuje ve všech možných pádech už pár let, ale přesto ji nevnímám jako devalvovaný pojem. Abychom udrželi umění uměním, založeným na tom, že někdo něco v této oblasti opravdu umí, a odlišili je od zábavy, potřebujeme stále zvyšovat kvalitu naší práce. Ale kvalitu potřebujeme i proto, abychom byli jako škola konkurenceschopní v evropském prostoru uměleckých vysokých škol. Proto je třeba nastavit a korigovat procesy řízení kvality na vysoké odborné úrovni, proto potřebujeme i kolektivní orgán složený ze zástupců fakult, rektorátu i nezávislých auditorů, který bude nejen hodnotit výsledky, ale i odborně a fundovaně hledat strategie a cesty pro jejich dosahování na všech třech stupních – na úrovni vstupu, procesu výuky i evaluace výsledků.

— Rektor JAMU se slavnostním rektorským límcem —

V oblasti internacionalizace potřebujeme dosáhnout takové úrovně nabídky směrem do zahraničí, aby k nám mířilo stále více vysoce talentovaných zahraničních studentů i hostujících profesorů na jedné straně, na straně druhé, aby zde jednak byla stálá poptávka po našich pedagozích a tito byli schopni i ochotni do zahraničí vyjždět a úspěšně šířit dobré jméno JAMU i české hudby a divadla.

Na JAMU jste začal učit roku 1990, co se od té doby na škole podle Vás nejvíce proměnilo?

To by byl výčet na několik stran – myšlení a vnímání školy a její mise, materiální zabezpečení, dvoufakultní uspořádání, struktura a bohatost oborů a mnoho dalších věcí.

Při volbě rektora se v diskusi dlouze mluvilo také o vztahu pedagoga a žáka na vysoké umělecké škole. Můžete přiblížit Váš pohled na tuto pedagogickou relaci?

Tak asi rok mi trvá, než získám u studenta v individuální výuce pocit, že vnímám jeho bytostné směřování a jsem schopen je rozvíjet a rozšiřovat. Učím hudební kompozici a domnívám se, že tento obor se učít – v tom běžně vnímaném smyslu slova – nedá. Je však možno rozšiřovat obzory, hledat nové cesty a přístupy při respektování právě onoho bytostného nastavení studenta.

Váš silným soupeřem a vlastně oponentem v rektorské volbě byl profesor Josef Kovalčuk, který se vůči vašemu dosavadnímu vedení školy snažil ve své navrhované koncepci vymezit. Je i tak něco, s čím jste se v jeho kandidátském programu ztotožnil?

Můžete to konkrétně pojmenovat?

Nemyslím si, že šlo o zásadnější vymezení se. V řadě věcí jsou naše názory podobné, spíš jde o to nalézat cesty, jak při jasně rozdaných kartách rozhodovacích pravomocí určité sporné věci komunikovat a jak je prosazovat.

Budete třeba něco z jeho návrhů přejímat, inspiroval Vás něčím?

Názoru profesora Kovalčuka si vážím, považuji jej za jednoho z těch lidí, kteří věnují velké úsilí ve prospěch JAMU. Určité věci z jeho volební řeči považuji za nosné a budu se jimi určitě zabývat, ať už je to Cena rektora v umělecké oblasti nebo některé úvahy o zlepšení

systemu komunikace mezi rektorátem a fakultami.

Profesor Kovalčuk kritizoval postavení a funkci nového školního Divadla na Orlí. Jak vidíte postavení a úlohu této laboratoře v organismu školy?

DnO by mělo být smelující platformou, na které se střetávají aktivity obou fakult v tom pozitivním a synergizujícím smyslu. Jeho nastavení a fungování bude předmětem široké diskuse, která zhodnotí uplynulý startovací rok ze všech stran.

Co si tedy může škola slibovat od Vašeho nového působení v rektorském křesle?

Určitě kontinuitu směřování vedoucí ke stabilizované evropské umělecké škole s výborným technickým zázemím, stále více mezinárodní akademickou obcí na obou stranách katedry. Protažení komunikačních trubek a cílenou přípravu na výměnu stráží ve vedení školy. Snahu o přítok peněz do rozpočtu tak, aby bylo možno více finančně zainteresovat pracovníky školy, samozřejmě v přímé úměře k vykazované práci pro JAMU. Tato věta se napíše jednoduše, ale ve výsledku znamená široké spektrum aktivit od lobování za vyšší rozpočet v parlamentu, přes tlaky na MŠMT na zvýšení procentuálního podílu uměleckých VŠ v ukazateli kvality, diskusi s ostatními „uměleckými“ rektory o přerozdělování podílu těchto škol na penězích počítaných z celkového počtu jejich studentů až po motivování vlastních akademických pracovníků k větší výkonnosti v publikačních aktivitách, projektové a umělecké činnosti... A to je jen výběr z toho všeho, co s touto oblastí souvisí.

Vystudoval jste původně technický obor mechanika a programování na VUT, teprve poté absolvoval kompozici u Aloise Piňose. Bylo Vám (a v čem) užitečné toto profesní rozkročení se mezi svět techniky a umění, na první pohled tedy dvou zcela protichůdných světů?

Racionální myšlení se mi velmi hodí – a to nejen pro „děkanování a rektorování“, ale i v umělecké sféře, skladatelském oboru pak zejména. Je potřebným doplňkem volné invence, drží vás při zemi. Ale oblast vědeckého bádání je i o objevování, kreativitu. Ne nadarmo se sféra exaktních věd tak často prolíná se sférou hudby.

Napsal jste více než 50 orchestrálních, komorních a elektroakustických skladeb, často s důrazem na bicí nástroje. To je váš nejoblíbenější hudební instrument?

Asi nemám jeden nejoblíbenější instrument. Bicím se věnuji již třicet let, je to fascinující svět zvukových barev a rytmických možností. Řada skladeb pak vznikala pro Středoevropský soubor bicích nástrojů DAMA DAMA ze jména v 90. letech. Z těchto skladeb je pak i dvojcédéčko skladeb pro bicí. Ostatně s DAMA DAMA se opět potkáme v březnu při provedení mé skladby TRIAX, koncertu pro klavír, bicí a orchestr, kterou uvede Filharmonie Bohuslava Martinů s klavíristkou Sárou Žalčíkovou a právě s DAMA DAMA ve Zlíně. Jinak k mým oblíbeným nástrojům patří flétna, klarinet, violoncello a řada dalších.

Co právě nyní komponujete a kde mohou na Vaší tvorbu zájemci narazit?

V posledních týdnech minulého roku jsem dělal revize partitury opery, kterou jsme pár let postupně komponovali s kolegyní Markétou Dvořákovou. Jmenuje se Alice in Bed a premiéra je v produkci Národního divadla Brno v květnu. Jinak píší něco pro ISHA trio, ale času není, tak to jde pomalu. Na stole pak leží řada zajímavých podnětů a objednávek, z nichž alespoň některé bych rád zkomponoval, na příklad klarinetový koncert pro skvělého Garetha Davise. Určitě pak chceme udělat s Ensemble Marijan hudbu k starému, octovým syndromem postiženému filmu v rámci Expozice nové hudby 2014.

Jak byste se charakterizoval jako člověk?

Tak to nechám na někom jiném – ostatně je známo, že systém je obtížně poznatelný zevnitř – to definoval už pan Gödel.

Co Vám dělá v životě největší radost?

O práci jsme mluvili celý rozhovor, takže z mimopracovní oblasti jsou to moji nejbližší, k nimž se přiřadilo i šteně Areta, před pár týdny jsem se přestěhoval kousek za Brno do krásné přírody, stále řidčeji, leč aspoň občas se dostanu na tenis nebo na lyže... Ale je pravda, že psaní hudby je spíš radost než práce.

Ptal se Luboš Mareček

Na nové divadlo jsme si rychle zvykli

Divadlo na Orlí má za sebou 14 měsíců své existence. Dlouho a toužebně očekávané otevření hudebně-dramatické laboratoře se uskutečnilo 24. října 2012 slavnostním odpoledním programem a večerní premiérou muzikálu Footloose. Poslání této nové scény JAMU bylo mnohokrát vyjádřeno v řadě koncepcí, spisů, záměrů atd. Lze ho ovšem shrnout poměrně jednoduše: Divadlo na Orlí je prostorem pro výuku studentů Hudební a Divadelní fakulty JAMU, a to zejména pro oblast hudebně-dramatického divadla, tedy především opery a muzikálu – ale samozřejmě i všech dalších hudebně-dramatických žánrů, jak v současném divadle vznikají. Působí zde absolventské ročníky všech oborů uměleckých, manažerských i technologických. Výuka se realizuje především formou umělecké tvorby – vznikají zde absolventská představení, ale aktivity v Divadle na Orlí představuje i řada jiných projektů, které naplňují vlastní poslání tohoto nového školního pracoviště.

Jak vypadá dosavadní bilance? Na jevišti se dosud uskutečnilo 9 premiér absolventských představení: Divadelní fakulta – Footloose, Steel Peer, Pokrevní sestry, Co zbylo z Anděla, Bohéma, Jerry Springer: Opera; Hudební fakulta – Evropská turistika/Kráska a Zvíře, Prodaná nevěsta, Don Giovanni. Vedle toho se

na jevišti hrála další představení, mj. Hubička v rámci doktorandského grantového projektu VCHOD (Výzkumné centrum operního/hudebního divadla), byl uveden koncert Setkávání nové hudby Plus (Brno Contemporary Orchestra), několik představení mezinárodního festivalu vysokých divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER, představení Pisum sativum (Klaunská scénická a filmová tvorba), multimediální projekty Hudební fakulty, uskutečnil se zde poprvé absolventský festival Karty, čestný doktorát Vojtěcha Jasného, odehrál se zde ples JAMU... Na zkušebnách se nejen zkoušelo, ale taky hrálo – mj. Zápisník zmizelého z Texasu, společný projekt obou fakult Stabat Mater, projekt erasmovských studentů Divadelní fakulty, představení festivalu Sítko (Divadlo a výchova), několik monodramat... Živo bylo i v atriu, kde proběhlo např. 12 podvečerů s koncerty a krátkými představeními. O prázdninách hostovala v Divadle na Orlí taneční company ProART, která uvedla deset představení mezinárodního festivalu ProART a uspořádala několik workshopů.

Pro ty, kdo mají rádi čísla, aspoň několik údajů – v sezoně 2012/2013 se na jevišti odehrálo přes 60 představení JAMU, které zhlédlo více než 8 tisíc diváků. Dnes jsou ta čísla samozřejmě už vyšší, protože sezona 2013/2014 je ve své polovině.

Pestrost i množství projektů naznačuje, že scéna od počátku plní svoje už zmiňované základní poslání – finalizovat výuku studentů téměř všech oborů na celé JAMU formou umělecky i provozně a technologicky náročných představení. Naplňovat se začalo také označení hudebně-dramatická laboratoř, míněné jako vtipná paralela k laboratořím výzkumných univerzit. Podobně jako ve vědeckých laboratořích se studenti učí základnímu výzkumu a pokoušejí se rozvíjet i svoje vlastní originální nápady, tak i v Divadle na Orlí studenti přinášejí do pomyslné „laboratoře“ svoje zkumavky, křivule, kádinky, mikroskopy, chemikálie a jiné ingredience, z nichž vytvářejí umělecké artefakty, což jsou většinou inscenace a performance. Výsledky jejich „výzkumu“, tedy jejich umělecké tvorby, jsou hned konfrontovány s diváky, takže studenti mají zaručenu zpětnou vazbu. A ještě jedna věc je v této laboratoři důležitá – totiž to, že v některých projektech se „nerespektuje“ striktní dělení na fakulty, ale že při nich spolupracují studenti obou fakult. Není třeba podotýkat, že takové setkávání je ziskem pro všechny zúčastněné – a taky pro JAMU.

V každé laboratoři občas praskne zkumavka, nebo se ukáže, že předpokládaný postup nevede k cíli. Může se to stát i v laboratoři hudebně-dramatické: ne všechno se musí povést na sto procent. A navíc – ne všechno musí být všem srozumitelné a pro všechny přijatelné. Bývá totiž v povaze experimentu, včetně experimentu uměleckého, že jde svými cestami a snaží se objevit něco nového. Jen namátkou připomeňme, že v Divadle na Orlí o to usilovala třeba Prodaná nevěsta (Smetanova první verze s činoherními scénami) či nedávná inscenace náročné Mozartovy opery Don Giovanni, nebo muzikálová verze Bohéma či vysoce kontroverzní anglický muzikál Jerry Springer: Opera, který formou provokace přesahující hranici u nás obvyklou přináší ostrou kritiku zvrácené televizní zábavy, která pozvolna zaplavuje i naše krajiny... Někteří kritikové a diváci výše uvedená díla nebo i další produkce Divadla na Orlí přijali, jiní je podrobili silné, mnohdy zdrcující kritice. To je však normální v každém divadle.

— Divadlo na Orlí hraje už druhou sezonu —

A o to víc lze předpokládat polemické střety v divadle, které chce nejen naplnovat studijní plány, ale také si vyzkoušet nové možnosti. Každý experiment má právo na to, aby se „nepovedl“ – jinak by to nebyl experiment, ale běžný rutinní postup!

Divadlo na Orlí se rozběhlo do života s až udivujícím temperamentem a nasazením. Všem, kdo se na iniciaci provozu divadla podíleli, patří uznání. Je to samozřejmě celý nově vzniklý tým Divadlo na Orlí v čele s ředitelkou Lenkou Tesáčkovou a produkčními Zdeňkou Vlachovskou a Markétou Švecovou. A pak ty desítky studentů, kteří měli tu možnost jít

poprvé po pěšinách, kudy ještě nikdo nešel, dotýkat se přístrojů a nástrojů, které ještě nikdo nevyzkoušel, stát na jevišti, kde ještě nikdo nestál... Je to na jedné straně jedinečný zážitek, ale na straně druhé taky strašná dřina a zodpovědnost. Skoro všechny projekty loňské sezony vznikaly navíc za současného dokončování některých stavebních detailů v divadle, zařizování, zabydlování...

Projekt nové divadelní scény JAMU vznikl dlouho a obtížně. Měl řadu příznivců, ale také hodně nepřátel, kteří se pokoušeli stavbě divadla zabránit. Pamatuji si, že při zdoluhavých administrativních a jiných průtazích, při nekonečných

jednáních, která se často motala v kruhu jako docela obstojně napsané absurdní drama, jsem si jako formu dopingu, aby to šlo vůbec vydržet, často představoval, jak to bude vypadat, až se bude v divadle hrát. Teď je to skutečnost. Ta v mnohém předčila moje někdejší představy. A předpokládám samozřejmě, že je to pouhý rozjezd a že nás čeká řada překvapení, řada skvělých zážitků – a možná i zklamání a proher, neboť ta patří k věci. Smysl existence Divadla na Orlí se začal naplňovat ve snaze tvořit, komunikovat, tvrdě pracovat.

Václav Cejpek

První rok existence Divadla na Orlí / Hudebně-dramatické laboratoře ve faktech

Divadlo na Orlí po loňském říjnu vstoupilo do druhého roku své existence. Pojďme si tedy zrekapitulovat, co se do konce první sezóny v Hudebně-dramatické laboratoři událo.

Divadlo bylo otevřené muzikálem **Footloose / Tanec není zločin**, který režisérka Jana Janěková byla nucena pro zpoždění stavby DnO nastudovat ve studiu Marta, odkud byl přenesen ještě v době dokončování stavby budovy na jeviště nového divadla.

Přímo v divadle na Orlí pak byly nastudované 4 muzikálové tituly: **Taneční maraton na Steel Pier** (muzikálová klasika v režii britského profesionálního režiséra Roberta Gordona, za účasti studentů Erasmu), **Pokrevní sestry** (původní český muzikál v režii Jany Janěkové), poetické taneční pásmo **Co zbylo z Anděla** Dady Klementové na texty básní Milana Ruffe a Jana Skácela (režie Hana Litterová) a pro následující rok **Bohéma 1914 – zima, jaro** vycházející z Pucciniho opery v úpravě Vojtěcha Dlaska, Miroslava Ondry a Zetela (předpremiéra 26. 6. 2013).

Každý z titulů absolventského ročníku byl odehrán v průměrném počtu 12 repríz, návštěvnost se pohybovala kolem 120 diváků za představení (85 %), jen na muzikál tedy přišlo v loňské sezóně asi 5 800 diváků.

Divadelní fakulta se v prostorách Hudebně-dramatické laboratoře dále veřejně prezentovala festivaly **Encounter, Sítko a Divadelní Svět Brno** (v rámci nějž byla v DnO 4 představení), interními akcemi bylo nastudování a prezentace **představení zahraničních studentů projektu Erasmus, dvě monodramata studentů 3. ročníku muzikálového herectví** (zkušebna) a **3 workshopy v divadelním sále** na téma světlo a jevištní technologie.

Komorní opera zahájila svou činnost v Divadle na Orlí premiérou dvou inscenací v rámci jednoho operního večera: **Evropská turistika a Kráska a zvíře** v režii Tomáš Pilaře měly slavnostní premiéru 17. listopadu v rámci mezinárodního festivalu Janáček Brno 2012. Na inscenaci se rovněž podíleli studenti Divadelní fakulty JAMU.

Druhou velkou operou byla **Prodaná nevěsta** (režie David Kříž) na jaře roku 2013. Každá z oper byla veřejně uvedena 6×

a to formou dvou veřejných generálek, dvou premiér a dvou repríz. Celková návštěvnost byla 100% (1 680 diváků, zájem ve všech případech převyšoval počet míst).

Kromě „velkých operních titulů“ se Hudební fakulta JAMU prezentovala předem plánovanými menšími projekty a to: dvěma **večery Katedry multimediální kompozice HF JAMU** a dvěma operními představeními v rámci **projektu VCHOD** režiséra Tomáše Studeného. To první z nich, **Příležitost dělá zloděje** (přeneseno z prostoru FSFT MU), se odehrálo 2×, **Hubička**, která byla i v DnO nastudovaná, celkem 6×, obojí za velkého zájmu diváků. Tento výčet pak lze ještě doplnit koncertem **Brno Contemporary Orchestra** v rámci festivalu **Setkávání Nové Hudby Plus** a mimořádným představením **Lidský hlas**, které bylo odehráno ve dvou reprízách.

Zbývá jen doplnit projekty celoškolské: **Ples JAMU**, cyklus dvanácti **atriových podvečerních koncertů, Stabat Mater** ve studiovém prostoru na velké zkušebně, udělování **čestného doktorátu** Vojtěchu Jasnému a několik **symposií**.

Byla realizovaná i řada pronájmů, a to jak v sále, tak i v jiných prostorách, s některými institucemi se podařilo navázat dlouhodobý vztah a začínají se k nám vracet – nejvýznamnější a pro JAMU nejnositelnější je spolupráce se sdružením **ProART**, které u nás mimo svá jednotlivá představení realizuje celý mezinárodní taneční festival v období letních prázdnin.

Pokud byly volné prostory, zkoušela zde i činohra z Marty, Janáčkův akademický orchestr, nebo v době stavebních úprav probíhala výuka z obou fakult. Vezmeme-li navíc v potaz, že během celého období jsme řešili (a stále řešíme) provozní problémy nové budovy, vady, nedodělky a reklamace, je skoro s podivem, co všechno se zde v tak malém počtu zaměstnanců stihlo zrealizovat.

Těším se tedy, až na tomto místě budu za rok rekapitulovat první sezónu nahrávacího studia, které jsme v září 2013 uvedli definitivně do provozu.

Lenka Tesáčková

Dvě výročí dirigenta Františka Jílka

František Jílek (1913–1993) Osobnost dirigenta – tak se jmenovala vzpomínková akce věnovaná dvojitému výročí významného českého operního a symfonického dirigenta. Hudební fakulta JAMU ji ve středu 16. října 2013 uskutečnila pod záštitou primátora statutárního města Brna Bc. Romana Onderky, MBA, za finanční podpory Nadace Leoše Janáčka a statutárního města Brna. Pečlivě naplánovaný projekt připomněl činnost umělce, který významně formoval brněnský hudební život – jako umělecký šéf brněnské opery v letech 1952–1978, brněnské filharmonie 1978–1983 a v neposlední řadě jako pedagog JAMU, od roku 1948 externí, od roku 1962 interní.

Dopoledne se konala přednáška doc. Jana Zbavitele, která přiblížila Jílka nejen jako umělce, dovršitele janáčkovské tradice v Brně, ale také jako pedagoga a jako člověka. Po poledni se uskutečnil pietní akt u hrobu Františka Jílka na čestném pohřebišti Ústředního hřbitova v Brně. Odpoledne pak projekt pokračoval konferencí na HF JAMU, která z různých úhlů pohledu v přesně cílených referátech představila Jílkovy umělecké aktivity. Stěžejní projev přednesla prof. PhDr. Jindřiška Bártová

— Na dirigenta Jílka vzpomínal operní režisér prof. Václav Věžník, jeho dlouholetý spolupracovník a basista Richard Novák, někdejší sólista brněnské opery (zleva)

Brněnská JAMU se speciální technologií přidala k Berlínské filharmonii a Vídeňské státní operě

Janáčkova akademie múzických umění v Brně ve spolupráci s Národním divadlem v Praze připravila novou výstavu. Věnovaná je významnému českému dirigentovi Zdeňku Košlerovi. Výstava v historické budově Národního divadla začala koncem prosince 2013 a pyšní se netradičním technologickým prvenstvím.

Na výstavě návštěvníky čekají nepublikované informace, ale také nově objevené exponáty z pozůstalosti dirigenta Košlera. Množství fotografií, kritik a vzácné korespondence doplní

i osobní dirigentův deník. Tento materiál obsahuje údaje o všech oddirigovaných koncertech, představeních a dokonce též šifrované texty. Podle kurátora výstavy a doktoranda Hudební fakulty JAMU Gabriela Rovňáka tyto tajemné šifry zřejmě skrývají krátké kritiky výkonů některých umělců, které Košler vedl.

Výstava se koná u příležitosti nedožitého 85. výročí narození Zdeňka Košlera a vstup na ni budou mít všichni návštěvníci divadla s platnou vstupenkou až do 31. března 2014.

pokračování na str. 8

z HF JAMU, která vykreslila dirigentskou osobnost a která v současné době pracuje na monografii o Jílkovi. Prof. PhDr. Karel Steinmetz, CSc., (Pedagogická fakulta Ostravské univerzity) se zaměřil na Jílkovo téměř desetileté působení v Ostravě před jeho příchodem do Brna. Mgr. Jana Michálková Slimáčková, Ph.D., (HF JAMU) popsala Jílkovy nahrávky pro Supraphon a Panton, z nichž některé se stále vydávají. Redaktor MgA. Jan Hlaváč charakterizoval množství Jílkových rozhlasových snímků, z nichž první byl pořízen v Brně roku 1952. Osobnější povahy byla vystoupení operního režiséra prof. Václava Věžníka, Jílkova dlouholetého spolupracovníka, basisty Richarda Nováka, někdejšího sólisty brněnské opery, a PhDr. Jiřího Beneše, violisty brněnské filharmonie, kteří přiblížili dirigentovu práci ze svých zkušeností, mezi nimiž nechyběly ani vtipné postřehy. Stručný referát do programu konference dodal také Mgr. Jaroslav Fuksa, ředitel brněnské ZUŠ na Vídeňské ulici, která od roku 1996 nese jméno Františka Jílka. Krátkým příspěvkem o Jílkových transkripcích a provedeníh jeho klavírní úpravy Janáčkovy Sinfonietty konferenci zakončili studenti HF MgA. Elena Knápková a BcA. Martin Pokorný.

Večer se pak v Besedním domě konal slavnostní koncert v podání Janáčkovy filharmonie Ostrava řízené dvěma Jílkovými žáky prof. Rostislavem Hališkou a doc. Janem Zbavitelem. Program představil Františka Jílka i jako skladatele (na mistrovské škole pražské konzervatoře byl žákem Vítězslava Nováka); jeho efektní Těšínský tanec zněl instrumentačně barevně. Vrcholem večera byl Šostakovičův První houslový koncert a moll v podání skromně vystupujícího devatenáctiletého Milana al-Ashhaba z pražské HAMU, který publikum naprosto strhnul vynikající hráčskou technikou, tónovou kulturou, muzikálností a překvapivě i vyzrálostí projevu. Po *Furiantu* ze Smetanovy *Prodané nevěsty* zpívali výstup *Mařenky a Vaška* z 2. dějství této opery studenti HF JAMU Alena Nevimová a Marek Belko, sopranistka pak ještě přednesla modlitbu *Jenůfy* z 2. dějství Janáčkovy *Její pastorkyně*. Závěr večera patřil meziaktní hudbě z opery *Příhody lišky Bystroušky* v Jílkově úpravě. Je nanejvýš potěšitelné, že všechny části projektu se setkaly se zájmem veřejnosti a studentů JAMU, byly dobře navštíveny a lze je pochválit jako přínosné a záslužné.

Jana Michálková Slimáčková

— Dirigent Zdeněk Košler —

Návštěvníci zajímavé expozice se mohou také těšit na speciální aplikaci pro Samsung Smart TV o klasické hudbě, jejíž ovládání bude netradiční. Uživatel bude moci menu aplikace ovládat pomocí pohybů ruky a vybírat jednotlivé položky. Speciální software propagující českou hudbu bude tedy ovládat podobně jako dirigent svůj orchestr. Jde o jedinou aplikaci z oblasti klasické hudby s touto funkcí na světě. Ve spolupráci s brněnskou JAMU a Supraphonem vyvíjela tento program

společnost Mautilus. Janáčkova akademie múzických umění v Brně se tak připojí k Berlínské filharmonii a Vídeňské státní opeře, které jako jediné z oblasti klasické hudby mají na této platformě svou aplikaci. Aplikaci si budou moci stáhnout uživatelé na celém světě a dozvědět se tak více informací nejen o dirigentu Zdeňku Košlerovi a české hudbě, ale například i o možnostech studia na Hudební fakultě JAMU.

Dirigent Košler během své kariéry spolupracoval s více než šedesáti orchestry

z celého světa a jen pod hlavičkou Národního divadla v Praze oddirigoval 863 představení. Díky vítězství na soutěži v New Yorku byl dokonce asistentem Leonarda Bernsteina! Mimořádně oblíbený byl dirigent Košler na Slovensku, ale například i v Japonsku, které navštívil až 30krát! Více informací lze najít na webových stránkách www.zdenek-kosler.cz a také na www.facebook.com/zdenek.kosler.

Luboš Mareček

V Mezinárodní soutěži Leoše Janáčka v Brně bodovala JAMU

Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně se uskutečnila už po devatenácté a skončila velkým úspěchem pořadající školy. Dvouoborové klání pořádá Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně (HF JAMU) ve spolupráci s Nadací Leoše Janáčka. Ve druhé polovině září roku 2013 se utkali hráči na kontrabas a violoncello, kteří v den zahájení soutěže nedosáhli věku pětatřiceti let. Třetí kolo violoncellové soutěže, které proběhlo ve spolupráci s komorním orchestrem Czech Virtuosi a dirigentem Janem Zbavitelem, se konalo 21. září v brněnském Besedním domě. O den později v Koncertním sále HF JAMU se pak uskutečnilo finálové kolo v oboru kontrabas ve spolupráci s Moravským komorním orchestrem a dirigentem Richardem Kružlíkem.

„Soutěž má v současné době nejvyšší parametry, které určují kvalitu mezinárodních soutěží – je tříkolová, finále je doprovázeno orchestrem a výběr repertoáru

každého oboru zahrnuje vrcholná díla světových autorů,“ uvedl prezident akce profesor Jindřich Petráš. Děkan Hudební fakulty JAMU v Brně a garant oboru lesní roh dále dodává, že v porotách zasedají vynikající odborníci daného nástroje.

O účast v soutěži byl také letos skutečně velký zájem, který navíc každoročně vzrůstá. V oboru violoncella ze 106 přihlášených do Brna nakonec dorazilo 57 hráčů. V oboru kontrabas se přihlásilo 52 mladých umělců a v soutěži se utkalo 32 účastníků. Mladí umělci dorazili do Brna doslova z celého světa. Byly zastoupeny státy jako ČR, Austrálie, Columbia, Rusko, Lotyšsko, Polsko, Německo, Jižní Korea, Čína, Maďarsko, Bělorusko, Litva, Chile, Finsko, Chorvatsko, Švýcarsko, Mexiko, Španělsko, Japonsko, Řecko, Tchaj-wan, Turecko, Itálie, Izrael, Francie, Bulharsko, Nizozemí, Ekvádor, Švédsko.

Luboš Mareček

— Piotr Zimnik —

— Petr Vašínska —

Výsledková listina: VIOLONCELLO

1. cena

Cena za nejlepší provedení skladby Bohuslava Martinů.

Cena Opus Musicum: roční předplatné časopisu Opus Musicum pro nejlepšího českého interpreta v oboru violoncello.

Ivan Vokáč (Česká republika)

2. cena

Cena za nejlepší provedení skladby Leoše Janáčka.

Shengzhi Guo (Čína)

3. cena

Young-phil Hyun (Korejská republika)

Eduard Šístek (Česká republika)

Cena za nejlepší provedení skladby Antonína Dvořáka.

Valentino Worlitzsch (Německo)

Čestná uznání

Beata Antikainen (Finsko)

Rolando Fernandez Lara (Mexiko)

Robert Kružík (Česká republika)

Nuala McKenna (Německo)

Ivan Sendetskiy (Rusko)

Sarah Wiederhold (Německo)

Valentino Worlitzsch (Německo)

Konstantin Zelenin (Bělorusko)

Pamětní list

pro nejmladšího účastníka soutěže

Yung Han Cheng (Tchaj-wan)

KONTRABAS

1. cena

Piotr Zimnik (HF JAMU – Polsko)

2. cena

Michael Karg (Německo)

3. cena

Petr Vašínska (HF JAMU – Česká republika)

Dominik Emanuel Wagner (Německo)

Cena za nejlepší provedení soudobé skladby.

Cena Opus Musicum: roční předplatné časopisu Opus Musicum pro nejlepšího českého interpreta v oboru kontrabas.

Petr Vašínska (Česká republika)

Čestná uznání

Donatas Butkevicius (Litva)

Marek Romanowski (Polsko)

Tři vzácní jubilanti JAMU

Vratme se ještě třemi gratulacemi k významným jubilantům školy, kteří svá kulatá a významná životní výročí oslavili od vydání posledního Občasníku. Elegantní narozeninovou zdravici přednesl profesorce Veselé její letitý přítel profesor Adolf Sýkora. O sepsání dalších textů jsme požádali doktoranda Dušana Zdráhala, který se osobě profesora Hajdy věnuje profesně. Jubilujícího profesora Miroslav Plešáka zase pozdravil jeho letitý přítel a spolupracovník Václav Cejpek. Ještě jednou celému triu ze srdce gratulujeme.

Profesorka Alena Veselá

— Profesorka Alena Veselá
při slavnostním koncertu
k oslavě jejích 90. narozenin

Vážený přítel v hudbě, nacházíme se v nejposvátnějším útočisti hudby v Brně. Kolik generací umělců prošlo pódiem sálu Besedního domu a kolik generací posluchačů se v tomto sále doslova vyesedělo. Je nám tu dobře, všechno je nám důvěrně známé. Obrazu pódia dominuje prospekt varhan. Nástroj nás neděsí svou velikostí, spíš dobrácky dekoruje prostor hudebních produkcí. Vnímáme ho jako jakýsi nadčasový prvek, který k pohledu na pódium odnepaměti patří, ale ono to tak není. Ti starší z nás, probudí-li svoji paměť, vybaví si pohled na pódium holé, prázdné a někteří z nás dokonce znají i strůjce jeho proměny. Ano, tušíte správně, sedí

mezi vámi nenápadně ozářen leskem svého jubilea. Dovol, abych tě, Alenko, pozdravil.

Kdyby se tento večer konal na JAMU, hovořil bych o šiku Tvých vynikajících žáků, o tvé slavné éře panování rektorky, první ženě mezi rektory v naší republice, kdybych chtěl hovořit o Tvých zásluhách o brněnskou a českou kulturu, nejen hudební, musel bych vyjmenovat všechny Tvoje funkce a poděkovat Ti za čas věnovaný ušlechtilým cílům, kdybych Tě chtěl prohlásit za symbol zásady ve zdravém těle zdravý duch, musel bych připomenout horolezecký cepín v Tvé ruce, anebo lyžařskou eleganci na alpské sjezdovce.

Protože však jsme v Besedním domě, v němž ještě doznívají tóny Tvých koncertních produkcí a kde sis na pódiu postavila pomník své lásky k nástroji, soustředím se pouze na Tvoji slunnou kariéru varhanice.

Vím, jak vděčně vzpomínáš na svého pana prof. Františka Michálka, který poznal, že tvoje malé ruce patří na manuály varhan. Schoulila ses tedy do náruče toho obra mezi nástroji, sama malá, jen silná a dychtivá nabídnout velebnému monstru svoji muzikantskou duši i tělo. Varhany totiž vyžadují člověka celého, od hlavy až k patě. Hlava napovídá rukám rejstříky manuálů, řídí promenádu prstů a poroučí nohám kudy se vydat po chodníku pedálů. Je to k nevíře, že se na tento obří nástroj hraje vlastně v chůzi a někdy dokonce k tanci. Netančí se ovšem v lodičkách, ale v rozšlapaných botách naboso. Prostě, varhany nabízejí sportovní vyžití celému tělu a tomu tys nemohla odolat.

Varhaníci byli minulým režimem nahlížení jako podezřelý živel a jejich kariéra byla ostře sledována. K svému uměleckému posezení potřebovali nejen talent, ale museli mít v repertoáru i neústupnost a schopnost taktického manévrování. Tys to měla v rodinné výbavě a tak se mohla tvoje hvězda i ve špatném politickém počasí vynořit nad Brnem, protlačit se přes Prahu a posléze překonat i hranici západního světa.

Hudební inteligence a patřičná míra sentimentu Ti otevíraly koncertní chrámy a síně. Tvůj dramaturgický talent tě neomylně prováděl nejen klasickým repertoárem, ale nebála ses podstoupit riziko podezření z poklonkování západní kultuře a programu tvých vystoupení se

objevovala i jména Francis Poulenc, Paula Hindemitha a jiných, což čeřilo hladinu rybníčku čsl. angažované tvorby. Do světa naopak vyváželas hudbu Miloše Kabele nebo Petra Ebena a tvůj dramaturgický import i export budily nadčasový ohlas.

Belgie byla tvým vstupním prahem do mezinárodního varhanního světa. Úspěch v Belgii osvědčil tvůj kredit vynikající koncertní umělkyně a otevřel cestu do dalších varhan milovníků evropských zemí. Rozeznávalas vzácné nástroje v chrámech a sálech, navázalas krásná umělecká přátelství a tvoje koncertní činnost postupně pokryla nejen Evropu, ale přenesla se i na americký kontinent do Spojených států a Kanady.

Na cestách se osvědčila tvoje vynikající fyzická kondice a prokázala i psychická odolnost při nepřijemných repetitích za putování od města k městu nebo v případech havárie složitěho ústrojenství varhan. Lásky k tomuto nástroji musí obsáhnout i jeho vrtošivost a tvoje láska byla silná. Zvuk varhan se stal tvou písní a vztah k nástroji přerostl až v jakési poslání rozmnožovat počet těchto svých miláčků.

Začalo to v době, kdy bylo tvoje jmenování pedagožkou JAMU podmíněno kuriózním požadavkem opatřit pro tuto školu varhany. Měla to být zábrana vstupu religiosního nástroje na socialistickou půdu vysoké školy. Bylo to dobře vymyšleno, varhany v krámu neprodají, ale v tomto případě dopadla kosa na kámen. Tys totiž tu podmínku splnila. Opatřilas škole první nástroj a po létech opatřilas další a další. Podnítilas v Brně varhanní epidemii, jeden její doklad zdobí i toto pódium a jsem si jist, že tvoje varhanní instalatérství stále trvá a vyzáruje do celé moravské oblasti.

Při koncertování sis rejstříky vybírala po své chuti, ale věděla sis rady i s těmi, co ti přiřknul osud. Na ledacos z tvého životního běhu přišla řeč při přátelských setkáních, ale byl to vždycky jen letmý pohled kamsi do dálky, který naznačil, že se tam skrývá hodně zajímavého, ale na víc nikdy nebyl čas. Dlouho odolávalas naléhání, abys svoje curriculum vitae sepsala, ale nakonec přece podlehlas přemlouvání, snad u vědomí blíží se devadesátky a tak se dnes do rukou mnoha nedočkavých čtenářů dostane tvoje kniha nazvaná „Z rejstříků paměti“.

Při vstupu této knihy do podvědomí čtenářské obce nepoteče šampaňské,

protože žádné z nich není dost suché, aby novorozeně nepoškodilo. Necháme knihu promluvit ústy nejpovolanějšími. Nevím, která část z jejich čtyřiceti kapitol zazní, ale nepochybuji o tom, že upoutá vaši pozornost a vzbudí úctu k osobní výpovědi první dámy brněnské hudební kultury.

Alenko, tvoje nestárnoucí paměť vračí čtenářům uplynulý čas, protože v knize se tvůj životní příběh odvíjí od společenského dění, které ovlivňovalo i naše osudy. Prožilas čtyři epochy tohoto státu, prošlas jejich výrazně rozdílnými politickými tóninami a v žádné z nich nehrálas jen roli pasivního občana. Každé variantě společnosti nabízelas, případně vnucovalas, svoji píseň, jejíž text se neměnil, protože měl dobrý rodinný původ. Tato píseň rozeznávala rejstříky tvé paměti i při psaní knihy, stala se jejím obsahem a dělá ji silnou a přitažlivou.

Adolf Sýkora

Mety Aloise Hajdy

— *Profesor Alois Hajda na své chalupě —
v Karolině v srpnu 2013*

O prázdninách jsme všichni sbírali síly do nového školního roku, avšak nemohli jsme si nepovšimnout, že náš uznávaný pedagog a režisér Alois Hajda 7. července 2013 oslavil 85 let. Je tak důvod připomenout si režijní osobnost, která ve své tvorbě nikdy neopomíjela téma malého člověka ve vztahu k velkému světu.

V mládí byl Alois Hajda aktivním sportovcem a zřejmě již tehdy v něm

dozrávala schopnost zdolávat překážky, která se později projevila v zarputilosti, s níž ke své tvorbě přistupoval. Když k tomu připočítáme hravost, jakožto jednu z jeho typických vlastností, vychází nám základní předpoklady pro práci režiséra. Je důležité rovněž připomenout, že Aloise Hajdu přivedl k divadlu herec Josef Karlík, s nímž ho pojilo celoživotní přátelství už od dob gymnaziálních studií v Kroměříži. Během studia na Divadelní fakultě JAMU měl Hajda – jako jediný režisér v ročníku – za spolužáky herce Vladimíra Menšíka, Lubomíra Kostelku, Milana Vágnera a další.

Alois Hajda patří mezi tvůrce, kteří v období 50. let hledali východisko z komunisty nadiktované poetiky socialistického realismu, kde často jedinou možností úniku bylo zaměření na folklor a soustředění se na intimní sféru života postav. Po absolvování JAMU nastoupil svoji tvůrčí cestu ve Slováckém divadle v Uherském Hradišti, kde se pokoušel vyjádřit své umělecké krédo především na klasických dramatech české a světové proveniencí.

Výrazného posunu na cestě za neiluzivním divadelním vyjádřením dosáhl Alois Hajda na počátku 60. let díky setkání s Janem Grossmanem v Městském divadle Kladno, který jakožto znalec brechtovské poetiky a existencialismu mladému režisérovi zpřístupnil dříve zapovězené inspirační zdroje a inscenační možnosti. Svěbytně pojatá inscenace Matky Kuráže Bertolta Brechta, již realizoval právě ve spolupráci s Janem Grossmannem, oslovila uměleckého šéfa Miloše Hynšta a jeho hlavního dramaturga Bořivoje Srbu, kteří mu nabídli angažmá v Mahenově činohře Státního divadla v Brně (dnes Národní divadlo Brno).

V souboru činohry strávil Alois Hajda celou jednu dekádu svého tvůrčího života, než ho semlelo normalizační soukolí. Výrazně na sebe upozornil inscenací baladicky zabarveného Vojka Georga Büchnera, existenciálně laděného Dábla a pánaboha Jeana-Paula Sartra, podobenstvím na biblické motivy Já, Jákob Vítězslava Gardavského, groteskním pojetím Krále Leara a lidovým humorem okořeněnými Ševci z Nummi finského klasika Aleksise Kiviho, s nimiž soubor vycestoval na zájezd do Helsinek a Tampere. Podílel se tak na specifickém uměleckém programu

epického divadla brechtovsko-piscatovského typu Mahenovy činohry 60. let., který tehdy do značné míry ovlivnil československé divadelnictví.

V té době byl Alois Hajda rovněž pedagogem na Janáčkově akademii múzických umění, kde vedl herecký ročník a příležitostně režíroval ve školním Divadelním studiu Marta. Mezi jeho žáky patřili například Jiří Bartoška a Karel Heřmánek, kteří se za něj mýlili odvážně postavit, když se ho normalizační vedení školy rozhodlo v únoru 1971 propustit. Aloisi Hajdovi se však studentům podařilo vysvětlit, že by mu v nastalé politické situaci mohli spíše přitížit a sobě nakonec ublížit. Téhož roku proběhly v Mahenově činohře politické čistky, které měly za následek nedobrovolný odchod uměleckého šéfa Miloše Hynšta, dramaturga Ludvíka Kundery a režiséra Aloise Hajdy – prakticky pro tehdejší režim příznačné.

Životní a profesní situace Aloise Hajdy tedy nebyla počátkem 70. let nijak růžová, avšak naštěstí pro něj přišla nabídka osvětleného ředitele Divadla pracujících v Gottwaldově (nyní Městské divadlo ve Zlíně) Miloše Slavíka, jenž mu nabídl stálé angažmá. Paradoxně ve svém azylu vytvořil Alois Hajda, navzdory nepříznivé politické realitě v tehdejší Československu, své vrcholné inscenace, s nimiž sklídl nemalé úspěchy. Realizoval zde ambiciózní cyklus Shakespeareových her: Antonius a Kleopatra (nominace za Československo na festival Divadlo národů ve Varšavě v roce 1975), Večer tříkrálový aneb cokolli chcete, Hamlet a Král Lear. Konečně se také po více jak dvaceti letech dostal k nastudování dramatických textů Bertolta Brechta, a to Muž jako muž, Kavkazský křídový kruh, Pan Puntila a jeho služebník Matti a Galileo Galilei. Právě s inscenací Muž jako muž hostoval soubor Divadla pracujících na Brechtově domovské scéně Berliner Ensemble v rámci přehlídky Berliner festtage v roce 1973, kde byl kritikou oceňován Hajdův neortodoxní režijní přístup.

Ve zlínském divadle spolupracoval Alois Hajda s dramaturgy Miroslavem Plešákem a Lidmilou Kravákovou, scénografy Ladislavem Vychodilem a Josefem Jelínkem, hudebními skladateli Milošem Ištvanem, Pavlem Blatným a Milošem Štěrdoměm, choreografem Lubošem Ogounem a překladateli Milanem Lukešem, Antonínem Přidalem a Ludvíkem Kunderou,

který měl svůj podíl i na dramaturgické spolupráci. Alois Hajda strávil v někdejší Divadle pracujících jedno úplné desetiletí progresivní tvorby, než se mohl v tichosti vrátit do Brna.

V Mahenově činohře pak působil po celá 80. léta a zapsal se do povědomí diváků zdařilým provedením Maryši bratří Mrštíků, Vajíčka Fèliciena Marceaua, Návštěvy staré dámy Friedricha Dürrenmatta a neobvykle pojatého Nepřítele lidu Henrika Ibsena. Nemalými úspěchy se Alois Hajda zapsal i v pražském divadelním prostředí, kde v Divadle S. K. Neumanna (Divadlo pod Palmovkou) pohostinsky uvedl Brechtova Dobrého člověka ze Sečuanu a v Divadle Na zábradlí Bűchnerovu hru Leonce a Lena. V druhé polovině 80. let přijal angažmá na poloviční úvazek v Národním divadle (za šéfování Milana Lukeše), v němž režijně připravil Rozbitý džbán Heinricha von Kleista a oba díly Shakespeara Jindřicha IV.

Ve své tvorbě se Alois Hajda inspiroval především poetikou epického divadla Bertolta Brechta, Osvobozeného divadla Voskovce a Wericha, commedií dell'arte, groteskami Charlieho Chaplina a principy alžbětinského divadelního prostoru. Vyznával dialektické pojetí divadla, které spočívalo ve vztahu postava versus politicko-společenské souvislosti světa, v nichž je člověk nucen žít, a k nimž musí neustále zaujímat určitý postoj.

V porevolučním roce 1990 byl Alois Hajda opět přizván jako pedagog na Divadelní fakultu JAMU, kde se podílel na vytváření nové koncepce výuky v ateliéru režie, jež spočívala ve výchově studentů k sebepoznání a kreativě, neboť se nespokojoval s pouhou výukou řemeslných návyků. V lednu 1991 se stal docentem a již o rok později získal hodnost vysokoškolského profesora. Po šestiletém prorektorském období byl roku 1997 zvolen a jmenován rektorem JAMU, přičemž funkci vykonával až do roku 2003.

Dnes je Alois Hajda na zaslouženém odpočinku, který zčásti tráví na své rekreační chalupě v Karolince na Valašsku, kam po dlouhá léta jezdil o divadelních prázdninách načerpat energii a tvůrčí elán. O dění na škole a v divadelním prostředí se však stále zajímá, i když spíše okrajově, neboť se domnívá, že je teď na mladších, aby ukázali svoje schopnosti. Není to pro nás výzva?

Dušan Zdráhal

Miroslav Plešák oslavil sedmdesáté narozeniny

— Profesor Miroslav Plešák —

O tom, jak se mi splnilo jedno přání

Kdybychom chtěli pro Občasník vyplnit nějaký pomyslný dotazník prof. PhDr. Miroslava Plešáka, pak rubrika jeho aktivit by byla hustě zaplněná a spíš by nám chybělo místo: dramaturg, autor, režisér, překladatel, novinář, pedagog, vedoucí ateliéru na Divadelní fakultě, emeritní prorektor JAMU, redaktor, editor, teatrolog, umělecký šéf, ředitel divadla... a určitě jsem ještě na něco zapomněl. Přitom pořadí, v němž zde jednotlivé činnosti uvádím, není míněno ani hierarchicky, ani systematicky, ani chronologicky. Je v podstatě náhodné, protože různorodé aktivity běžely a běží často paralelně vedle sebe, některé ho provázejí po celý tvůrčí život, některé byly časově omezeny. Ale víc je těch trvalých a trvajících.

Míra toho, co Miroslav Plešák stihne a zastane, je úcty – i záviděníhodná, ale je také inspirativní, protože je pulzující, živorodá a nabitá energií. Platí tady v plné míře, že dobré nápady mají moc podněcovat nápady další a postrčit jiného člověka k jeho vlastní aktivitě. Jako by dobrý nápad, tedy nápad, který provokuje, zaujme a osloví, měl silnou potenci hledat spojence, a tím přitahoval další myšlenky a další impulzy... To je zřejmě jedna z nejcharakterističtějších Mirkových vlastností, máme-li na mysli jeho vnitřní charakteristiku a chceme-li se pokusit přiblížit aspoň v základních obrysech podstatu jeho působení v široké oblasti českého divadla a české kultury. Být v jeho blízkosti je tedy výhodné, neboť má na své okolí aktivující a inspirativní účinky.

Mohlo by se ovšem za těchto okolností vynořit podezření, že tolikou kvantitu a tak široce rozprostřenou bude nutné aspoň někde ohrožovat povrchnost – ale není tomu tak. Všechno, co Miroslav Plešák dělá, dělá vždy s plným nasazením a s velkou opravdovostí a oddaností, ať jde o věci na pohled „velké“ a „zásadní“, nebo o aktivity zdánlivě marginální a méně na očích, ať jde o jeho vlastní tvorbu, nebo ať slouží jako dramaturg, editor či redaktor jiným autorům.

Myslím, že v tom je také – jubileum nejubileum – tajemství Mirkova neuvěřitelného mládí a jeho velké vnitřní dynamičnosti. Stačí se zmínit či „tůknout“ nějaké téma – a jako by se v něm někde rozehrála klaviatura. A my, kdo jsme v tu chvíli kolem, slyšíme znít hudbu. Je to něco, co člověka naplňuje pozitivně, radostně, co mu dává optimismus a naději do vlastní práce a vlastního života, když by třeba v jednom či druhém umdlával. Proč? Je to dělný přístup k věcem, který nezkoumá, co nejde a co není možné, ale snaží se najít a nalézá řešení.

Když jsem začal na počátku osmdesátých let minulého století pracovat jako televizní dramaturg, setkával jsem se často s otázkou, „co dramaturg vlastně dělá?“. V podtextu jako by vždycky zaznívala jakási nedůvěra: je to vůbec k něčemu, dramaturg a dramaturgie? Není to nějaké... řekněme „šmé“? Časté opakování podobných nedůvěřivých dotazů a následné zjištění, že nejsem schopen úplně přesně a exaktně odpovídat, nutilo mě k úvahám na toto téma a k pátrání v této oblasti. Dospěl jsem tehdy k jednoznačnému zjištění: vzorovým dramaturgem pro mě byl jednoznačně Miroslav Plešák, kterého jsem tehdy neznal osobně, ale z jeho působení v gottwaldovském divadle skrze jeho konkrétní činnosti, a dramaturgie byla to, co dokázal ve svém divadle dělat – spolupracovat s týmem osobností, nabízet jim hry a přijímat jejich podněty, komunikovat s autory, podněcovat nejen inscenování či vznik dramatických textů, ale také různé jiné aktivity divadla, číst, mít rozhled... Uměl nakládat s texty i s lidmi, byl ve svých činnostech samozřejmý, jako by nebylo nic přirozenějšího... Náhle nebylo třeba hledat klopotné formulace, co že to ta dramaturgie vlastně je a co má či nemá na starosti, protože to bylo jasné... Správná odpověď byla: Miroslav Plešák a divadlo v Gottwaldově.

Kdybych byl někdy v nějakém divadle, říkal jsem si tenkrát, chtěl bych mít právě Mirka Plešáka za kolegu. Byla to spíš fantazie či metafora, protože nebylo příliš pravděpodobné, že by se to mohlo stát – já byl v brněnském televizním studiu, on v Gottwaldově. Ale to přání se mi mělo splnit: v r. 1991 jsme se sešli jako dramaturgové činohry Národního divadla v Brně. A spolupráce s ním – i s dalšími členy tehdejšího týmu v „Mahence“ devadesátých let – mě nikdy nezklamala. Představa inspirativní vzájemné komunikace se mi do puntíku naplnila. Tehdy v divadle i dnes na JAMU.

A jsem za to vděčný. Protože o moc víc než perfektního kolegu, spolupracovníka a kamaráda člověk už v profesním životě získat nemůže.

Václav Cejpek

Prof. PhDr. Miroslav Plešák

Rodák z Bzence (* 9. 9. 1943) vystudoval na brněnské filozofické fakultě češtinu a divadelní vědu; v r. 1966 se stal prvním absolventem divadelní vědy, která byla na počátku šedesátých let konstituována na filozofické fakultě

jako samostatný obor. Poté pracoval jako redaktor a publicista (*Host do domu, Divadlo, Index, Slovenské divadlo*). Od r. 1972 do r. 1989 byl dramaturgem *Divadla pracujících v Gottwaldově* (dnes *Městské divadlo Zlín*). Je spoluvůrcem *slavné éry tohoto divadla v sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století, kdy zde „ve vyhnanství“ pracovali přední čeští režiséři Alois Hajda a Miloš Hynšt a jako utajený autor a překladatel se zde objevoval Ludvík Kundera, později Antonín Přidal*. V *Gottwaldově spolupracoval Plešák dále mj. také s režiséry Svatoplukem Skopallem, Ivanem Baladou, Pavlem Pecháčkem, Evaldem Schormem...* V souboru *působili vynikající herci, např. Roman Mecnarowski, Zdeněk Hradilák, Hynek Kubasta, Vladuna Polanská, Jana Hlíňáková, Jarmila Doležalová, Gustav Opočenský, Stanislav Tříška, Jan Honsa, Zdena Kružíková, Helena Čermáková, Dušan Sitek a celá řada dalších*. A právě *úzké spojení dramaturgie s osobností herce je jedním ze specifických rysů Plešákovy dramaturgické práce; stalo se mj. tématem jeho habilitační práce a habilitační přednášky na JAMU.*

V letech 1990–1991 byl redaktorem *Moravských novin* a v r. 1991 přišel

jako dramaturg do činohry *Národního divadla v Brně*. Zde se podílel jako dramaturg mj. na *inscenacích Zdeňka Kaloče, Zbyňka Srby, Romana Poláka, Ivo Kroboty, Vladimíra Kelbla, Petera Mikulíka, Martina Porubjaka*. A také zde je jeho dramaturgie v *úzké symbióze s herci: Ladislav Lakomý, Josef Karlík, Vlasta Fialová, Jaroslav Dušek – abych jmenoval namátkou jen několik z těch, kteří už nejsou mezi námi*. V r. 2003 se vrací ještě jednou do „Gottwaldova“, tedy do *Zlína – v Městském divadle nastoupil na místo uměleckého šéfa, kde setrval do r. 2006*.

Od r. 1990 působil paralelně jako pedagog na *Divadelní fakultě JAMU*, kde několikrát po sobě vedl *herecké ateliéry 3. a 4. ročníku*. Mezi jeho absolventy patří např. *Jaroslav Plesl, Natálie Drabišáková, Petra Hřebíčková, Helena Dvořáková...* V letech 1999–2010 byl *prorektorem JAMU pro studijní, pedagogickou a uměleckou činnost*. V současné době působí jako *pedagog odborných předmětů v ateliéru režie a dramaturgie spolu s Václavem Cejpkem, Zbyňkem Srbou a Pavlem Trtílkem*.

(ck)

230 let Stavovského divadla v Praze, Tvářící potenciál scény v evropském kontextu

Ve dnech 18.–21. dubna 2013 uspořádal Institut umění – Divadelní ústav v Praze mezinárodní vědeckou konferenci *230 let Stavovského divadla v Praze, Tvářící potenciál scény v evropském kontextu*, určenou k náležitému odbornému připomenutí významu Hraběcího Nostitzského národního divadla, později Stavovského divadla v Praze, v rámci jehož vývoje byly položeny také základy k vzniku a rozvoji divadelnictví v českém jazyku. K účasti na konferenci přizvali pořadatelé nejvýznamnější odborníky pracující v oboru starší historie evropské a české divadelní kultury (z Čechů byl to např. prof. PhDr. Jan Císař, DAMU, PhDr. Adolf Scherl, DÚ Praha, prof. Marta Ottlová, Karlova univerzita, prof. PhDr. Milan Pospíšil, Národní muzeum, ze zahraničních Dr. Phil. Elisabeth Groseggerová, Vídeň, prof. Anna Kuligowska-Korzeniewska, Varšava, prof. Norbert Frühwirt, Graz) a kromě nich i řada představitelů střední a nejmladší nastupující generace směřující rovněž k poznávání problematiky těchto starších dějin. Cti účastnit se s vědeckým referátem této vědecké diskusní platformy dostalo se také mně, dokonce jsem byl pozván, abych svých vystoupením v předvečer jejího konání ve slavnostním prostoru Karolina její jednání zaštitil. Tak se stalo, že jsem vystoupil již ve čtvrtek 18. dubna, na kterýžto den bylo svoláno rovněž svého druhu slavnostní zasedání české Teatrologické společnosti, kterou jsem svého času s pracovníky Divadelního ústavu zakládal a jejímž jsem byl prvním předsedou, konané při příležitosti dvaceti let existence této vědecké

institute. Toto zasedání, jakož i zahájení samé konference, uskutečnilo se pod záštitou Karlovy univerzity v malé aule Karolina, a otevřel je za účasti asi dvou set hostů z domova i ciziny prorektor univerzity prof. Jakubec. Jako jediný mluvčí jsem o tomto setkání pronesl projev na téma *Dějiny českého divadla nebo dějiny divadelní kultury v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, K metodologii výzkumu divadelní kultury v českých zemích*, který byl paralelně překládán do němčiny. Ve druhé části večera jsem v improvizovaném projevu na žádost pořadatelů seznámil publikum s mou v této chvíli k vydání připravovanou publikací *Arkádské zrcadlo: Scénografie Nostitzského a Stavovského divadla v závěru XVIII. a na počátku XIX. století*. V rámci této konference bylo nám pořadatelům umožněno představit i knižní vydání vědeckých spisů Janáčkovy akademie múzických umění zabývajících se historií divadla, jakož i ediční produkce přímo Divadelní fakulty JAMU vznikající v rámci programu vědeckého výzkumu, na specializované výstavce konané v prostorách Divadla v Celetné, v němž se pracovní jednání konference po další dva dny odbývalo. O organizaci této akce se s velkým pracovním nasazením postarala redaktorka výše zmíněné připravované publikace Mgr. Martina Procházková, která o jejím výsledku sama informovala vedení Divadelní fakulty JAMU a vedoucí Edičního střediska JAMU.

Bořivoj Srba

Povídání s Kathrin Deventer

První žena na pozici generálního tajemníka Asociace evropských festivalů Kathrin Deventer přijala pozvání a zúčastnila se jako host hudebního festivalu Moravský podzim. Při této návštěvě se konala i její přednáška pro studenty manažerských oborů Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Studenti se tak mohli setkat se členem asociace, která je spřátelenou organizací ENCATC, jejíž výroční konference se bude konat v roce 2014 na Divadelní fakultě JAMU. Přednáška pojednávala o asociaci jako celku a představila hlavní projekty, na kterých se Asociace evropských festivalů podílí.

Jaké je poslání EFA a jakou mají evropské festivaly úroveň ve srovnání s Asií či jinými kontinenty?

Poslání EFA má dva hlavní body – prvním je kooperace mezi festivaly na umělecké úrovni a druhý je reprezentování festivalů, kultury a umění politickým představitelům. Toto poslání se nezměnilo už 60 let od roku 1952, kdy byla EFA založena patnácti řediteli různých festivalů a v současné době reprezentuje asociace 111 festivalů ze 44 různých zemí.

A co se týče úrovně festivalů ve srovnání s Asií nebo Afrikou... Byly tendence kopírovat modely evropských významných festivalů, ale to nemá smysl. Festivaly jsou totiž spjaty s geniem loci daného místa. Každý festival má rozdílný obsah, města jsou jiná a umělecké dílo na dvou různých místech bude mít jiný dopad na diváky.

Myslíte, že festivaly přispívají k budování kulturního dědictví?

Ano, jistě. Festivaly ale hlavně přispívají k uvědomění si kulturního dědictví, které už existuje. Festivaly nemají své „sídlo“, proto hledají místa pro produkce právě často v památkách kulturního dědictví. Dobrým příkladem je Concentus Moraviae, festival 13 měst, který objevuje nejen památky, ale také malá města, která lidé neznají.

To je také jeden z hlavních důvodů, proč jsou festivaly velmi důležitou součástí kulturní infrastruktury...

Přesně! Podle mě festivaly přidávají do běžné kulturní nabídky něco speciálního

ve velmi zhuštěné podobě, co není tak často prezentováno, a měly by obvyklou nabídku přesahovat. Festivaly také nabízí platformu umělcům pro premiéry jejich děl publiku. To je podle mě úkol festivalů – být progresivním novátorem, který pohne s uměleckou nabídkou, ale také posune celý trh dopředu.

Na přednášce pro studenty JAMU jste mluvila o Ateliéru mladých festivalových manažerů. Co nabízí ještě jiného EFA mladým manažerům a co si myslíte o vysokoškolském vzdělávání v oblasti „arts managementu“?

Musí být větší kooperace a propojení mezi vysokoškolským vzděláním a praxí. Jsem přesvědčena, že člověk se nejvíc naučí praxí. K tomu samozřejmě potřebujete znalosti a dovednosti, které pomoci studia získáte. Ateliér mladých festivalových manažerů umožňuje vytvořit platformu mladým manažerům, kde získávají zkušenosti jak např. naprogramovat festival, rozpracovat obsah festivalu, jak pracovat s místy či s umělci.

Jaké další projekty má EFA ve svém portfoliu?

Na jedné straně EFA pomáhá svým členům. Pořádáme pro členy konference a vytváříme síť pro spolupráci. EFA má i své vlastní projekty, jako např. European House for Culture nebo Festival Academy. EFA také vydává knihy, několik členů píše blog. Pohybujeme se také na politické úrovni a snažíme se o lepší podmínky pro celou oblast umění.

Kolik festivalů už jste navštívila?

Je to obrovské privilegium navštívit tolik různých festivalů, ale kolik jich bylo, to nedokážu spočítat. Odpovídala jsem na otázku, jaký festival byl pro mě tím nejlepším, ale to nejde říct jednoznačně. Vždy se vás dotkne něco jiného, co jeden konkrétní festival dělá jedinečným.

Lucie Šilerová

Asociace evropských festivalů sdružuje 111 rozmanitých festivalů, festivalových asociací či kulturních sdružení ze 44 evropských zemí a poskytuje jim základnu jak pro uměleckou, tak informační a manažerskou kooperaci.

— Kathrin Deventer při přednášce pro studenty JAMU —

Kathrin Deventer představuje mladou generaci uměleckých manažerů a ze své pozice se snaží změnit pohled veřejnosti i politických představitelů na kulturní infrastrukturu, do které festivaly bezesporu patří. Pochází z Německa, ale většinu svého života strávila mimo rodnou zemi. Studovala v Itálii, Nizozemsku a díky své profesi procestovala velký kus světa, což jí pomohlo k jejímu obrovskému rozhledu a znalosti mnoha světových jazyků. V Asociaci evropských festivalů začala pracovat před deseti lety na pozici asistentky a v roce 2008, před odchodem bývalého generálního tajemníka Hugo de Greefa, se ucházela o jeho místo, na kterém působí dodnes. Sama říká, že začínala s velkými ambicemi, ale také si uvědomovala zodpovědnost, kterou přebírá. Vybudovala svůj vlastní tým lidí, kteří se učili od sebe navzájem a společně vytvářeli hodnoty, které nadále rozvíjejí, a tento tým začal realizovat projekty, které jsou nedílnou součástí poslání celé Asociace.

Komorní opera HF JAMU – Don Giovanni – Souvislosti

Zimní semestr letošního roku se na hudební fakultě odehrával mimo jiné i ve znamení příprav inscenace Mozartova Dona Giovanniho v Komorní opeře HF JAMU (KO). Korepetice vlastně začaly už před prázdninami a hned v září na ně navázalo týdenní hudební soustředění. Přípravy pak vyvrcholily na přelomu listopadu a prosince, kdy se odehrála (pouhá!) čtyři představení před k prasknutí zaplněným hledištěm Divadla na Orlí (30. 11. až 4. 12. 2013). Titul byl jistě odvážný, vzhledem k jeho celkové interpretační náročnosti, ovšem o nic méně než např. nedávno uvedená Prodaná nevěsta, Evžen Oněgin, Cosi fan tutte, nebo Její pastorkyňa (verze 1904). Mám-li zpětně zhodnotit, jestli byla inscenace Dona Giovanniho úspěšná, je pro mě těžké se něčeho hmatatelného chytit. Lze soudit podle návštěvnosti při čtyřech uvedeních? Podle potlesku, recenzí, názorů odborných pedagogů? Možná. Ale snad bude nejlepší si ze všeho nejdříve zodpovědět otázku, co je smyslem a cílem existence KO?

Komorní opera je pro HF JAMU chťe nechtě velmi citlivým ukazatelem toho, jak si mnoho studijních oborů stojí v porovnání s nároky reality, na niž se ve škole připravujeme. Podotýkám, že KO je institucí unikátní dokonce i v kontextu evropských vysokých škol, neboť podobné zařízení má k dispozici opravdu jen minimum z nich. KO je cenná především proto, že na všech rovinách komplikovaného organismu, jakým vznik operní inscenace je, pracují především studenti (s garancí svých pedagogů samozřejmě). Snad jediné s výjimkou profesí, které zajišťuje personál Divadla na Orlí (garderoba, krejčovna, jevištní technika atd.). Cílem této projektové výuky je kromě upevnění základních návyků a dovedností, také získat zkušenost s prací ve značně diferencovaném tvůrčím týmu se společným cílem a pochopit při tom, že všechny jeho složky i jednotlivci – orchestr, manažer, dirigent, zpěvák, režisér, výtvarník, light-designér atd., musí pracovat nejlépe, jak umí, aby výsledek byl co nejlepší. V umění obecně a o to více na divadle (a opera je hudební divadlo a nikoli divadelní hudba, ať už se to komukoli líbí nebo ne) jsou totiž kategorie jako správné a špatné víceméně pošetilé. Absolutně správné je pro smrtelníka nedosažitelné (a je to jediné dobře). Jediné, co skutečně můžeme a musíme, je dělat svůj kumšt co nejlépe. Pokud to všechno opravdu zafunguje, stane se něco obdivuhodného. Zrodí se skutečná opera, silné hudební divadlo. Pokud bychom dokázali kvalitu spolupráce a synergie při vzniku inscenace nějak měřit, měli bychom možná docela relevantní nástroj k hodnocení. Ve výsledku ale samozřejmě hrají roli i jednotlivé faktory, např. pokud jsou viditelné či slyšitelné elementární nedostatky, nebo naopak překvapivě dobré výkony jednotlivců i celých složek. To všechno představuje četnou sumu rysů, které vypovídají o celku.

Je ovšem třeba vzít v úvahu i skutečnost, že ona praxe, již se tak často zaklínáme, je také nezřídka dosti neuspokojivá (pokud mohu mluvit za operní provoz), a tak bychom si měli klást cíle možná ještě nekompromisnější. Snažíme proto v rámci výuky i projektů inspirovat se jednak pozitivními vlivy ze zahraničí, ale i posilovat a podporovat možná poněkud idealistickou mladistvou energii a vůli studentů dělat operní divadlo naplno, opravdově a poctivě a nezříkat se experimentu. Vždyť kde jinde než na škole by měl člověk mít možnost zkusit neosvědčené a riskovat i případný nezdar.

Všechna tato hlediska jsou brána v úvahu při výběru titulu a obsazování klíčových rolí v týmu, vedle víceméně technických daností, jako jsou např. momentální kapacity v konkrétních hlasových oborech na katedře zpěvu apod. Neustále diskutovanou otázkou je i přiměřenost daného titulu. Osobně jsem přesvědčen, že i volba poměrně náročných titulů na školu našeho typu patří, protože bychom na ně prostě měli úroveň dosáhnout, pokud máme být akademií. A pokud se jednotlivé neúspěchy objevují, je třeba se z nich poučit, a ne snižovat si latku. Zatím, snad mohu s klidným srdcem říct, že tu byly inscenace po různých stránkách více či méně vydařené, ale k zásadnímu lapsu, co si pamatuji, nedošlo. Na druhou stranu bych si dokázal představit celkovou úroveň o dost vyšší, což je asi dáno mojí stálou nespokojeností s tímto status quo. Nebýt nikdy spokojen, to je životní úděl režiséra, naproti tomu spokojenost je jeho koncem.

Z dlouhodobého hlediska vnímám v KO jako největší svízele, jež se do značné míry zaplétaly i do příprav Dona Giovanniho, poměrně zásadní pedagogická selhání. Je mi jasné, že tímto prohlášením na svou hlavu svolám mnoho hromů, ale je třeba si tyto problémy bez obalu pojmenovat. Co konkrétně mám na mysli? Zaprvé šíření nejrůznějších ničím neopodstatněných předsudků typu: „ten to v životě nezazpívá,“ nebo „tahle to nikdy nezahraje,“ „režijní koncepce je výplod chorého mozku“ a podobně. Je samozřejmě běžné, že uměleckou činnost provázejí pochybnosti, a je to v pořádku. Ale tyto fámy provázející téměř každou operní inscenaci nabývají často obludných rozměrů. Dalo by se snad pochopit, že se šíří mezi studenty, ale fakt, že je živí někteří pedagogové, mi připadá maximálně tristní, protože to má především silně rozkladný a demotivující vliv. U některých kolegů se také občas setkávám s určitou nedůvěrou vůči záležitostem mimo jejich kompetenci, což není samo o sobě samozřejmě nic špatného, a řada takových podnětů může být bezesporu ku prospěchu věci, pokud je konfrontují s příslušným pedagogem. Pokud ale nejrůznějšími výhradami začnou rozkládat zkoušku, troufnu si tvrdit, že je to zásadní lapsus, který se projeví opět ve ztrátě důvěry a soudržnosti týmu. Poslední zmíněný problém je poněkud systémovějšího rázu. Spatřuji ho v přílišné benevolenci školy, resp. hudební fakulty vůči absencím a různým prohřeškům proti pracovní morálce studentů, čehož někteří pochopitelně zneužívají a opět to silně demotivuje ostatní a blokuje možnost společně pracovat na co nejlepším výsledku. To že mají jednotliví studenti velmi různorodé předpoklady a úroveň, to je věc, se kterou ani sebelepší pedagog někdy nic nenadělá, ale pokud se toleruje neplnění povinností, velmi se tím z pohledu budoucího uplatnění v praxi studentům paradoxně škodí, přestože to vypadá v daný moment jako projev vstřícnosti.

Z mého pohledu vznikl po stránce studentského tvůrčího týmu během příprav Dona Giovanniho kolektiv mimořádný, pracovitý a houževnatý, jenž navzdory všem dílčím problémům, které tu podrobně analyzovat nepovažuji za přínosné, dokázal zformovat velmi potentní divadelní výpověď, do jisté míry možná kontroverzní, avšak založenou na poctivé snaze přečíst důsledně libreto a partituru. Všichni podali ve finále úctyhodný výkon. Dirigenti, režisér, zpěváci, produkce, hráči i všichni ostatní, na jevišti v orchestřišti i v zázemí. Mezi reflexemi

odborníků i publika se našly sice i ojedinělé negativní hlasy, ale tak tomu bývá i u těch nejrespektovanějších inscenací a i to je součástí praxe, naučit se přijímat kritiku i nepochopení. Kvalitu inscenace samé ale vlastně hodnotit ani nechci, protože by to nebylo úplně objektivní, poněvadž režie vznikala pod mým pedagogickým vedením, čímž se i plně hlásím ke spoluodpovědnosti za problémy, o nichž tady docela otevřeně píš. Pokud si mohu dovolit neodbornou glosu, tak v porovnání s inscenacemi posledních let mě osobně celkem potěšil výkon JAO, ačkoli při pohledu na výkony jednotlivých hráčů jinde věřím, že by byli schopni ještě daleko lepšího orchestrálního výkonu. Otázka je, do jaké míry jsou studenti pro orchestrální

praxi cíleně připravováni a do jaké míry si orchestrální hru od-bývají jako nutné zlo?

Komorní opera a Divadlo na Orlí jsou pro naši školu obrovskou devizou, samo od sebe to ale neznamená vůbec nic, záleží na nás, jak dokážeme tuhle výhodu využít. Nemá cenu se příliš plácát po zádech, naopak jsem přesvědčen, že je potřeba velmi důkladně a kritické zpětné vazby naší vlastní práce. Existují např. i možnosti, jak prezentovat inscenace KO i v mezinárodním měřítku, které jsou zatím stále bohužel nevyužité. Stále je co zlepšovat na mnoha rovinách. Co jiného si přát, než aby se to do budoucna dařilo co možná nejlépe.

Tomáš Studený

Konference JAMU jako první otevřela téma absolventů uměleckých vysokých škol a jejich zaměstnavatelů

Janáčkova akademie múzických umění v Brně uspořádala 27. září 2013 konferenci na téma Absolventi vysokých uměleckých škol a praxe. Cílem setkání, které se uskutečnilo jako první svého druhu, bylo navázání respektive prohloubení kontaktů mezi vysokými uměleckými školami a zaměstnavateli (tedy „odběrateli“) jejich absolventů. „Šlo především o vzájemnou první výměnu informací na dané téma a o hledání způsobů, jak vzájemnou informovanost zlepšit, jak přispět k těsnější vazbě mezi zaměstnavateli a vysokými uměleckými školami,“ uvedl rektor JAMU Ivo Medek. Setkání se uskutečnilo v Divadle na Orlí / Hudebně-dramatické laboratoři JAMU na Orlí ulici 19 v Brně.

„Obrátili jsme se na představitele orchestrů, divadel, uměleckých agentur a produkcí, které realizují hudební či divadelní aktivity, a na všechny, kdo poskytují zaměstnání či práci absolventům vysokých uměleckých škol v oblasti hudby a divadla,“ uvedl rektor Medek. Úvodní dopolední jednání bylo společné, odpoledne se plénum konference rozdělilo do dvou sekcí – hudební a divadelní, v nichž přítomní probrali specifickou problematiku obou oblastí.

Dopolední společné jednání všech účastníků konference nabídlo mnoho zajímavých témat a okruhů k odpolední diskusi. Vybíráme nejzajímavější postřehy. Rektor Janáčkovy akademie múzických umění v Brně Ivo Medek připomněl poslání konference, která akademii kupříkladu ukáže nutnost znát „co chce zaměstnavatel“ a nastíní mnoho zpětných vazeb od potenciálních zaměstnavatelů do školy. Generální ředitel České filharmonie David Mareček mluvil o příležitostech, které orchestr, v jehož čele stojí,

nabízí k edukaci a spolupráci. Jde třeba o orchestrální akademie představující velmi úzké a intenzivní propojení středního a vysokého uměleckého školství s praxí. „Orchestrální akademie znamená účast studenta na práci České filharmonie: konkurzem vybraní účastníci hrají 10 týdnů v orchestru, každý má lekto-ra z orchestru, má komorní příležitosti a jeden koncert s vlastním programem,“ uvedl Mareček. Vedení školy předestřel i tip, že by bylo možné udělit za účast v orchestrální akademii studentům eventuálně kredity. Ředitel Městského divadla Brno Stanislav Moša zdůraznil, že tato instituce má 90 % vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců z drtivé většiny absolventů JAMU nejen z Divadelní fakulty, ale také Hudební fakulty v orchestru. Studenti JAMU podle něj již od druhého ročníku vykonávají v divadle praxi jako hosté v různých pozicích. Ředitel Moša se dále zamýšlel, co je při vzdělávání důležitější – výchova a rozvoj talentu, nebo výchova techniky? Technická způsobilost je nezbytná; bez charizmatu a talentu to ovšem také nejde, nezbytné je tedy propojení obojího. Formální členění studia na JAMU (ateliéry) je výborná a má podle něj výsledky. „Je potřeba také vysokoškolské vzdělání pro zvukaře (zvukové inženýry) a designéry pro nutnost znalosti technologických stránek nástrojů,“ dodal ve svém vstupu Moša, který zdůraznil také vztah státu ke kulturním a uměleckým institucím.

Pedagog AMU Praha, muzikolog a producent Jiří Štilce řekl, že studenti uměleckých oborů na akademiích se učí pro život, ne pro školu. Hovořil o nedostatcích a rezervách u absolventů hudebního managementu AMU, kde se tento obor otvírá jednou za dva roky jako proměnlivý, flexibilní studijní program. „Máme

snahu o větší zastoupení oblastí jako je hudební analýza, autorské právo, ekonomika, ale i důkladná znalost angličtiny nebo němčiny.“ V praxi podle něj působí zhruba šedesát manažerů hudby z AMU, kteří našli uplatnění ve veřejné sféře, ale i v soukromých agenturách. O tyto absolventy je podle Štilce neustále zájem. „Je třeba posílit výuku v oblasti nakladatelské problematiky,“ uzavřel další z hostů konference.

Ředitel Severočeské filharmonie Teplice, předseda Asociace symfonických orchestrů a pěveckých sborů ČR Roman Dietz nastínil tři kritéria svého vidění dané problematiky. Jde o pohled studenta při studiu, pohled studenta při praxi a pohled zaměstnavatele. Studenti jiných oborů očekávají po studiu zaměstnání, studenti uměleckých oborů se chtějí zdokonalit v oboru, být lepší než konkurenti, ale nemohou hledat zaměstnání v jiném oboru. Při jejich zaměstnávání rozhodují většinou konkurzy na konkrétní místa. „Absolvent konzervatoře má vyšší plat, nastoupí-li jako učitel do školy, než absolvent akademie, který nastoupí jako hráč do orchestru. Rozdíl v nástupním platu je zhruba šest tisíc korun a to je neúnosná situace!“ řekl Dietz, který také kritizoval, že školy se nezabývají osudem svých absolventů.

Konference tak zdůraznila praktickou potřebu navázat těsnější kontakt mezi VŠ a zaměstnavateli. Dietz kupříkladu navrhnul otevřít pro zaměstnavatele možnost, aby věděli, jaké závěrečné práce absolventi kupříkladu psali. Celodenní setkání vyvrcholilo prohlídkou Divadla na Orlí, které JAMU otevřela v říjnu 2012 jako svoje nové výukové pracoviště pro přípravu absolventů. Večer na jevišti této scény zakončilo představení muzikálové verze známé opery Bohéma v podání studentů čtvrtého ročníku muzikálového herectví.

Luboš Mareček

Účast studentů Divadelní fakulty Janáčkovy akademie múzických umění na festivalu Zlomvaz 2013

Festival Zlomvaz je tradičním festivalem uměleckých škol organizovaný studenty produkce DAMU. Jedná se o nesoutěžní přehlídku nejlepších prací studentů DAMU, JAMU a VŠMU. Dramaturgické pojetí každého ročníku festivalu se mění. Pro letošní, již jubilejní dvacátý ročník, zvolili organizátoři téma „In Progress“. Toto téma se neslo celým festivalem a mottem bylo zachytit samotný tvůrčí proces, nikoli konečný výsledek.

Každý rok se Zlomvaz dělí do několika programových linií. Na hlavní programovou linii, tvořenou převážně absolventskými představeními, a na linii vedlejší, určenou k prezentaci dalších výjimečných studentských prací. Poslední a třetí důležitou složkou programu jsou workshopy. JAMU měla tradičně své zástupce v obou programových linkách festivalu. Z absolventských představení naši fakultu reprezentovala Zpráva o svatém kárání pod režijním vedením Barbary Herz, studentky čtvrtého ročníku činoherního režie. Představení jednoznačně zaujalo, o čemž svědčí četné reflexe v kritickém časopisu Obratel (pozn. jedná se o časopis festivalu Zlomvaz, do kterého přispívají zejména studenti dramaturgie a teatrologie).

„Zprávu o svatém kárání vnímám jako útok proti poslednímu všeobecnému shodám. Celý tvůrčí tým odvedl kus dobré práce na sdělení všech možných úhlů pohledu na dané

téma. Obdivuji herce, že vyšli na veřejnost s tím nejcitlivějším, co o sobě mohou sdělit. No rozhodně to bylo největší maso na Zlomvazu!“ (Tomáš Urbánek)

Ve vedlejší linii JAMU zastupovalo monodrama Asteriónův dům, studenta Jana Řezníčka, pod režijním vedením Gabriely Krečmerové. Hra postavená na motivech stejnojmenné povídky Jorge Louise Borgese, který netradičním způsobem zpracovává řecký mýtus o Minotaurovi. Dále Pissum Sativum, představení belgické choreografky Karine Ponties, studentů Ate-liéru klaunské, scénické a filmové tvorby DIFA JAMU. Představení Juraje Augustina Pokojem aneb tři ve čtverci a v neposlední řadě Clown's Crumbs, které je založeno na tradici středověkých potulných komediantů, kteří putovali z města do města.

Poslední linie patřila workshopům, přednáškám o různých tématech a odborným diskusím. Organizátoři v rámci své dramaturgie „In progress“ právě tuto linii posílili a dostala tak stejně velký prostor v programu jako divadelní představení. Za zmínku určitě stojí herecký workshop Racek Jaroslavy Šiktancové, s hojnou účastí studentů. Do této linie bylo za DIFA JAMU vybráno představení studentů činoherního herectví Oxany Smilkové, Workshop s Banderasem.

Nedílnou součástí divadelních festivalů bývají večírky. V rámci festivalu Zlomvaz studenti produkce připravili taneční maraton, koncerty na střeše divadla Disk, letní kino i turnaj ve Woodkopfu. Z pohledu účastníka akce hodnotím festival jako velice vydařený a to nejen po stránce vhodně zvolené dramaturgie, ale i po stránce organizační. Celý festival provázela příjemná a přátelská atmosféra i navzdory pochmurnému počasí.

Hana Horáková

Setkání s Michaelem Brittonem na HF JAMU

V polovině loňského října se na Hudební fakultě JAMU uskutečnil hobojo-
vý workshop, na kterém studenti JAMU v čele se svým pedagogem odb. as. Jurijem Likinem přivítali legendárního anglického hobojistu Michaela Brittona (1939). Rozhovor o celé akci poskytl pan odb. as. Jurij Likin (pedagog HF JAMU od roku 2009, sólohobojista SO FOK, člen Pražského dechového kvinteta a hudebního uskupení Janáček Ensemble).

Co Vás vedlo k uspořádání workshopu s anglickým hobojistou M. Brittonem? A jaký význam má podle Vás pořádání takovýchto workshopů? Studenti si přeci mohou nejrůznější přednášky i nahrávky poslechnout on-line na internetu.

Jak velký význam má akce podobného typu jsem si na vlastní kůži ověřil nedávno. Mluvil jsem s jedním studentem hudby, a abych mu ještě lépe přiblížil svou myšlenku, použil jsem příklad spojený se jménem světoznámého klavíristy Firkušného. Z výrazu očí studenta jsem

ale okamžitě pochopil, že vůbec neví, kdo to vlastně Firkušný byl. Napadlo mě, že je možné, že třeba nikdy v životě neslyšel o Richterovi, Gilelsovi, nebo dokonce možná ani o Kubelíkovi, Talichovi, Ančerlovi a dalších legendách hudby. Proto mne napadla (a trochu vyděsila) myšlenka, že za pár desítek let se už nikdo možná nebude zajímat o hvězdy typu H. Holligera, J. P. Rampala, A. Cazaleta a podobně. Kdo bude číst metodiky Gilleta, Moyse, nebo Bernolda? Odkaz těchto lidí je úžasný a dalekosáhlý, a měl by zůstat uchován. Mohli bychom se od těchto hudebních velikánů mnoho naučit! Proto spatřuji veliký význam v pořádání právě takovýchto workshopů, setkání, společných koncertů a přednášek.

V polovině listopadu tedy navštívil Hudební fakultu JAMU hoboista Michael Britton, aby se zde podělil se studenty JAMU o své mnohaleté zkušenosti. Můžete prosím několik slovy říci, proč padla volba právě

na Michaela Brittona, a v čem je tento interpret výjimečný?

Michael Britton byl hostem na HF JAMU již v roce 2011, a protože mělo setkání s ním velký úspěch, rozhodli jsme se jej oslovit znovu. Pan Britton je skvělý hoboista, legendární konstruktér, vedoucí specialista oddělení styku se zákazníky renomovaného výrobce dechových nástrojů Howarth of London. Denně se stýká se zákazníky firmy, zabývá se prezentací, laděním i popularizací hoboje.

— Michael Britton a Maurice Bourgue —
(zleva)

Má fantastický přehled o metodice hry na hoboj, o sólistech i o hlavních školách hry na hoboj.

Jak celá návštěva pana Brittona probíhala?

Celá akce byla zahájena vystoupením studentů HF JAMU. Naším záměrem bylo, aby se pan Britton seznámil s úrovní studentů našeho dechového oddělení, a zároveň aby bylo umožněno studentům zahrát některé ze skladeb, které aktuálně studují. Několik z našich studentek se připravuje na prestižní soutěž Pražské jaro, takže uvítaly názor dalšího odborníka. Na závěr vystoupení zahráli všichni účinkující hobojisté (včetně pedagoga) jednu větu z *Concerto à 5* pro soubor hobojů *Jeana Bodina Boismortiera*. Poté následovala přednáška Michaela Brittona na téma Anglický způsob hry na hoboj a evoluce nástroje. Britton poukázal na hlavní rozdíly mezi třemi převládajícími školami: francouzskou, anglickou a americkou, a zároveň vyprávěl o hlavních postavách těchto škol.

Dokázal byste prosím vysvětlit tyto rozdíly i pro nezavěšeného čtenáře? Jak popsal Michael Britton tyto tři školy?

Pokusím se vysvětlit tyto rozdíly velmi zjednodušeně. Nejvýraznější rozdíly můžeme spatřovat mezi evropským a americkým způsobem hoboje. Navíc i výroba hobojevých strojů se zcela liší. Francouzský emigrant *Marcel Tabuteaux* po svém příchodu do USA přišel s nápadem, že výrobu strojů je možné inovovat vyškrábáním nejen špičky stroju, ale celé jeho třetinové plochy.

Američtí hobojisté jsou přesvědčeni, že tento způsob výroby dodává jejich tónu kulatý zvuk a příjemnou barvu. Britton však k tomuto tématu dodal, že tento způsob výroby je nejen velmi složitý, ale zároveň zvukově připomíná foukání do prázdné lahve, což jistě není něco, o co by se měl hobojista snažit. Proto je americká škola té evropské velmi vzdálená. Dále během přednášky studenti vyslechli ukázky historických nahrávek anglických hobojistů *Goosense* a *Hunta*. Nahrávky byly pořízeny před více než třiceti lety a studenti hoboje byli velmi překvapeni, jak moc se hra na hoboj za tu dobu změnila a vyvinula.

Je ještě něco, co zajímavě obohatilo rozhled Vašich studentů, či dokonce Váš vlastní?

Velmi důležité mi přišlo, že Michael Britton se věnoval tématu motivace anglických studentů ke studiu hoboje, nebo otázce uplatnění a možnosti získání zaměstnání na hudebním poli. Tato otázka je přirozeně pro studenty i pedagogy stěžejní. I v hudbě funguje globalizace, a tak se stírají hranice mezi jednotlivými evropskými školami, a obrovské množství studentů cestuje za vzděláním do sousedních států. Letní mistrovské školy, které ještě před 20 lety byly často pouhým snem každého studenta, jsou nyní dostupnou realitou. Francouzský sólista z italské opery *La Scala* například učí studenty v anglickém Londýně – a dnes je to norma. Díky členství Spojeného království v EU hrají absolventi anglických hudebních institucí v orchestrech po celé Evropě včetně České republiky. Svět se mění, konkurence roste a je třeba se jí vyrovnat.

Setkání s Michaelem Brittonem je tedy za Vámi. Jaké jsou ale další plány hobojevého oddělení HF JAMU?

Nejdříve bych se rád ohlédl maličko zpět, neboť i k samotnému setkání s M. Brittonem vedla dlouhá cesta. Dechová katedra se zaměřovala na vzdělávání studentů již v minulých letech. Konkrétně za poslední tři roky jsem se podílel na organizaci tří hobojevých návštěv. První proběhla v roce 2010 se slavným francouzským sólistou *Jeanem Christophem Gayotem*, druhá – v roce 2011 s legendárním francouzským hobojistou *Mauricem Bourguem*, u něhož jsem sám před lety studoval, a třetí s již zmiňovaným Michaelem Brittonem. Nadále se budeme snažit zpestřovat studentům jejich výuku návštěvami dalších odborníků. Je třeba si totiž uvědomit, že se nesmíme bát nových náhledů na věc či názorů jiných specialistů. Jako velkou výzvu nyní vnímáme možnost spolupráce s Divadelní fakultou a jejími studenty. Strach z nového je vždy znamením rutiny. A rutina udělá z umělce pouze špatného řemeslníka, který dělá svou práci jen proto, že nemůže dělat nic jiného. Jenže umělec, a tím myslím opravdový „kumštýř“, by se neměl uzavírat na svém malém písčku. Měl by být otevřený světu, zajímat se o dění v hudbě a kolem hudby, sledovat novinky, studovat slavné hudebníky, jejich metodické postupy, nápady, myšlenky. Minimálně pro pochopení vlastního vztahu k hudbě...

Pavla Kostelecká

Studenti na vlnách rozhlasu

Studenti a absolventi, nebo v tomto případě většinou absolventky, Ateliéru RTDS kromě pravidelného přispívání do literárně-publicistického magazínu Českého rozhlasu Brno *Zelný rynek* obohacují i program slovesného vysílání celoplošných stanic Českého rozhlasu *Vltava* a *Dvojka*. Dlouhodobě to platí například o *Tereze Semotamové* a v poslední době i o *Tereze Adámkové*, která se navíc ujímá také režie svých rozhlasových pořadů či adaptací. Zajímavým případem se stalo uplatnění výborného scénáře rozhlasového pásma, blížícího se rozhlasové hře, nazvaného *Literární pásmo o smrti ženských hrdinek a Ingeborg Bachmannové*. Rozhlasová autorka i teoretička *Eva Schulzová-Vojtová* je vytvořila před několika lety jako svou semestrální práci v 1. magisterském ročníku RTDS.

Nyní se pásmo v režii *Radima Nejedlého* podařilo natočit a odvyšlat při příležitosti 40. výročí úmrtí *Ingeborg Bachmannové*. A potěšující je, že nejen čeští, ale i slovenští studenti se mohou svou tvorbou uplatnit ve vysílání Českého rozhlasu. Tři takové příležitosti přinesl letošní Týden slovenské kultury na *Vltavě*. Studentka *Lenka Hajdučková* načetla své dosud nepublikované básně pro pořad *Priestory*, určený do sobotního večerního cyklu *Svět poezie*. Hudbu k básním zkomponoval slovenský muzikant, básník a filmař *Blaž Gracar*. *Radka Hoffmanová* zase připravila trojdílné *Stránky na dobrou noc z prázdné slovenské prozaika Maroše Hečka*. *A Jakub Šuták* mohl realizovat své rozhlasové pásmo věnované nejčtenějšímu slovenskému spisovateli, autorovi fantasy a historické prózy *Juraji Červenákov*. Je radostné, že české prostředí je schopno talentovaným slovenským studentům poskytnout nejen vzdělání, ale také uplatnění.

Alena Blažejovská

Stabat Mater

Projekt vznikol v spolupráci dvoch fakúlt Janáčkovej akadémie múzických umení v Brne. Bol to semestrálny projekt operného režiséra Mareka Mokoša, hercov s prvého ročníka činoherného herectva s ateliéru doc. Mgr. Aleša Bergmana, Ph.D.,

a kostýmových výtvarníčok Adel Stránskej a Michaeli Szlibnerovej. Odborná spolupráca a zároveň hlavnou predstaviteľkou matky bola Mgr. Hana Halberstadt.

Stabat Mater je náboženský hymnus, ktorý sa skladá z dvoch častí: opis udalostí na Golgote a dialóg hriešnika s Matkou. Našou snahou bolo stvárniť toto dielo do scénického spracovania vo forme fyzického divadla. Ako hudbu sme použili Giovanniho Battistu Pergolesiho.

Hlavná myšlienka režijnej koncepcie bola „Cesta je Cieľ“. Pracovali sme s konfliktom medzi symbolom pokory Matky a hriechom, ktorý sa snaží ovládnuť pomyslenú Golgotu. Zobrazili sme sedem hlavných hriechov vo vzťahu k Matke.

Ďalšou dominantou boli kostýmy. Odzrkadľovali psychológiu zvodného hriechu. Zároveň vyplňali aj scénografickú funkciu.

Marek Mokoš

— Záběr z představení Stabat Mater —

Skvělé soutěžní úspěchy trombonisty Kurta Neubauera aneb Jak dobýt Evropu i Ameriku

Absolvent navazujícího magisterského programu Kurt Neubauer přistupoval po celou dobu studia na JAMU ke své práci nesmírně zodpovědně, pečlivě a cílevědomě. Během pěti let na naší škole se zúčastnil mnoha konkurzů i národních a mezinárodních soutěží. Své studijní úsilí však nejvíce zúročil v posledním ročníku svého studia, když jej korunoval vítězstvím na dvou mezinárodních trombonových soutěžích. Ta první se konala v listopadu 2012 v Itálii v malém městečku Chieri. Kurt Neubauer se soutěže „Città di Chieri“ zúčastnil již podruhé. V předcházejícím ročníku dosáhl na třetí místo, tentokrát už to však byla medaile zlatá! Posílněn tímto úspěchem přihlásil se náš absolvent na další soutěž. Ta je však ještě mnohem prestižnější a pořádá ji každým rokem Mezinárodní trombonová asociace I.T.A. vrámci svého festivalu, který se koná střídavě jeden rok v Evropě a druhý rok v zámoří. Soutěž se koná v několika kategoriích, které jsou rozděleny dle věku, typu nástroje nebo žánrového zaměření. Interpret se tak může přihlásit do kategorie jazzové, hry orchestrálních partů anebo například ve hře na altový pozoun. Právě do posledně jmenované

kategorie se přihlásil i Kurt Neubauer. Už samotná přihláška vyžaduje zaslání nahrávky s povinnou skladbou a podle nahrávky vybere mezinárodní porota 3 účastníky z celého světa do finále, které probíhá na již zmíněném trombonovém festivalu. Nahrávka se povedla a tak absolvent Neubauer dostal pozvání zúčastnit se v červnu 2013 festivalu ve městě Columbus státu Georgia v USA a zahrát ve tříčlenném finále. I zde byl jeho výkon povedený a tak mu porota udělila jako jednomu z mála Evropanů první cenu, jíž byla možnost odvést si nový nástroj, v tomto případě tedy altový trombon, domů. Dlužno ještě podotknout, že kromě přípravy na tyto soutěže se Kurt Neubauer po celý rok věnoval také absolventskému projektu, kde zazněly úplně jiné skladby, a v červnu 2013 ještě vystoupil jako sólista s Moravskou filharmonií Olomouc, kde exceloval v trombonovém koncertu Kazimíra Serockého, který patří k nejnáročnějším skladbám našeho repertoáru.

Domnívám se, že Kurt Neubauer by mohl být příkladem i pro ostatní studenty, že bez práce nejsou koláče, ale na druhou stranu že poctivý přístup ke

— Trombonista Kurt Neubauer —

studiu přináší kýžené sladké ovoce úspěchu a zaslouženého uznání. Vždy si sám hledal motivaci pro cvičení a zejména pro uplatnění své práce a to je, myslím si, přesně to, o co by měl usilovat každý student naší školy. Za skvělou mezinárodní reprezentaci JAMU patří Kurtu Neubauerovi dík a velká gratulace!

Robert Kozánek

Výjezd divadelního souboru při ADaV DIFA JAMU do zahraničí

Divadelní soubor **Reverzní dveře** tvořící pod hlavičkou Ateliéru Divadlo a výchova na DIFA JAMU v Brně (vedení předmětu má na starosti MgA. Kamila Kostřicová) existuje již čtvrtým rokem a za poslední roky se mu daří získávat zkušenosti nejen na půdě školy, ale taktéž i během výjezdů na různé přehlídky a festivaly v ČR i zahraničí. Jedním z našich posledních výjezdů byla účast na hned dvou po sobě jdoucích červnových událostech – mezinárodních festivalech Vreme 2013 a Zvezden prah 2013, obojí v Bulharsku; především díky důležité podpoře DIFA JAMU v Brně a Nadace život umělce.

První festival – **VREME** (v překladu Čas) funguje jako bienále již 30 let (!), ve kterých si vybudoval velmi silné postavení, a to na různých úrovních. 1) Velmi nakloněno je mu domácí 70tisícové město v horách – Vratsa, a to jak vysocí radní – finančníci (se kterými mj. proběhlo i oficiální, ale přesto funkční, vřelá a zajímavé!, osobní představení a debata vedoucích všech zúčastněných souborů), tak i běžní občané – diváctva bylo viditelně plno v ulicích i divadlech. 2) Podporu má Vreme i od Bulharska jako celku – hlavní organizátor Vreme Georgi Vrabchev je vedoucím místního skvělého souboru TEMP a zároveň hlavou organizace BAAT (bulharské sekce AITA/IATA, jež se stará v celé zemi o amatérské divadlo, obdobně jako u nás AR-TAMA), což s sebou nese důležitý vztah k místní lokalitě a zároveň celostátní rozhled a zkušenosti. 3) V neposlední řadě je Vreme sledován i mezinárodně – zahraničními observery a lektory (Joke Elbers z Belgie, Richard Finch z Velké Británie, nyní však působící taktéž v jižní Africe), ale samozřejmě i zahraničními soubory – na šest festivalových dní se sjely soubory kromě z Čech a Bulharska také z Kolumbie, Litvy, Polska, Lotyšska, Ruska, Gruzie, Chorvatska, Ukrajiny a Turecka.

Festival druhý – **ZVEZDEN PRAH** (v překladu Hvězdný prach) funguje v 11tisícovém městě Knezha šestým rokem, z toho teprve poslední dva roky s mezinárodní účastí. Obrázek tohoto zvláštního koutu světa v turisticky netknutém středozemí jsme se snažili vykreslit v článku v Amatérské scéně z výjezdu v minulém roce (viz AS 4/2012 „Cesta tam a zase zpátky aneb Knezha a její hvězdný prach...“); pojďme nyní tedy k jádru festivalu.

Vreme je tomuto festivalu vzorem, který se snaží Knezhané a centrum „Borba 1896“ v čele s ředitelkou festivalu a zároveň vedoucí místního divadla Shtrih-Iskrou Tsankovou na jednu stranu následovat (zjednodušeně řečeno především v touze po mezinárodnosti a velikosti), na stranu druhou však jdou svým vlastním směrem. Zvezden prah totiž více než mezinárodním festivalem je přehlídkou bulharského divadla – vedle „pouze“ pěti zahraničních skupin (z České republiky, Itálie, Srbska, Španělska a Turecka) zde bylo zastoupeno 13 představení ze všech koutů Bulharska. Pozorovateli z ciziny se tak nabízí již docela široká paleta pro vytvoření si představy o divadle v této části Balkánu; nutno říci, že s již dříve naznačenou převahou tradičního, silně interpretačního smýšlení o divadle (dvě třetiny uvedených bulharských produkcí bychom mohli v českém kontextu zařadit do Divadelního Pikniku Volyně, resp. Krakonošova podzimu).

— Soubor Reverzní dveře před divadlem v Knezhe —
— festival Zvezden prah

Zhlédli jsme tak např. příběh lásky z tradičního bulharského venkova; komediální příběh z bláznince; kombinaci několika klasických pohádek v jednom příběhu; bulharskou malovanou jevištní variaci ve stylu Jana Drdy; temnou revoluční rozmluvu před nástupem diktátora; ale i Shakespearův Sen noci svatojánské, který byl světovým autorem výjimkou potvrzující pravidlo národních dramatiků. Do této tradice, která je však bohužel velmi limitována přehršlemi slov bránícími v intenzivnějším sledování, je často přidáno „něco“ navíc (více či méně opodstatněné a funkční) – např. vyslanec Evropské komise zjišťující, zda je Bulharsko připraveno vstoupit do EU; letos velmi oblíbená vizuální projekce na plátno; lidové zpěvy a tance; skotačení všech postav na jevišti v rytmu Gangnam style.

Jak se však dařilo Reverzním dveřím, jakožto vzorku z naší republiky, na obou festivalech?

Byli jsme velmi příjemně překvapeni, na kolik mezinárodní publikum naší inscenaci **Pudy z pudy** rozumělo a přijalo ji. Je možná ku podivu, že otázky a problémy, které se zde na české divadelní scéně řeší, neměly na Vreme ani na Zvezden prahu téměř žádného zastánce. Bavili jsme se s mnoha účastníky, dokonce i s mnoha lektory, porotou, festivalovými observery, a měli jsme upřímnou radost, že naše myšlenky a témata lidé také sdílí a že jsou jim otevřeni. A to si myslíme, že je na festivalu s mezinárodní účastí jedno z nejdůležitějších.

Nemyslíme si, že vytváříme divadlo pro cizince – tvoříme, abychom se my prezentovali, abychom ukázali, co my máme v mysli, abychom se my určitým způsobem odhalili. A je výborné, že právě na mezinárodních festivalech můžete tyto pocity sdílet i s lidmi z jiných zemí, kteří mají jiný kulturně-sociálně-historický kontext. Protože to samozřejmě vyvolává debaty nejen o divadle, ale i o hodnotách, postojích a zvycích různých národů. A tím se opravdu člověk vždycky nejvíc naučí – a zpětně – nejen o národech, zeměpisu či svých hodnotách, ale především o divadle.

Jonáš Konývka a Kamila Kostřicová

Studentky ateliéru VDN v Helsinkách

Záběr z představení *Velký úklid* v Helsinkách

Na přelomu října a listopadu 2013 jsme se, společně s pedagožkou Radkou Kulichovou a posluchačkami druhého a čtvrtého ročníku, vydaly do finských Helsinek, abychom se seznámily se skandinávským modelem podpory kultury Neslyšících, a ověřily si, jak budou naše inscenace promlouvat k divákům z odlišného prostředí. Během čtyř dní jsme odehrály čtyři představení pro nejmenší Finy, slyšící i neslyšící. Pro nejmenší děti ze školy pro děti se sluchovým postižením si Ivana Martinů připravila knižní představení *Tři prasátka*, pro širší veřejnost a běžnou mateřskou školu jsem společně s Věrou Lištvanovou odehrála dvakrát představení *Velký úklid* v knihovně v centru Helsinek.

Jazykovou bariéru se podařilo překonat i během dvou dílen, které si studentky připravily pod vedením Radky Kulichové. Děti se sluchovým postižením jsme navštívily i ve škole, kde si pro nás připravily ukázkovou hodinu. Naše studentky se setkaly s dětmi se sluchovým postižením,

kteří byly vzdělávány jak orální metodou s využitím podpory znaku, tak ve znakovém jazyce, vždy však s respektem k individuálním potřebám dítěte. V diskusi s učiteli se posluchačky VDN zajímaly zejména o současný stav a trendy ve vzdělávání dětí se sluchovým postižením.

Celou návštěvu jsme zakončily návštěvou Svazu Neslyšících a účastí na prvním večeru Mezinárodního festivalu filmů Neslyšících. Samy studentky pak v reflexi nemilosrdně hodnotily zhlédnuté filmy – shodly jsme se, že tam, kde řemeslná a estetická kvalita díla je podprůměrná, nemůže film ani u Neslyšících obstát jen proto, že jeho autorem je filmař se sluchovým postižením. Pokud ale autor se sluchovým postižením dokázal dílo zvládnout po obsahové a formální stránce, oslovují zpracovávaná témata, přes svoji úzkou spojitost se světem Neslyšících, i intaktní společnost.

Kateřina Jebavá

Organizace E: UTSA jako možnost pro rozvíjení mezinárodní spolupráce

V rámci příprav Festivalu SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2014 vneslo umělecko-dramaturgické vedení návrh na sestavení studentské poroty, která bude tvořit pomyslný druhý pól ke každoročně sestavované oficiální (profesionální) porotě. Podnětem k tomuto kroku byly stále se opakující námítky týkající se hodnocení poroty ze strany studentů. Úvodem je třeba zmínit, že první impulz k ustavení tohoto tělesa vzešel ze strany pedagoga – vedoucího Ateliéru režie a dramaturgie profesora Josefa Kovalčuka, který navrhoval tuto porotu složit ze studentů Divadelní fakulty JAMU.

Nicméně členové uměleckého vedení festivalu mezinárodních divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER viděli tuto problematiku v širším měřítku. Mezinárodní festival divadelních škol si přeci zaslouží mezinárodní studentskou porotu. Po důkladném vyhledávání materiálů o mezinárodních vztazích a možnostech přizvání studentů ke spolupráci, se tým spolupracovníků dozvěděl o blížícím se přijetí JAMU do nově vzniklé organizace E: UTSA (Europe: Union Theater Schools and Academies), jež sdružuje evropské divadelní školy. Toto byl tedy prapočátek myšlenky o mezinárodní spolupráci.

E: UTSA se profiluje jako platforma vystavěná na nejmladší generaci divadelníků. Tato organizace funguje jako určité fórum, na jehož základech by měli participující (tj. studenti) hledat vlastní specifické postoje a přístupy k divadlu. Jedná se o hledání divadelního jazyka a určitého divadelního diskursu, jenž by překlenul diferenční kulturní prostředí v dnešní globalizované společnosti.

Hlavním cílem této organizace je rozvíjení mezinárodní kooperace studentů a rozvíjení jejich kreativního myšlení. Ve

srovnání s touto platformou cílí ostatní nově vzniklé instituce (i jejich divadelní části) zejména na pedagogy. V rámci tohoto typu nastavení se tak vytrácí zaměření na vzdělávané (tj. studenty). Tato organizace si klade za cíl pomoci studentům a mladým divadelníkům najít cestu k vlastnímu „generačnímu divadlu“.

E: UTSA reaguje na boloňskou ideu vzdělávání, především v možnostech překlenutí „akademického způsobu učení“ a jeho postupným přerodu k svobodnému a uvědomělému „způsobu vzdělávání“. Předseda této organizace prof. Piotr Cieslak definoval tento princip vzdělávání jako model podobající se více „vědecké či experimentální činnosti studujících umělců“, nežli práci studentů tykající se zejména vyššího stupně vzdělávání (tj. absolventských ročníků). Pedagogické vedení by mělo fungovat jako „podpora“, tedy nemělo by prosazovat vlastní vkus a estetické preference na úkor studentů. Organizace by měla rovněž fungovat jako oslí můstek mezi akademickým a profesionálním prostředím. Tyto cíle si organizace vytyčila zejména v prvních letech svého fungování – tedy cílem jest – kooperace a propojování (net working) studentů. V současné době neexistuje podobná organizace takového zaměření.

K přijetí JAMU mělo dojít v prvních týdnech měsíce října na valném shromáždění v Petrohradu. JAMU se tak měla stát jedním z členů této organizace, bok po boku prestižních univerzit a akademií. Tato představa skýtala pro organizační tým velký potenciál. Potenciál nejen v sestavení studentské poroty, ale především i v možnosti udělení ceny E: UTSA, což nabízele první vzájemnou spolupráci na „projektu“. Všechno snažení organizačního týmu se ubíralo tímto směrem.

Překvapení na sebe nedalo dlouho čekat. Brzy po vznesení tohoto návrhu, jsem obdržel telefonát ze zahraničního oddělení Divadelní fakulty JAMU.

E: UTSA požadovala nejen účast zaměstnance školy na svém zasedání, ale i zástupce z řad studentů, a já byl nominován jedním z delegátů.

Valné shromáždění se odehrálo v průběhu dvou dnů v nové budově St. Petersburg State Theatre Arts Academy. Na programu bylo mimo jiné hlasování o přijetí nových škol a problematika související s propagací této organizace. Pozitivně na mě působil fakt, že studenti jsou při zasedáních přímými účastníky, přímo se podílejí na fungování této organizace. Studenti (tj. zástupci univerzit a akademií) jsou iniciátory a organizátory aktivit a projektů, ve spolupráci s dalšími delegáty hledají nové možnosti rozvoje.

Doposud se uskutečnilo několik mezinárodních setkání a workshopů. V rámci jednání v Petrohradu se nám podařilo prosadit návrh na udělení ocenění E: UTSA v rámci SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2014, stejně jako zajištění účasti všech zástupců (tj. členů organizace E: UTSA) na festivalu SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2014. V neposlední řadě se nám také podařilo zajistit workshop, který bude probíhat na sklonku akademického roku

2014/15 v Brně. Za jeden z velkých úspěchů na tomto jednání považuji zvolení jednoho z delegátů Divadelní fakulty JAMU do přímého vedení organizace.

Součástí programu shromáždění byla návštěva festivalu Freshes Baltic House, kde představili svoji tvorbu se studenty absolventských ročníků mimo jiné uznávaní režiséři – Eimuntas Nekrosius a Alvis Hermannis.

Závěrem této zprávy je třeba zdůraznit její smysl. Tato zpráva by měla především podnítit aktivitu studentů (a to nejen Divadelní fakulty JAMU). Měla by sloužit jako informační pamflet pedagogům, kteří by chtěli podpořit své studenty v iniciativě mezinárodní kooperace. Netřeba snad zdůrazňovat nezbytnost participace začínajícího umělce na pozadí mezinárodního kontextu. Jakožto zástupce studentů v této organizaci jsem ochoten poskytnout více informací o možnostech, jež tato organizace nabízí, ať už jednotlivcům nebo celým atelierům. Tímto chci apelovat na studenty, kteří mají zájem jakýmkoliv způsobem participovat a zapojit se do mezinárodní organizace nebo mají návrh na jakýkoliv projekt, aby jej zaslali na adresu michal.skocovsky@difa.jamu.cz.

Michal Skočovský

Finská lektorka Päivi Aura se podělila o své zkušenosti se studentkami VDN

Ve druhém říjnovém týdnu roku 2013 se v atelieru Výchovné dramatiky Neslyšících uskutečnil týdenní workshop celosvětově uznávané finské choreografky, tanečnice, režisérky a pedagožky Päivi Aury. Tento workshop se realizoval díky projektu FRVŠ – Inovace předmětů Atelieru VDN o taneční a pohybové aktivity s nejmenšími dětmi.

Päivi Aura se specializuje na divadlo pro děti ve věkové kategorii 0–3 roky a především na komunikaci s těmito nejmenšími diváky. Právě pro tyto zkušenosti jsme paní Päivi Auru pozvali k nám do atelieru, aby nám pomohla inovovat výuku hned několika předmětů ze studijního programu atelieru VDN.

Workshop se skládal převážně z aktivní části, kdy lektorka pracovala se studentkami na volném prostoru a zkoušela s nimi různé pohybové komunikační techniky. Päivi Aura měla pro účastnice workshopu připraveny také videoukázky z vlastní divadelní a choreografické tvorby. Studentky tak získaly inspiraci pro práci s malými dětmi. Celý workshop se nesl v duchu budování trpělivosti a postupném přijetí ve skupině. Důraz byl kladen na oční kontakt a budování spolupráce s využitím pohybových a tanečních prvků, kde je důležité akceptovat prostor a čas i sdílení společné aktivity. Pro samotné aktivity nebylo potřeba žádných speciálních rekvizit či pomůcek, využívaly se i věci běžně dostupné – např. židle, žíněnka, pet lahve s vodou, klíče či kabelka. Studentky na základě rámcového zadání Päivi Aury samostatně rozvíjely zadané aktivity, proto nebylo dopředu jasné, jak dlouho daná aktivita potrvá a jaký bude její výsledek.

Při aktivitách s dětmi je třeba klást důraz také na rozvoj paměti a tvůrčího myšlení. Nezbytná je schopnost improvizace a přizpůsobení se aktuální situaci tak, aby byla stále udržována pozornost a zájem dětí. Součástí workshopu byla i návštěva v jeslích a mateřské škole Žirafka v Brně, kde studentky viděli Päivi Auru přímo při práci s dětmi. Později se aktivně

zapojily i studentky a mohly si samy vyzkoušet všechny získané dovednosti a poznatky.

Paní Päivi Aura je velice empatická žena, která kolem sebe šíří pozitivní energii a radost. Měli jsme možnost setkat se s jiným pohledem na komunikaci s dětmi, při které není důležité, zda se jedná o děti intaktní či se sluchovým postižením. Práce s dětmi je založena zejména na schopnosti empaticky sdílet a neverbálně komunikovat, proto ani pro neslyšící studentky nebylo problémem navázat kontakt se slyšícími dětmi v Mateřské škole Žirafka. Stejně principy lze využít i při komunikaci s dětmi se sluchovým postižením v rámci rané péče. Myslím si, že týden ve společnosti s Päivi Auru byl pro všechny zúčastněné velice inspirující. Dodal nám energii do další práce nejen v oblasti komunikace s dětmi. Těšíme se na další spolupráci v budoucnu.

Radka Kulichová

— Finská choreografka, tanečnice a režisérka a pedagožka Päivi Aura (uprostřed) se studenty DIFA —

Finalizace projektu VCHOD

Operní dílna VCHOD (Výzkumné centrum hudebního/operního divadla – projekt se zaměřuje především na rozvíjení hereckých výrazových prostředků u operních pěvců) uvedla 3.–6. června 2013 v Divadle na Orlí tři představení opery Hubička Bedřicha Smetany. Ač úvahy o kontinuální činnosti podobného operního studia jsou stále živé, tříletý výzkumný doktorandský grantový projekt VCHOD se tímto představením završil. Netradičně pojatá inscenace sledovala intimní příběh hledání nešťastně ztracené lásky svázané dobovými zvyklostmi a rituály. Snažili jsme se akcentovat spíše dramatictější tóny díla. Středobodem se pro nás stal zpívající herec, jednající v téměř prázdném symbolickém prostoru. Všichni účinkující byli na scéně nepřetržitě přítomni, ačkoliv v určitých chvílích do děje přímo nezasahovali. Důraz byl kladen na hereckou přesvědčivost směřující k fyzickému divadlu i maximální vtažení diváků do situace, čemuž bylo uzpůsobené i pro operu netypické rozestavení sedadel ve tvaru arény. V podání VCHOD zazněla Smetanova Hubička v dramaturgické úpravě s klavírním doprovodem, jehož se při provedení zhostil Richard Pohl, doktorand na HF JAMU, který v následujících řádcích přibližuje velmi bezprostředně všechna interpretační úskalí, která s sebou toto experimentální provedení opery přineslo.

Tomáš Studený

Představení Hubička projektu VCHOD z pohledu interpreta

V uplynulém akademickém roce jsem měl možnost se aktivně zúčastnit závěrečné inscenace v rámci výzkumného projektu mého kolegy, doktoranda Tomáše Studeného. Ten coby režisér inscenace a tvůrce celého projektu byl zodpovědný též za dramaturgii, včetně výběru interpretů. Prvním, poněkud kontroverzním, interpretačním rozhodnutím bylo nejen zkrácení celé opery pro účely komorního provedení v omezeném množství sólistů beze sboru, ale též úprava předehry, kdy nejprve zazněla předehra ke druhému dějství a hned po ní navázala mírně zkrácená předehra k prvnímu dějství. Tento krok byl dán režijním záměrem pro posílení dramatického náboje úvodní scény, kdy se během předehry odehrávají momenty z minulosti obou hlavních protagonistů a osvětlují detaily jejich předešlého vztahu, zklamání tužeb a zmařených plánů na společné soužití. K tomuto účelu se výborně hodila hudba z předehry k druhému dějství, s dramatickým vpádem orchestru a kontrastním motivem jejich lásky. S tím souvisí i další významný škrť v celé inscenaci, duet „Jsme svoji“, který rozvíjí výše zmíněný leitmotiv.

Samotné nastudování probíhalo jednak v rámci společných soustředění za přítomnosti všech sólistů, obou režisérů, dirigenta a pianisty, tak v rámci individuálních korepetic,

zejména s hlavními protagonisty. Využívali jsme jak novější edice SNKLHU (a to jak klavírního výtahu, tak partitury), tak i starší edice klavírní redukce, která vycházela přímo z původního výtahu Bedřicha Smetany (z ní jsem též hrál celé představení). Ta dle mého názoru obsahuje zajímavá pianistická řešení a evidentně byla psána s představou možného koncertního uvedení. Až na drobné úpravy jsem ji v závěrečném provedení přednesl bez jakýchkoliv vlastních retušů.

Nyní bych si dovilil popsat interpretaci celé opery, tak jak jsme ji připravili a posléze přednesli v Divadle na Orlí. Pro úvodní nástup Radky Hudečkové v roli Martinky („Vendulko, Vendulko, pantáto, slyšte mne“) jsme volili spíše živější tempo, které naopak výrazně kontrastuje s následným dialogem, kdy spíše nejistou Vendulku (Lucie Kašpárková-Mečlová) postupně přivádí k nadšení Martinčino domlouvání („S přáteli byltě dnes“). V rámci dostatečného osvětlení motivace postav jsme si zdůraznili autorem naznačená *rallentanda*. Postavu Palouckého, věčně mrzutého „pánbíčkáře“, jenž zatvrzele neguje veškeré snahy mladých milenců a vždy neopomene ke každé radě připojit sáhodlouhý komentář (je zajímavé, že mu Smetana přidelil dvě nejdelší árie z celé opery) ztělesnil Aleš Procházka. Následující scéna „Už jdou“ byla celá vyškrtuta (Marta Reichelová v roli Barče tedy prozatím zůstala „němou postavou“). Setkáváme se tedy konečně již s Lukášem (Lukáš Hacek) a jeho švagrem Tomšem (Roman Hoza). Zde jsme zpočátku volili tempo spíše střední, které navozuje jisté napětí a „trapné dusno“ mezi Palouckým a Lukášem. V momentě setkání s Vendulkou dojde k náhlému zvratu – po „má nejdražší“ totiž následuje hned Vendulčino odseknutí „ne, nech mne být“. Aby měl posluchač dostatek času odečíst všechny detaily tohoto momentu, drželi jsme tempo spíše níže a začali přidávat až těsně před nástupem „sboru“ (reprezentovaným ansámblem sólistů, kteří jsou v inscenaci neustále přítomni na scéně) – „Aj hle“. Ten byl ovšem „in tempo“ a následující vstup Tomše („připijme jim“) ještě s mírným odpichem, odpovídajícím autorovým pokynům („ma un poco vivo – alla breve“). Celá následující nezvykle prokomponovaná a obsáhlá scéna mezi Vendulkou a Lukášem proběhla bez škrťů. Při poslechu množství nahrávek na deskách, ale i snímků rozhlasových a televizních jsme si všimli, že existují dvě hudební řešení této scény – to, které dává přednost výraznému tempovému a dynamickému kontrastu jednotlivých částí a to, které je spíše postupně graduje až k závěrečné hádce, zakončené Palouckého árií („jak jsem to řekl“). Po pečlivém zvážení a v souladu s režijní koncepcí (smyslem projektu VCHOD bylo i co nejtěsnější propojení hudební a divadelní složky, kdy autorský text a interpretace hudební i inscenační se stává jednotným komunikačním médiem v interakci s divákem) jsme se rozhodli pro cestu druhou, která se ukázala jedním z nejuspěšnějších momentů celého představení (soudě dle reakcí publika i odborné kritiky).

Význam oné scény je ostatně patrný i při zamyšlení nad situací operního divadla v době vzniku díla. Bylo to období gigantických operních spektaklů, období Aidy, Prstenu Nibelungů a jiných velkoromantických dramát. Smetana zde však dává přednost citlivé studii mezilidských vztahů, a to pojatých

překvapivě moderně (vliv feministicky laděného okolí, počínaje Eliškou Krásnohorskou – zde předkládající námět Karolíny Světlé, a konče Smetanovou dominantní druhou ženou snad mohlo mít též jistý, ovšem zcela pozitivní vliv). Vendulka zde vystupuje jako zcela rovnocenný partner, která má právo na svůj názor a nehodlá ustoupit (byť i ji nakonec tradice svazuje, neboť motivace jejího postoje k „hubičce“ je dána vlivem katolické výchovy a lidových pověr). Hudební podklad až neuvěřitelně detailně vykresluje emocionální podtext od něhy („nikdy v hoři svém, dívko má“, „ach, jak odolám“) přes obavy („jest jasno od červánků“), jen napolo vážné dohadování („vždyť má být muž moudřejší“) až po hysterický svár („blesk Boží“).

V důsledku toho jsme i árii pojali živěji (obdobně jako v podání Karla Bermana na historické nahrávce z Čs. rozhlasu) a naopak romanticky zjemnili následné arioso Vendulky („jak zapomněl by na ten krásný čas“). Leitmotiv Martinky a její následná árie („Jsem, milá holka, starý věch“) pak vyznívá dostatečně výrazně i přes méně exponované tempo i dynamiku. „Vendulčiny Ukolébavky“, excelentně zazpívané Lucií Kašpárkovou byly ovšem velmi klidné, byť dynamicky dostatečně zvládnuté. Barčin vstup a závěrečnou scénu prvního dějství („Jaká hanba“) jsme opět vystavěli metodou postupné gradace, ovšem s mírnými zvraty (subito piano–crescendo) po jednotlivých tanečních vstupech. Tato gradace měla v souladu s celou koncepcí prvního dějství jasný dynamický i tempový vrchol až v závěrečném rozhodnutí Vendulky opustit Lukáše a vyhledat Martinku („Pryč, odtud, pryč“).

Jak již bylo řečeno, předehra k druhému dějství již byla využita na samém začátku představení. A jelikož nám scházel sbor, logicky se nabídla možnost uvést postavu pašeráka Matouše (Aleš Janiga) prostřednictvím hudby, která jinak provází právě pašerácký sbor („jen dál“). Matouš ovšem na úvod nezpívá, pouze v jakémsi osobním rituálu s kameny vyjadřuje svůj vztah k jednotlivým postavám, které jsou na scéně nehybně přítomné a na závěr si připravuje situaci pro následující výstup vytvořením pomyslné hranice z kamenů – ty jsou spolu se židlemi prakticky jedinou základní rekvizitou celého představení. Matoušův vstup ještě dokresluje zvukový efekt (navozující dojem „hučení větru ve skalách“) a některé kameny se nyní pohupují, zavěšeny na šňůrách (atmosféru dotváří i temné modré světlo, které vystřídalo střídmost, ale jinak vcelku konvenční světelnou kulisu dějství předešlého).

— Záběr z operního představení *Hubička* —

Z důvodů výše uvedených se tedy tempo a edice scény „pašířů“ řídily výhradně scénickými požadavky. Následuje ovšem Lukášova árie a duet s Tomšem, jehož úvod byl agogicky dosti zvládnut, jako doprovod k Vendulčině symbolickému zažehnutí plamínku na kameni a Tomšovu vstoupení do situace na scéně. Duet („jen odpros ji“) byl veden spíše „antilyricky“. Navazujeme výstupem Matouše a do situace vstupuje Vendulka, již jako doprovod Martinky. Prostředí lesa v tomto smyslu má i symbolickou rovinu, představuje iracionálně, emoce, magii a podvědomí, působí jako spouštěcí síla Vendulčina vnitřního konfliktu. Vendulka zápasí především sama se sebou a její fyzické vypětí, strach z nočního lesa i úlek ze setkání s Matoušem způsobí, že později u ní dojde až k překvapivému obratu. Komická scéna se strážníkem byla vyškrtána z důvodů zaměření představení na samotný vztah Lukáše a Vendulky. Hudebně jsme se snažili výstup v lese podtrhnout, zejména ve smyslu tempovém (ale i dynamickém), abychom dostatečně posílili motivaci hrdinky k návratu k Lukášovi. Motiv rozbřesku v inscenaci zazněl, následuje však až recitativ a duet „dobře ti ukázal“ a zde jsme si tedy dovolili naopak tempo spíše nadsadit a v závěru výrazně vygradovat (i Smetana píše „Più mosso“ a ne všechna provedení toto respektují). Po „proměně“ scény se vše zaměřuje na árii Barče, která při zpěvu chová děťátko jako příslib budoucnosti. Nepočítáme-li ryze sborové scény, tak až do konce následuje finální scéna bez škrťů („sousedé a sousedky“ zazní jako ansámbl). Konečné setkání Vendulky s Lukášem („toť on“) by mělo umožnit posluchači jistý oddech po spíše dramaticky přednesených částech předešlých. Vše uzavírá výrazné accelerando (Smetana píše „più moto“) na slovech „Ó, tys byl v právu“. Díky tomu jsme si mohli dovolit i zmírnit tempo při udržení fortissimové dynamiky v závěrečné katarzi „smířily se vzdory“. Závěr *Hubičky* je pro mě osobně mnohem více než automatická radost z happyendu, je to uvolnění nesmírného napětí, obětování vlastní hrdosti pro něco cennějšího – manželství, vztah, který může být harmonickým souzněním dvou bytostí, které musely překonat vlastní vzdory a pochyby i předsudky okolí, aby nakonec došly k poznání, že jsou zde jeden pro druhého. Snažil jsem se tedy využít maximálně zvukových možností nástroje, i prostřednictvím „zesílení“ celého partu (rolované oktávy v basové poloze, plné akordy v krajních registrech).

Spolupráce na představení *Hubička* projektu VCHOD mi umožnila poznat množství odlišných aspektů vokální interpretace. To zahrnuje přípravu sólistů, pochopení různých prvků techniky zpěvu a jejich využití v rámci dynamiky jevištního projevu, to vše v důsledné interakci s hudebním doprovodem pod vedením dirigenta. Společná příprava zahrnovala i poučení z materiálů týkajících se historie opery, okolností vzniku díla, detailů ze života opery a dokonce i studium literární předlohy z pera Karolíny Světlé. Konzultace s oběma režiséry představení (Tomáš Studený, Marek Mokoš) a s dirigentkou mi umožnily poznat podstatu spolupráce v rámci přípravy reálné produkce. Nejcennější bylo ovšem právě živé provedení opery v Divadle na Orli. Věřím, že úspěch projektu mezi diváky umožní i případné návazné projekty v obdobné, jistě nesmírně inspirativní interpretační skupině mladých adeptů operního umění.

Richard Pohl

Workshop se Sanjou Petri Petričić

Ještě před začátkem akademického roku byl pro nás, studenty divadelního manažerství, připraven dvoudenní seminář s M.A. Sanjou Petričić, Ph.D., který byl zaměřen převážně na vedení lidí, tzv. leadership. Sanja Petričić stojí v čele programu kulturního managementu na Singidunum University v Bělehradě. Magisterské studium absolvovala na Juilliard School v New Yorku, doktorský titul získala na Fakultet dramatik umění v Bělehradě. Specializuje se na oblasti řízení uměleckých projektů, mezinárodní sítě, týmovou spolupráci a leadership, v nichž uplatňuje bohatou uměleckou a manažerskou praxi získanou během řady projektů realizovaných nejen v jejím domovském, ale i mezinárodním prostředí. Už samotný

profil Sanji sliboval povedený workshop. Někdo však přicházel s pocitem rozhořčení, že mu škola zasahuje do posledních prázdninových dnů, někdo s napětím a zvědavostí, jiný se těšil. V místnosti číslo 305 sedělo kolem 30 studentů divadelního manažerství a se zaujetím poslouchalo mladou, sympatickou Sanju, která se představila pomocí pěti čísel. Hádali jsme, že číslo 28 – ve skutečnosti představující počet projektů, které vedla – značí její věk, čímž jsme jí zalichotili. Náladu byla po prvních pár minutách uvolněná a přátelská a taková zůstala po celou dobu dvoudenního workshopu. Sanja je opravdu profesionálka na svém místě. Dokáže zaujmout, a my jsme byli zvědaví na každou další větu. Plnili jsme praktické

úkoly, které nás mj. vedly k zamýšlení se nad běžnými situacemi z jiného úhlu pohledu. Pozorovali jsme například lidi na ulici a zapisovali si poznámky. Při vyhodnocení úkolu jsme zjistili, že každý vnímáme situace jiným způsobem (někdo analyzuje, kolik lidí co dělá, jiný má poznamenaných pár obecných vět o situaci na chodníku, další se naopak věnuje detailům). Zkrátka pár hodin strávených se Sanjou byl pro nás velkým přínosem. Poznali jsme se s výjimečným člověkem a toto setkání bylo poučné, přínosné, inspirativní. Ráda bych tedy nakonec připojila poděkování, že nám byla tato příležitost poskytnuta.

Anna Burianová

Ještě než začala škola

Prvním mezníkem života manažerky a technologa na JAMU je zdárné absolvování vstupního kurzu – outdooru. Manažerka – skloňováno jak jinak než podle vzoru žena. Jak je již dobrým zvykem, přivítali jsme na ateliéru deset studentek Divadelního manažerství. Zástup šesti mužů na Jevištní technologii posílila jedna slečna. A tak se i tento rok můžeme radovat my, ženy, z naší převahy nad muži.

Studentky druhého ročníku připravily pro první ročník ADMAJT třídní teambuilding na skautské základně Strážná v Lelekovicích, co by kamenem dohodil od Brna. Dny 25., 26. a 27. září byly věnovány vzájemnému poznávání, seznamování se s festivalem SETKÁNÍ/ENCOUNTER a samozřejmě, jak už to na

podobných akcích bývá, také dobré zábavě. Řady dvou prvních ročníků průběžně doplňovali starší studenti Divadelního manažerství a Jevištní technologie.

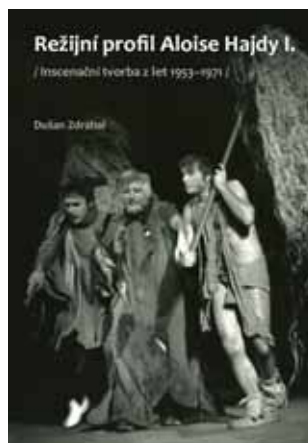
Jak bylo naznačeno, outdoor není pouhou třídní party. Noví studenti mají možnost, ještě před tím, než naskočí do rozjetého rychlíku jménem JAMU, zjistit řadu informací o vnitřním systému školy, o projektech, předmětech, vyučujících... Právě i proto jsme letos pozvali zástupce z řad pedagogů ateliéru, aby se trochu méně formálně potkali se studenty ještě před začátkem výuky. Někteří pozvání odmítli z důvodu pracovního vytížení nebo nemoci. Nakonec dorazili MgA. Hana Krejčí a doc. Mgr. Jan Kolegar a strávili s námi jedno pěkné odpoledne.

Celý čtvrtek se nesl ve festivalovém duchu. Studentky třetího ročníku v čele s koordinátorkou Verčou Bošelovou představily nejprve myšlenku festivalu SETKÁNÍ/ENCOUNTER a následně konfrontovaly posluchače s jeho letošní podobou. Vedoucí jednotlivých sekcí stručně popsaly své úkoly a nasadily studentkám prvních ročníků brouky do hlavy. Odpoledne bylo věnováno sekčním hrám, kde si mohl každý vyzkoušet, jaká práce na festivalu by pro něj byla tou pravou. K překvapení všech bylo rozhodnuto ještě ten večer. Festivalový tým byl tímto kompletní.

Snad outdoor splnil i své poslání. Teď už ale hurá do práce!

Barbora Holanová

Z Edičního střediska JAMU

Fotostrana

Doctor honoris causa. Dalším v řadě čestných doktorů JAMU se stal významný filmový režisér Vojtěch Jasný. Slavnostní akt se uskutečnil v Divadle na Orlí

Děkan Hudební fakulty prof. Jindřich Petráš gratuluje k významnému životnímu jubileu emeritní rektorce JAMU prof. Aleně Veselé na slavnostním koncertu v Besedním domě

Vídeňská cena do Brna. Pedagožka brněnské JAMU Nika Brettschneiderová a Ludvík Kavín z vídeňského Divadla Brett se stali lauréaty mezinárodní ceny Centrope, kterou převzali na vídeňské radnici

Hudební fakulta JAMU na podzim roku 2013 otevřela krásně zrekonstruované sklepní prostory, ve kterých vzniklo pět nových učeben. V největší z nich, patřící katedře bicích nástrojů, si hosté slavnostního otevření při jedné skladbě sami zahráli na malé bicí nástroje

Před začátkem akademického roku 2013/2014 se konal dabingový seminář, na kterém se setkaly tři ateliéry Divadelní fakulty JAMU – muzikálové herectví, divadelní režie a jevištní technologie. Docentka Sylva Talpová studenty seznámila se základy tvorby dabingu od překladu, úpravy, hereckého zpracování a vedení postav až po závěrečný mix zvuku

Přípravy 24. ročníku mezinárodního festivalu divadelních škol SETKÁNÍ/ENCOUNTER 2014 zahájil společenský večer v Divadle na Orlí. Součástí programu bylo i vystoupení studentů muzikálového herectví

Velkolhotecká škola

aneb Kterak cizinci Velkou Lhotu poznávali

Velká Lhota 2008–2012

Již od roku 2008 uvádím každoročně ve Velké Lhotě, vesnici na Českomoravské vrchovině nedaleko Dačic a Telče, inscenace inspirované lokálními lidovými zvyklostmi, obyčejí, lidovými písněmi či pamětí tohoto regionu. Zdrojem pro scénáře těchto inscenací jsou především místní zachované písemnosti, archiv Josefa Kovalčuka a jeho zesnulého tchána Roberta Smetany (který ve Velké Lhotě ve 30. letech 20. století zaznamenával zdejší lidové písně), rozhovory s velkolhoteckými obyvateli a v neposlední řadě také odborné texty etnologické či kulturně-antropologické. Ve Velké Lhotě bylo do roku 2012 uvedeno pět inscenací: *Svatba na Velkolhotecku aneb Divadelní rekonstrukce svatebních zvyklostí, jak je v roce 1933 podle vyprávění rodiny Závodských zaznamenal a písně zapsal profesor Robert Smetana* (2008), *Komedie o strašlivém mordu ve sviatnovské hospodě LP 1715 aneb Ondráš* (2009, jediná inscenace v režii Martina Domkáře a bez přímého vztahu k regionu – jednalo se o úpravu Kovalčukova scénáře pro HaDivadlo z let 1978–79), *Velkolhotecká lípa aneb Divadelní ztvárnění příběhů, pověstí, písní, zvyků a obyčejů z Velké Lhoty a okolí podle zápisů Jana Karla Zamazala, Roberta Smetany a dalších* (2010), *Velkolhotecké pašije aneb Divadelní ztvárnění pašijového příběhu, jak na Květnou neděli a na Velký pátek v evangelické církvi augšpurského vyznání ve Velké Lhotě čten a zpíván byl* (2011) a *Kterak se lhotecký rodák František Macků domů navrátil a s divadelníky z Brna tam besedoval* (2012). Inscenace bývají uváděny vždy v červnu pod širým nebem na velkolhotecké návsi, účinkují v nich především studenti oboru Divadlo a výchova a nikde jinde se nereprizují. Představují tak ojedinělé události, které mají v místě svého konání i jiný než pouze divadelní význam – hraje se o paměti této konkrétní vesnice, o konkrétních lidech, o událostech „destilovaných“ z hloubek místní paměti či dosud v živé paměti vsi existujících. Můžeme tedy snad mluvit o kulturně-antropologických a sociálních přesazích divadelních projektů ve Velké Lhotě pravidelně uváděných.

Velká Lhota 2013

Když jsem byl požádán, abych do tohoto čísla Občasníku napsal článek o své divadelní činnosti ve Velké Lhotě, rozhodl jsem se, alespoň ve zkratce, kterou tento prostor umožňuje, pojednat zejména o roce, který představoval výrazný posun ve směřování celého projektu. Tento ročník „velkolhoteckého divadelnění“ nabyl totiž podoby malého (a vlastně i mezinárodního) festivalu nazvaného *Velkolhotecká škola aneb Kterak cizinci Velkou Lhotu poznávali*. Konal se ve dnech 21. a 22. června 2013, uvedeny byly tři inscenace (*Hacivat & Karagöz, Mi abuela Pilar, Velkolhotecká škola aneb Kterak cizinci Velkou Lhotu poznávali, studenti divadelní jim to překládali, zkušené divadelníci, ty staré páky, jim k tomu přitakávali a velkolhoteckí obyvatelé mnohé očekávali*) a jedno úvodní divadelní setkání (*Velkolhotecký otvírák*), na všech produkcích se herecky podíleli studenti oboru Divadlo a výchova JAMU (Vojtěch Johaník, Natálie Pelcová, Jan Neugebauer, Anna Klimešová, Jana Nechvátalová, Marie Bravencová, Gabriela Veselá a David Tchelidze), dvě studentky DAMU (Tereza Koláčková a Libuše Hašková), zahraniční studenti programu Erasmus na JAMU (Španělsko – Rebeca Izquierdo, Carolin Ramil Sanders, Ana Elisa Martínez Balmori, Paloma Berrocal Del Brío Martínez, Turecko – Ibrahim Volga Mengü, Imren Sengel, Ilayda Akin a Ferit Çelik) a profesionální herečka Anna Stropnická. Na inscenacích se režijně podíleli Vítězslav Větrovec a Marika Smreková, dvě produkční (Hanna Kunterbunt a Anna Machová), dvě scénografky (Elina Ortamo a Katarína Kováčiková) a dva dokumentaristé (Lucie Harapátová a Marek Hlavica). Celkem tedy velkolhotecký projekt zahrnoval 27 účastníků (přičemž v předchozích letech se jejich počet pohyboval vždy kolem osmi).

Práce na jednotlivých inscenacích započala spolu s výukou v letním semestru a zahrnovala seznamování se s velkolhoteckými realitami

jak z teoretického hlediska – pravidelné semináře v Brně – tak i z toho praktického – dva několikadenní výjezdy do Velké Lhoty, které čeští i zahraniční studenti podnikli o velikonočních a v první polovině května. Během těchto výjezdů bylo zaznamenáno několik hodin rozhovorů s místními obyvateli, studenti se seznámili s několika pamětihodnostmi ve Velké Lhotě se nacházejícími, vybudovali si k místu a k lidem, o kterých měli v červnu hrát, potřebný vztah. Čeští studenti dále pracovali zejména s materiály, které získali od místních obyvatel, či s materiály, které jsem jim dovedl ze svého dosavadního výzkumu poskytnout (přepisy velkolhoteckých kronik a rozhovorů z let minulých, dobové fotografie, teoretická obeznámenost s principy pouličního a lidového divadla etc.), zatímco studenti zahraniční si na základě svých zkušeností z jednotlivých výjezdů měli udělat základní představu o tom, co by Lhotákům chtěli svým hraním nabídnout, co jim ze sebe přinést, čím je obdarovat. Hledali styčné body mezi životem ve Velké Lhotě tak, jak jej poznali, a životem svým, ve svých domovech. Až na základě těchto shromažďování rozličných materiálů a témat pak byl vytvořen koncept celého festivalu, jednotlivých inscenací a jejich scénářů.

Během zahajovacího divadelního setkání nazvaného *Velkolhotecký otvírák* (koncept: Vítězslav Větrovec, režie: Marika Smreková) uvedeného v pátek 21. června „za vrškem“ (palouk v lese kousek nad Velkou Lhotou směrem k osadě Poldovka) se jednotliví zahraniční studenti velkolhoteckému publiku představovali krátkými divadelními, pěveckými či hudebními výstupy, které se úzce vázaly k místu jejich rodiště. Ceremoniál začínal ukázkami z tradiční turecké lidové svatby,

— Pilar (Rebeca Izquierdo) roznášející publiku kávu —
si stěžuje, že nikdo z diváků neumí španělsky

společným tancem s diváky na tureckou svatební píseň, pokračoval komickou scénou španělské koridy, „výrobou“ a obdarováním diváků tureckou rakijí a typickými španělskými pokrmy z různých lokalit, zpěvem španělských a moravských lidových písní v podání španělských studentek herectví a zakončen byl informacemi o budoucím programu a krátkou ukázkou z připravované inscenace. Nastolit důvěru, otevřenost a upřímnost jedné strany k druhé, *setkat se* – tak by se daly pojmenovat (dosažené) cíle tohoto úvodního večera *Velkolhotecké školy*.

První dvě inscenace následujícího dne (soboty 22. června) – *Hacivat & Karagöz a Mi abuela Pilar* – byly z velké části mluveny v rodném jazyce jejich hlavních představitelů (tedy v turečtině a španělštině) s částečnými překlady českých studentů, kteří se na nich podíleli rovněž herecky. Scénář inscenace *Hacivat & Karagoz* (koncept: Vítězslav Větrovec, režie: Marika Smreková) vycházel především z rozličných tureckých pověstí a lidových her o postavách Hacivata a Karagöze, dvou charakterně protikladných přátel, kteří spolu zažívají různá dobrodružství. V inscenaci, která byla uvedena před horním kostelem ve Velké Lhotě a na silnici, která se rozkládá před ním, pak tato neousodná dvojice řešila spolu s diváky problém nezvěstného Jara (Anna Stropnická) a Hacivatovu (Ferit Çelik) a Karagözovu (Ibrahim Volga Mengü) snahu zbavit svou zem vleklé zimy a sucha. Spolu s diváky se hlavní hrdinové vydali za Šamankou (Imren Sengel, jež sídlila v kostele), která jim po správně zodpovězené hádance napomohla Jaro v paláci personifikovaného Zimy (David Tchelidze) najít. Inscenace, jež často komunikovala s diváky a využívala do hry nejen jejich reakce, ale

i projíždějící cyklisty či řidiče automobilů, byla zakončena společnou radostnou oslavou navrátilivšího se Jara a společným zpěvem s diváky.

Mi abuela Pilar (koncept: Vítězslav Větrovec, režie: Marika Smreková) představená v trávě sedícím divákům v prostoru před a z oken místní fary a doprovázená hudbou na „španělkou“ pak zase zprostředkovávala velkolhoteckému publiku dojem rozdivočelého Španělska, který byl prokládán vyprávěním Pilar (Rebeca Izquierdo, která v této inscenaci, pro jejíž scénář poskytla valnou většinu materiálů, ztělesňovala svou vlastní babičku žijící ve Španělsku v obdobně velké vsi jako je i Velká Lhota o svých 160 obyvatelích) o svém dosavadním životě. Díky Rebecině hereckému zpracování, citlivě vybraným jednáním, v nichž Pilar ve španělštině oslovovala publikum a nabízela mu čerstvě upraženou kávu, a v neposlední řadě také volbě tématu lze považovat tuto ve Velké Lhotě uvedenou inscenaci za jednu z nejosobnějších a nejautentičtějších z celého festivalu.

Zakončením dvoudenního festivalu pak byla na velkolhotecké návsi uvedena inscenace *Velkolhotecká škola aneb Kterak cizinci Velkou Lhotu poznávali, studenti divadelní jim to překládali, zkušené divadelníci, ty staré páky, jim k tomu přitakávali a velkolhotečtí obyvatelé mnohé očekávali* (scénář a režie: Vítězslav Větrovec) věnovaná zejména bývalé místní škole a učiteli Františku Havlíkovi, který ve Velké Lhotě učil 30 let, vychoval zde podstatnou část současných obyvatel, stál u stavby školy nové a divadelníkům prostřednictvím dvou rozhovorů poskytl velké množství textového materiálu využitého ve scénáři inscenace. Ta ve svém provedení zpracovávala až čtyři

tematické roviny: ta první představovala historii místní školy (roky 1790–1974) s nejzásadnějšími událostmi, které potkaly nejen ji (studenti čerpali především z přepisů kronik a z rozhovorů s místními obyvateli), ale i český stát (s jeho proměnami, obdobími „rozkvětů“ i „pádů“), druhá osobnost Františka Havlíka (rozhovory s místními obyvateli a samotným Františkem Havlíkem), třetí podobu

dětství prožitého ve Velké Lhotě (rozličné historicky sesbírané v průběhu let ve Velké Lhotě) a čtvrtá vztah divadelníků, kteří se do Velké Lhoty navraceli již několikrát (střídali se v rolích jednotlivých učitelů – Vojtěch Johaník, Tereza Koláčková, Natálie Pelcová, Libuše Hašková a Jan Neugebauer) k divadelníkům, kteří se velkolhoteckého projektu účastnili poprvé (všichni ostatní) a jak v průběhu celého letního semestru, tak i v samotné inscenaci, Velkou Lhotu poznávali. Do inscenace byly rovněž zahrnuty písně sesbírané ve Velké Lhotě Robertem Smetanou či písně dokreslující konkrétní dobu v českých (resp. československých) dějinách (Nebe na zemi, česká národní hymna Kde domov můj, lidová píseň Okolo Hradce, Sabinovo a Smetanovo Proč bychom se netěšili aj.).

Závěrem

Poslední inscenaci festivalu přihlíželi i živé předobrazy herci zpodobněných postav – pan učitel František Havlík, mnozí jeho žáci a vedle nich pak i pamětníci událostí, o kterých bylo sobotního večera na velkolhotecké návsi hráno. Jak bylo zmíněno již na počátku, ve Velké Lhotě se snažíme hrát o paměti konkrétního místa (konkrétní vesnice), o konkrétních lidech a o událostech, které si vytažení z paměti velkolhoteckých obyvatel zaslouží či se v ní dosud stále nacházejí. Tentokrát tomu nebylo jinak.

Každoroční uvádění divadelních inscenací ve Velké Lhotě představuje pro ves a její obyvatele jeden ze svátků či přinejmenším jeden z těch mála okamžiků během kalendářního roku, kdy se sejde celá ves a stráví několik momentů, které jim zprostředkovává právě divadelní činnost studentů DIFA JAMU, pospolu, *setkají se* – a ne pouze mezi sebou navzájem, ale i s divadelními postavami, jimž jsou předobrazem a zejména pak se studenty, kteří se na jednotlivých inscenacích každoročně podílejí. Výjimečným pak spatřuji letošní ročník právě v tom, že se jej účastnili i zahraniční studenti programu Erasmus, kteří umožnili Lhoťákům nahlédnout i zcela jiný, neběžný pohled na ně samotné a na místo, kde žijí, a zároveň jim dovolit alespoň částečně nahlédnout do světa jejich, pro velkolhotecké obyvatele a české studenty rovněž ne zcela běžného.

Vítězslav Větrovec

— Režisér Vítězslav Větrovec (vpravo) s herci v zádech zahajuje Velkolhotecký otvírák krátkým vysvětlujícím proslovem k divákům —

„Atka Ambrová was amazing...“

Po stopách Divadla Husa na provázku ve Walesu

Kontakty Divadla Husa na provázku s britským divadlem se v říjnu vydala prozkoumat vědecká pracovnice DIFA JAMU Mgr. et Mgr. Radka Kunderová, která navštívila Univerzitu v Aberystwyth a hlavní město Cardiff. V osmdesátých letech totiž brněnský soubor pěstoval čilé styky s velšským souborem **Cardiff Laboratory Theatre**, který „Provázky“ iniciativně představoval britskému publikum zejména prostřednictvím pozvání na různé festivaly. Obě divadla se podílela i na velkém mezinárodním projektu **Together – Labyrinth of the World and the Paradise of the Heart**, uspořádaném v roce 1983 v Kodani pod záštitou UNESCO, na něž se dále podílelo dánské divadlo Den Bla Hest a polský Teatr 77. Z iniciativy Petera Scherhaufera a Petra Oslzlého se výchozím textem projektu organizovaného v rámci festivalu FOOLS 4 stal Komenského Labyrint světa a ráj srdce, každý soubor zpracoval část Poutníkovy cesty za poznáním a transcendencí.

Právě kvůli tomuto pozoruhodnému projektu se výzkumná cesta konala, prof. Mgr. Petr Oslzlý a R. Kunderová o něm připravují odbornou publikaci, chystanou v rámci výzkumného grantu GA ČR „Brněnská studiová divadla II: dokumentace – rekonstrukce – analýza“ řešeném na Divadelní fakultě JAMU.

Až na severozápadní pobřeží Walesu vedlo putování za archivními materiály a vzpomínkami britských divadelníků spojených s projektem, konkrétně do patnáctitisícového městečka Aberystwyth. Tamní univerzita totiž dočasně zastřehla **Centre for Performance Research**

(Centrum pro výzkum performance), jež se stalo nástupcem Cardiff Laboratory Theatre (CLT). Tato skupina vznikla v roce 1974 a pod vedením **Richarda Gougha** se pokoušela osvěžovat britské divadlo, jež tradičně tíhne k realismu, stylizovanějšími a radikálnějšími formami. Spolupracovala mj. s Grotowským, Akademií ruchu či s Odin Teatret a inspiraci čerpala i z tradičního asijského divadla. V osmdesátých letech CLT uskutečnilo řadu site-specific projektů, s nimiž úspěšně cestovalo po světě. Po zániku souboru se část jeho členů přeorientovala na výzkum a vzdělávací aktivity, Richard Gough založil zmíněné Centre for Performance Research, jež se stalo vyhledávanou institucí, která vydává uznávaný teatrologický časopis **Performance Research**.

Stejně jako v historii Divadla Husa na provázku patří i v dějinách Cardiff Laboratory Theatre projektu „Together“ podstatné místo, což odráží i množství archivních materiálů, které se v centru dochovalo a jež byly pro chystanou publikaci nalezeny a nařceny. I ve vzpomínkách řady jeho členů se projekt uchoval v ostrých konturách. Účastníci akce, na níž se podílelo osmdesát umělců a dvacetihlavý podpůrný štáb, vzpomínali na sugestivní prostory opuštěné tovární haly v Kodani, v níž se hrálo pro pět set diváků dvakrát denně. Vybavovali si komunní způsob života, společnou péči o sdílené prostory, fyzickou práci na úpravě továrny pro divadelní účely, přespávání v maringotkách i společné debaty a zpěv národních písní ve volných chvílích. Politickou dimenzi projektu, který se konal dva roky před začátkem sovětské „perestrojky“, vnímali někteří členové CLT ostře, samotný akt spolčení souborů ze Západu i Východu

— Centrální knihovna v Cardiffu, ve které probíhal výzkum ohlasu projektu

považovali za manifestaci jednoty bipolárně rozděleného světa.

Co se týče Divadla Husa na provázku, britští divadelníci oceňovali výjimečnou muzikálnost jeho členů, obdivovali **Ivu Bittovou** i **Idu Kelarovou**, k níž získali zvláště vřelý vztah, protože se během projektu provdala za člena Cardiff Laboratory Theatre a během svého několikaletého pobytu ve Walesu se prosadila v tamních divadelních kruzích. Britové s velkým respektem vzpomínali také na **Atku Ambrovou**, která se do Walesu také vracela v rámci projektu Magdalena Project založeném jednou z hereček CLT, Jill Greenhalgh. Britové Ambrovou vnímali jako osobitou umělkyni s výjimečným talentem a taneční grácií jevištního pohybu.

Zahraniční výzkum projektu „Together“ bude pokračovat zmapováním archivních zdrojů polského Teatru 77 a festivalu Fools 4 v Kodani. Vydání publikace je plánováno na rok 2015.

Radka Kunderová

Očima studentů ■ Očima studentů ■ Očima studentů ■ Očima studentů ■ Očima studentů

Jerry Springer

Odjakživa priebežne komentujem veškerý priebeh daného predstavenia, na ktorom sa práve nachádzam, no až teraz som mala prvýkrát v živote pocit, že som sa približne po troch minútach od začiatku vyjadrila do ucha doprovodu absolútne výstižne. Som dáma, teda, toto tvrdenie je viac

než sporné, ale rada sa tak vehementne tvárim, preto dúfam, že mi táto autentická citácia bude odpustená. Povedala som: „Čo to kurva je?“ A to som ešte netušila, aké to kurva ešte len bude... Teda, keď už mám byť precízna, *kurvadrát*.

Milujem provokáciu a milujem muzikál. Priznám sa, že párkrát už mi v hlave skrsla myšlienka spojiť tieto moje dve lásky dokopy a vytvoriť z toho škandalózne dielo (napríklad úchvatný tanečný muzikál odohrávajúcim sa v pracovnom tábore či

iste hlboký snímok o hľadaní zmyslu života na podklade piesní Britney Spears), ale keď sa mi reálne konečne dostala jednoznačne najdrastickejšia opera v Mliečnej galaxii na oči, uznávam, bola som mierne šokovaná... v tom najlepšom zmysle slova!!!

Odkedy poznám veškeré Almódovarové filmy naspamäť tvrdím, že už ma nemôže nič prekvapiť, no som ochotná priznať, že som nečakala koľko rýmových variácií je možno vytvoriť na popevok „*Kurvadrát, kurvadrát*“ („*to jsem si tě chtěla brát; Ježíš se chce tady prát...*“). *Jerry Springer: Opere* od Richarda Thomasa a Stewartu Lee sa podarilo extrémne odvážne drsným parodickým spôsobom do muzikálu premietnuť všetko to, čo je dnešnému svetu vlastné. Urgentná túžba byť silou, mocou iný, naivita, hlúposť, intelektuálna obmedzenosť, exhibicionizmus, perverzita a mnohé ďalšie, toto všetko sú vďačné témy prezentované spoločnosti televíznym médiami tak často, že až máte pocit, že sa musíte cítiť previnilo, ak stále trváte na vašej vyložene heterosexuálnej orientácii či ak vám chýba nejaká delikátna úchylka typu „vzrušujú ma žehličky namočené v čokoláde“. Nízka televízna zábava z toho profituje ako sa len dá a evidentne jej to prechádza a práve o tom je táto hra, ktorá je dozaista vulgárna, avšak v konečnom dôsledku ani jedna nadávka nie je samoúčelná. Autori sa bez okolkov odvážne vysmieávajú z absurdnosti dnešnej doby, čo poburujúce prvky ako „príliš úprimné reklamy“, prítomnosť Ježiša a pomaly celej

svätej rodiny, Ku Klux Klan len a len podčiarkujú ako veľmi je všetko padnuté na hlavu. I napriek značne uvoľnenej morálke posledných rokov toto nie je umeleckým sústom pre každého, vyhnúť by sa jej malo okrem detí zhruba ďalších päťdesiat rôznych kategórií, môj osobný názor však stopercentne tvrdí, že to stojí za to vidieť, pretože napokon zistíte, že ide o satiru hodnotového rebríčka s miestami až ezopovskými morálnymi ponaučeniami.

Ja odvahe fandím rovnako ako fandím aj študentom muzikálového herectva. Za obzvlášť pozoruhodné výkony považujem vedľa fenomenálneho Zdeňka Junáka predovšetkým dva, a síce Kateřinu Falcovú v úlohe podvedenej Peaches s precízne vyspievaným titulovaním svojej sokyne (*Píčo* som takto ešte fakt nepočula) a Baby Jane, roztomilej ružovej slečinke s pomerne kontrastným správaním. Druhou osobou, ktorej vzdávam hold je Marek Ouda, respektíve „transvestitný Ježíš s ultra infantilnými sklonmi“, asi tak najlepšie vystihnúť jeho tri roly. Vo všeobecnosti si myslím, že bol *Jerry* herecky, spevácky aj režijne vynikajúco zvládnutý a už sa neviem dočkať naštudovania ďalšieho titulu absolventským ročníkom.

PS: Dúfam, že sa moja stará mať nikdy nedozvie, že som tam bola, lebo už mi nikdy nedá najesť.

Bibiána Rybárová

Hamlet

V Divadelnímu studiu Marta Janáčkovy akadémie múzických umení nastudovali študenti štvrtého ročníku činoherného herectva Shakespeara Hamleta. Predstavení v režii Jolany Kubíkové je už od začiatku bohužel hodne neprehľadné, zvlášť pro diváky, ktorí Hamleta vôbec neznajú. Nejsú jasné vzťahy medzi postavami a jedna z nejdôležitejších scén (pohreb a svatba) je zobrazena pouze skrze pár symbolů. Jednou z nejhlavnějších výtek, které k představení mám, je naprostá nezúčastněnost herců. Jako by nevěděli, co mají hrát, nedokážou zvnitřnit monology, nenesou žádné emoce. Ty se projevují jen prostřednictvím mimiky, ale to bohužel nestačí.

Vojtěch Říha coby Hamlet má pár chvil, kdy je uvěřitelný a dokáže v divákovi vyvolat nějakou emoci. Těchto chvil je bohužel spíš méně než více. Claudius v podání Zbyška Humpolce mě nedokázal přesvědčit ani jednou o tom, že on je tou zápornou postavou. Působí jako hezký uhlazený mladík, který sice spáchal něco zlého, ale ono zlo, které by z něj mělo číšet, chybí.

Oproti nim pak působí jako zjevení Jan Řezníček. Postavu Polonia dokázal zhmotnit, zvnitřnit svůj text a vyvolat ne jednu, ale několik emocí během celého představení. Co se týče dvou hlavních ženských rolí, Ofélie (Táňa Malíková) má po čas celého představení jediný výraz, a to velmi nešťastné dívky. Kterou Ofélie jistě je, ale věřím, že paleta jejích výrazů by mohla být pestřejší, než stále jeden a týž méně či více trpitelný obličej. Naopak Ida Sovová, která ztvárňuje Gertrudu, je herecky jedna z nejevěrohodnějších. Už dokázala rozehrát motivace své postavy, stejně jako jistou ambivalentnost.

V porovnání se čtvrtým ročníkem excelovali herci druhého ročníku. Možná je to tím, že měli malé vedlejší komické role, ale všichni byli přirození a uvěřitelní. Komické situace, které vytvářeli, byli vtipné, nikoli trapné. Režisérský záměr mi

nebyl příliš jasný. Režisérka snad chtěla z Hamleta odstranit příliš ilustrativní obrazy a scény a nahradila je pouze symboly. Ne vždy to však je pro dobro věci. Když například Claudius říká, že „má ruce od krve“ a Polonius mu svlékne rudé rukavice se slovy „Teď už je to na mě“, je to spíše komické, než že by to vyvolávalo emoce či rozvíjelo myšlenku.

Představení působilo velmi necelistvě. Jako by bylo složeno jen z plochých nic neříkajících odstavců textu, který herci nedokázali ztvárnit a předat. Navíc bylo rozbité nejednotností scén. Jednou se tvářilo jako tragédie, kterou vystřídala komedie s jistou dávkou (chtěné nebo nechtěné?) trapnosti, aby se vzápětí objevilo kabaretní číslo.

Netrvám na tom, aby hra byla vždy odehraná v jednotném stylu, ale jestliže už se režisér rozhodne pro tuto různorodost, měla by mít v celé hře nějakou funkci. A tu jsem v tomto divadelním kuse neviděla nebo nedokázala rozšířovat.

Nikol Jančíková

— Záběr z inscenace Hamlet —

My vám toho Zappu zatrhne...

„My vám toho Zappu zatrhne... říkali policaji, a ty jeho ideologie nám sem nebudete tahat. Ty policaji ho zjevně měli za politickýho ideologa anebo za nějakýho šéfa antikomunistickýho, ideologickýho, diverzního centra.“ Mikuláš Chadima (hudebník – Elektrobuss, MCH band...)

„Pro mě Frank Zappa znamená Fran-ka Zappu, tam se nedá říct nic jiného, nebo co to je. Prostě všechno co se mluví o jeho muzice a jeho věcech, tak to je Frank Zappa. On je symbolem toho všeho. Frank Zappa je Frank Zappa, ostatní se mu může jen podobat, nebo se snažit připodobnit.“ Petr Hapka (hudební skladatel)

„Současný hudební skladatel půjde do undergroundu.“ Marcel Duchamp (výtvarník)

Možná se vám začátek mého příspěvku bude zdát trochu extravagantní, ale taková je bezesporu i současná tak zvaná „vážná hudba“ (tedy u nás, ale jinak všude nazývaná jako klasická), která se tváří nepřístupně, akademicky a jejíž reputace je taková, že mladí raději mizí s brkem v zeleném kouři na leccakém obskurním večírku. A tak už je nejvyšší čas se zamyslet, proč tomu tak je. Proč takový vynikající skladatel a pedagog, jakým byl Ilja Hurník, se dovedl povznést a dělal „veselou hudbu“, snažil se jí přiblížit mladé generaci a ta to pochopila. Navíc měl na kompozici neuvěřitelného studenta, frontmana, za komunistů polozakázané kapely Pražský výběr, Michaela Kocába, který ho seznámil právě s tvorbou Fran-ka Zappy. Toho si Pan skladatel zamiloval nejen pro jeho práci s melodií, ale hlavně jako svěží vítr do zatuchlého hnutí současné vážné hudby. Není divu, že jeho syn a můj přítel Lukáš Hurník nasákl také obdivem k Zappovi (navíc i díky svým bratrancům Ebenovým). Pod dojmem vynikající desky **Lumpy Gravy** napsal na ni Variace pro dva saxofony (Kateřina Stupková a Roman Fiedler ze Saxofonového kvarteta Bohemia), což je nejen světový unikát, ale téměř 16 minut neuvěřitelné svěží hudby. Skvělou a precizní Pražskou komorní filharmonii řídil Jiří Bělohávek. Záznam této skladby byl

nadšeně přijat v Německu, Holandsku, Belgii, nebo Maďarsku. Sám Lukáš Hurník o Zappovi řekl: „Byl to nejen nápaditý skladatel, ale také zvukový technik. Na začátku své kariéry dělal se zvukem neuvěřitelné věci – a to nebylo po digitálu ani slechu... Stříhal pásky, obracel je, pouštěl pozpátku, lepil smyčky. Přitom to nebyl jen takový „hledáč“, který celý život jen hledá, ale nic nenalézá. Spousta lidí od něho opisuje, včetně mě... Zappa ale v jiných skladbách vystačí s pouhou melodií nad jednoduchým doprovodem. Ve stavbě melodií je nepřekonatelný.“ Stejně tak jeho další obdivovatel hudební skladatel a dirigent Petr Kofroň se svým Agon Orchestra hraje Zappovu vážnou hudbu nejen na Pražském jaru, za nadšených ovací posluchačů, ale i v evropských koncertních sálech. Zappa má stále velký vliv na další mladé stoupající umělecké hvězdy, např. hudebního skladatele Martina Kostaše, dirigenta Martina Procházkou, nebo na divadelního režiséra Michala Zetela a mnoha dalších.

Na Zappu působila spousta vlivů. Už v 15 letech se začal velice intenzivně zajímat hudbou Edgara Varèseho, Igora Stravinského a velmi ho oslovili naši skladatelé, především Alois Hába (ve světě proslul svými mikrointervalovými skladbami), Leoš Janáček a Bohuslav Martinů. Význam a věhlas Zappy nemůžou překousnout spousty hudebních zkostnatělých osobností (Fuj! On byl rocker!), které celý život jen píší do šuplíku, barvitě

vykládají o své náročné práci a nikdo jim nikdy nic nezahraje. (*Tady bych doporučil si přečíst Zappův projev na Srazu amerických skladatelů*). Zappa si vydělával rockem, který překračoval hranice a spojoval všechny druhy hudby v úžasnou hudební syntézu, které stále podléhají miliony posluchačů na celém světě. Právě rockem si vydělával peníze na své „vážné“ hudební projekty. Ve svém pase v kolonce zaměstnání měl napsáno: Skladatel. Od počátku měl ve své skupině několik lidí s vysokým školským hudebním vzděláním, které mu umožňovalo posunout interpretaci pojetí jeho rockové hudby minimálně o deset let vpřed před ostatním, navíc s použitím nástrojů, ke kterým se jiné soubory dostávaly a zvládaly je daleko později. Z obsáhlé diskografie (tady „vážné“) doporučuji **Lumpy Gravy, 200 Motels, Studio Tan, Sleep Dirt, Orchestral favorites, London Symphony Orchestra Vol. 1 & 2, Pierre Boulez Conduct Zappa : Perfect Strangers, Civilization Phase III, The Yellow Shark...** (z rockové doporučuji vše!)

Zappův přesah je cítit nejen v hudbě, filozofii, práci s textem, v nekompromisní kritice společnosti, ale i v občanské společnosti a ve svobodě projevu... Z toho důvodu se Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích rozhodla k průlomovému kroku, který v Evropě nemá obdoby (díky našim kontaktům se o akci dozvěděla s velkým zájmem celoevropská odborná a fanouškovská obec!). Univerzita uspořádala pod záštitou rektora pana prof. RNDr. Libora Grubhoffera, CSc., konferenci s názvem **FENOMÉN ZAPPA**. Pod vedením děkana prof. PaeDr. Vladimíra Papoška, CSc., (Ústav bohemistiky FF JUČB) se tu na dva dny přednášek, výměny názorů a zkušeností, pohledů na život a dílo Mistra, sešel opravdu reprezentativní soubor odborníků rappistů, zappologů a zappofilů z Česka a Slovenska. Posuďte sami: prof. Miroslav Petříček, Dr., (FF Univerzity Karlovy v Praze, Ústav filozofie religionistiky, FAMU – Centrum audiovizuálních studií), PhDr. Martin Flašar, PhD., (FF Masarykovy univerzity v Brně, Ústav hudební vědy), Mgr. Daniel Hevier ml./FF Univerzity Komenského v Bratislavě, Katedra hudební vědy), PhDr. Aleš Opekar, CSc., (Český rozhlas 3, Vltava/FF MU v Brně, Ústav hudební vědy), Jaroslav Riedel (časopis Rock & Pop, hudební

publicista a nezávislý novinář), Mgr. Jan Blüml (FF Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra muzikologie), Mgr. Jozef Cseres (FF MU, Ústav hudební vědy), Ivan Emr (Střední škola umění a designu v Brně). Já jsem tu zastupoval jako prezident Českého fan klubu Franka Zappy nejen klub, ale i Janáčkovu akademii (děkuji prof. Cejpkovi za pochopení pro moji cestou). Se svým kamarádem Ing. Pravoslavem Tomkem jsme doplnili tu velkou spoustu vysoce kvalitních odborných přednášek o informace z osobních setkání s Frankem i o pozadí jeho návštěv v letech 1990–1, hlavně aspekt politického pozadí, kdy byl Zappa jmenován kulturním a obchodním

zástupcem Československa v USA. Naše povídání skvěle doplnily dodnes nepublikované záběry, které přivezl náš kamarád, kameraman a majitel firmy ZEGE TV Stanislav Krčmář.

Z celé konference zazněl jeden silný hlas: je potřeba se za rok sejít znovu a pozvat další odborníky i laiky, kteří celou akci velmi osvěží, a to nejen od nás, ale i ze zahraničí. Víím, vše je otázka peněz, ale na akci takového rozsahu a významu, širší zajímavých pohledů a materiálů, by byla potřeba grant z Evropské unie (když člověk kolikrát vidí, na co se granty dávají...). Proč se o to nepokusit třeba společně s naší Janáčkovou akademií, i o tom

jsem mluvil s prof. Papouškem, když jsem odjížděl. Celá konference nevyjde na prázdko. Vyjde obsáhlý sborník s komentářem a přednáškami. Rozhodně by se měl objevit i v naší knihovně. Závěrem musím poděkovat za perfektní organizaci a pohostinnost a báječnou atmosféru celé Jihočeské univerzity!

Při mém posledním setkání s Frankem se mě zeptal: Chceš se mnou fotku? Řekl jsem mu: Ne, díky. Tohle všechno mám ve své paměti a srdci. Pokýval hlavou, usmál se, podal mi ruku a řekl: Thank you! Ne Mistře, my děkujeme tobě, že jsi tu byl! Rest In Peace!

Bohumil Jůza

Setkání studentů uměleckého manažerství

Na konci listopadu loňského roku se dveře Janáčkovy akademie múzických umění v Brně otevřely studentům uměleckého manažerství z České a Slovenské republiky. Studenti z JAMU přivítali své kolegy z Divadelní akademie múzických umění v Praze, Vysoké školy múzických umění v Bratislavě a Ostravské Univerzity a navzájem si prezentovali své poznatky a zkušenosti z oblasti kulturního managementu.

V dopoledním bloku proběhly prezentace jednotlivých škol a jejich stěžejních projektů (Zlomvaz, Istropolitana projekt, SETKÁNÍ/ENCOUNTER a Nezávislé kulturní centrum Stará Aréna), o kterých v odpoledním bloku studenti diskutovali. Účastníci si navzájem vyměnili zkušenosti s projekty a jejich organizací, předali si know-how a mohli se zeptat svých kolegů, jak probíhá studium na jejich oborech.

Sobotní dopoledne vyplnila exkurze do brněnské káznice, kde je snaha vybudovat projekt Kreativního centra Brno, o kterém si se studenty povídala vedoucí projektu Zdeňka Kujová.

„Setkání bylo rozhodně inspirativní, otevřelo dveře nové spolupráci a zjistili jsme, že narážíme na stejné problémy jako naši kolegové z jiných škol.“ řekla o konferenci jedna ze studentek Divadelního manažerství Hana Horáková.

„Hlavním tématem diskuse byl problém s přijetím festivalů na školách ostatními obory umělecké akademie. Debatovali jsme o tom, jak přesvědčit vnitřní prostředí školy, že festivaly nejsou pouze projektem kateder produkce, ale mají být přínosem rovněž pro herce, režiséry, dramaturgy a další,“ doplnila studentka Daniela Zarodňanská. „1. ročník manažérské konference *Come Together bol podľa mňa a mojich spolužiakov veľmi vydarený. Stretnutia takéto druhu medzi školami v Českej a Slovenskej republike rozhodne chýbali a predpokladám, že do budúcnosti budú rozhodne prospešné. Bolo nám potešením povymieňať si skúsenosti a informácie s rovnocennými kolegami a dúfame, že tieto nadviazané vzťahy časom vyústia aj do reálnej spolupráce. Ďakujeme za možnosť zúčastniť sa!*“ přidala se i jedna ze zahraničních účastnic Ludmila Kruzliakova.

Konference byla uspořádána především proto, že studentům uměleckého managementu chyběla platforma pro setkávání s kolegy z jiných škol a vzájemné předávání si zkušeností. Proto se studentky třetího ročníku rozhodly uspořádat dvoudenní setkání naplněné diskusemi a utužováním vzájemných vztahů. Za podpory Divadelní fakulty JAMU se povedlo toto setkání zrealizovat.

Aby se naplnila myšlenka vzájemného poznávání, byli studenti, kteří se sjeli do Brna, ubytovaní u kolegů z JAMU a kromě přednášek a diskusí byl naplánován i večírek, kde se mohli účastníci poznat na neformální úrovni.

Všichni účastníci si z konference odnesli rozhodně dobrý pocit a spoustu nových námětů k přemýšlení. Setkání tedy splnilo svůj účel a doufáme, že v budoucnu budeme moci zorganizovat další stejně (a více) úspěšná setkání.

Anna Machová

— Snímek ze setkání studentů uměleckého manažerství ČR a SR, které pořádala DIFA JAMU —

Divadelní fakulta JAMU v Brně znovu otevřela Univerzitu třetího věku

Janáčkova akademie múzických umění v Brně v roce 2014 znovu otevře Univerzitu třetího věku (U3V). Nabídku tří kurzů nyní zveřejnila Divadelní fakulta JAMU, která je připravuje pro seniory v rámci celoživotního vzdělávání. V minulém akademickém roce DIFA JAMU otevřela podobné kurzy jako vůbec první vysoká umělecká škola v zemi. „Cílem programu U3V bude podobně jako v minulých cyklech poskytnout jeho posluchačům nejen cestu k poznání pramenů divadelního umění v různých historických údobích, ale zároveň ji živě propojovat s problematikou hledání a naplnění smyslu divadla v moderní společnosti,“ uvedl děkan pořádající fakulty Zbyněk Srba.

Pro rok 2014 fakulta předkládá nabídku tří kurzů souborně nazvaných Jak vzniká divadlo. Divadelní fakulta upozorňuje, že je možné si zapsat a zakoupit jen všechny tři kurzy souborně. První část Úvod do dějin, teorie a praxe divadla se odehraje od 9. ledna do 20. března 2014. Prostřední díl s podtitulem Specifika moderního divadelního vývoje se bude konat od 27. března do 19. června 2014 a závěrečný kurz přehlízející současné divadlo a související obory v kontextu dnešní inscenační praxe se uskuteční od 9. října do 18. prosince 2014.

Dohromady se tedy v tomto kalendářním roce jedná o třicet odborných přednášek a tři pozoruhodné exkurze. Cena cyklu kurzů je 2 100 korun, kapacita je 80 míst a tato U3V je určená pro seniory s jakoukoli výší a oborem vzdělání. „Kurzy jsme nezdražili oproti loňsku ani o jedinou korunu, pouze je z organizačních důvodů nabízíme jako jeden celek, aby měli frekventanti již předem jednoznačně zajištěnou příležitost využít celé nabídky,“ doplnil děkan Srba.

Přednášejícími budou opět ve velké většině zkušení pedagogové Divadelní fakulty JAMU, teoreticky fundovaní, vykazující také vlastní bohatou uměleckou praxi. Profesor Bořivoj Srba kupříkladu pohovoří o České divadelní avantgardě a vzpomene slavné české divadelníky, jako byli E. F. Burian, J. Honzl, J. Frejka nebo slavné duo Voskovec + Werich. Přehled dějin světového divadla nabídne MgA. Pavel Trtílek, Ph.D. Na téma Shakespeare: od historie k divadlu bude přednášet profesor Petr Osolsobě, o studiových divadlech promluví profesor Josef Kovalčuk. Herecké osobnosti Mahenovy činohry (V. Fialová, L. Lakomý, J. Dufek a další) vzpomene profesor Miroslav Plešák a Divadlo Husa na provázku zase profesor Petr Oslzlý. O umění dialogu se zmíní profesor Antonín Přidal, o pravidlech v umění zase profesor Václav Cejpek. Cyklus obsahuje tři zajímavé exkurze do brněnských scén: Městského divadla a Mahenova divadla a také do Divadla na Orlí/Hudebně-dramatické laboratoře JAMU.

„Senioři, kteří jsou velmi často celoživotními milovníky i fundovanými znalci kultury a divadelního umění, získají v rámci pravidelných přednášek či seminářů vedle nových poznatků rovněž příležitost konfrontovat svoje vlastní osobní zážitky z inscenací v českých divadlech s názory a zkušenostmi významných profesionálních tvůrců a divadelních odborníků,“ dodal k projektu děkan Srba. Dodává, že vloni jej překvapil mimořádně velký zájem ze strany seniorů o tento vzdělávací kurz.

Luboš Mareček

Výročí – Budova Hudební fakulty JAMU měla narozeniny

Hudební fakultu JAMU a slavnou vídeňskou Staatsoper spojuje, mimo zjevného nadšení pro hudbu v obou těchto institucích, ještě jiná věc. Nezasvěcený člověk by ji sotva předpokládal. Tím pojítkem jsou jejich budovy. Nejenže vznikaly zhruba ve stejné době, ale navrhli je stejní architekti – Eduard van der Nüll a August Sicard von Sicardsburg. A právě v prosinci 2013 jsme si připomněli 200. výročí narození druhého z nich.

Byli to vrstevníci, Sicard byl jen o něco málo mladší. Eduard van der Nüll se narodil ve Vídni, pokřtěn byl 9. ledna 1812. Byl to „nemanželský syn polního zbrojmistra, svobodného pána von Welden“, uvádí o jeho původu historik Libor Vykoupil. August Sicard von Sicardsburg přišel na svět 6. prosince 1813 v dnešní Budapešti. Propojení jejich osudů jakoby bylo symbolizováno i krátkým rozmezím, v němž oba zemřeli. Stalo se

tak v průběhu roku 1868, Sicarda von Sicardsburg zastihla smrt jen několik týdnů po jeho kolegovi.

Počátek 19. století nebyl právě klidnou dobou. Evropu ještě obcházela revoluční Francie a následně napoleonské expanze. Když budoucí slavní architekti přišli na svět, nad francouzským císařem se již stahovala mračna. Van der Nüll se narodil v roce neúspěšného francouzského tažení do Ruska a Sicard krátce po drtivé Napoleonově porážce v bitvě národů u Lipska. 19. století také značně mění tvář měst. Dochází k boření středověkých hradeb a na jejich místě vznikají nové, často velkolepé stavby. A tato doba dává příležitost osobnostem, jako byli van der Nüll a Sicard von Sicardsburg.

Stejně jako v jiných městech, došlo i v Brně k bourání starých hradeb a začala se zde, podobně jako ve Vídni, budovat okružní třída. Brno „se stalo ve druhé polovině devatenáctého století

takovou malou Vídni,“ poznamenal historik architektury Zdeněk Lukeš. Svoje díla zde realizovali mnozí architekti vídeňské Ringstrasse.

V tehdejší Brně tvořila většinu německá populace. A brněnské německé gymnázium zde mělo „dlouhou tradici spjatou s jezuitským učilištěm z konce 16. století, ale až do 2. poloviny 19. stol. postrádalo útočiště,“ píše v článku *Semenišť vědy a útočiště múz* brněnský historik Libor Vykoupil. Gymnázium až do této doby sídlilo víceméně v provizorních podmínkách. „Proto hned poté, co bylo rozhodnuto o likvidaci městského opevnění, byla vyhlášena soutěž na výstavbu další z velkých brněnských školních budov. Měla stát po pravé straně nového náměstí završeného budovou evangelického kostela, přímo naproti již dokončované budově polytechniky.“ Dnes se prostor, na němž tyto budovy stojí, nazývá Komenského náměstí. Tehdy se

jmenovalo Eliščino (Elisabethplatz), podle císařovy manželky Alžběty (Elisabeth), přezdívané Sissi. Van der Nüll a Sicard von Sicardsburg vyšli ze soutěže vítězně a jejich návrh byl posléze realizován stavitelem Josefem Arnoldem. Stavba probíhala v letech 1860–1862. V loňském roce tedy uplynulo 150 let od jejího otevření. Budova bývá charakterizována jako spíše střizlivá stavba, s jednou výjimkou – monumentálního vstupního průčelí. Antikou inspirované čtyři karyatidy (sochy, plnící funkci sloupu) jsou vskutku dominantní. „Patrně způsobily,“ uvádí L. Vykoupil, „že v r. 1949 byla budova přidělena vznikající Janáčkově akademii múzických umění. Přitom jde o alegorie Historie, Matematiky, Filozofie a Gramatiky, tedy múzy v pojetí řeckém, nikoliv soudobém.“ Gymnáziu sloužila budova desítky let, až do II. světové války. Za tu dobu jím prošla velká řada studentů, mezi nimi například budoucí slavný scénograf vídeňské Dvorní opery Alfred Roller a několik let zde studoval i budoucí československý prezident Tomáš Masaryk (tehdy ještě bez svého prostředního jména Garrigue, to přijal jako výraz úcty ke své ženě Charlotte Garrigue). Studium zde však nedokončil, ze zdejšího gymnázia musel odejít pro svoji tvrdohlavost a z ní pramenící

konflikty s profesory. Svá gymnaziální studia poté dokončil ve Vídni. Od roku 1949 začala budova zčásti užívat Janáčkova akademie. Od roku 1965 ji využívá pouze JAMU. V devadesátých letech zde proběhla velká rekonstrukce a od roku 1998 slouží celá budova Hudební fakultě.

Cesty osudu bývají podivné. Oba architekti umírali s hořkostí a pocitem, že jejich životní dílo skončí jako naprosté

fiasko. Vídeňskou operu navrhovali jako reprezentativní útočiště pro milovníky hudby a tomuto účelu budova v centru Vídně slouží dodnes. Když navrhovali svou budovu v Brně, nemohli vůbec tušit, že shodou různých okolností bude i jejich brněnská stavba sloužit hudbě, a to jako krásné sídlo pro výchovu mladých hudebníků.

Tomáš Hajn

— Jubilující budova HF JAMU —

V septembri 2013 nás navždy opustil hudobný skladateľ a dlhoročný pedagóg JAMU prof. Arnošt Parsch.

Prof. Arnošt Parsch sa narodil v roku 1936. Osobnosť pána profesora bola celoživotne spojená s našou vysokou školou. Kompozíciu študoval najskôr súkromne u Jaromíra Podešvy a Miloslava Lštvana, u ktorého pokračoval

v štúdiách aj na Janáčkovej akadémii múzických umení (1963–1969). Málokto o ňom vedel, že bol pôvodným povoláním ekonóm. Po ukončení štúdií na JAMU sa už venoval iba hudbe. V rokoch 1977–1993 pôsobil vo funkcii tajomníka a vedúceho sekretariátu Medzinárodného hudobného festivalu v Brne. Od roku 1990 vyučoval kompozíciu a teóriu skladby na JAMU. V roku 1996 bol menovaný profesorom, v rokoch 1991–1998 bol prorektorom JAMU pre zahraničné styky, vedu a výskum. Prof. Parsch bol členom združenia Camerata Brno, v spolupráci s ktorým publikoval teoretické práce i kompozície.

Profesor Parsch vo svojej tvorbe využíval moderné kompozičné techniky. Zaoberal sa dodekafóniou, aleatorikou, seriálnou či témbrovou hudbou. Skúmal výrazové a farebné možnosti neobvyklých nástrojových kombinácií. Nebola mu však cudzia ani inšpirácia ľudovou hudbou južnej Moravy. Syntéza týchto prvkov dotvárala osobitosť a významnosť tvorby pána profesora. Tá je veľmi

rozsiahla. Prof. Parsch je autorom mnohých skladieb pre veľký orchester (*Vyletěl pták hore nad oblaky*, *Symfonie č. 2*, *Poéma...*), komorné obsadenia (*Předjaří*, *Kresby*, *Transpozicioni I...*), zbory, ako aj pre zoskupenia elektroakustickej hudby.

Teoretické dielo nájdu záujemcovia v školskej knižnici a v predajni Edičného strediska JAMU. Na publikáciách spolupracoval prof. Parsch s Aloisom Piňosom a Jaroslavom Šťastným:

Náhoda, princip, systém, řád: poznámky k odrazu přírody v současné hudbě

Transference hudebních elementů v kompozicích současných skladatelů

Katedra kompozície, dirigovania a opernej réžie si pripomenie život a dielo prof. Arnošta Parscha koncertom dňa 22. 4. 2014 o 19.30 v Aule HF JAMU. Taktiež pozývame akademickú obec na Interpretáčny seminár dňa 14. 4. 2014 o 13.30 do učebne O3 na HF. Seminár sa bude zaoberať dielom prof. Parscha.

Gabriel Rovňák

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Inovace studijních programů Dramatická a Hudební umění JAMU v oblasti uměleckých výstupů

Projekt č. CZ.1.07/2.2.00/28.0159

Operační program:

Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Oblast podpory:

2.2 – Vysokoškolské vzdělávání

Termín realizace:

únor 2012 – leden 2015

Rozpočet projektu:

25 335 278,21 Kč

Studenti ateliérů DIFA

V roce 2013 se na Divadelní fakultě JAMU uskutečnila celá řada akcí pro studenty jednotlivých ateliérů v rámci projektu „Inovace studijních programů JAMU“.

Studenti Jevištní technologie, Scénografie a nově i navazujícího magisterského programu Světelný design měli možnost absolvovat hned několik workshopů s mezinárodními odborníky z oblasti lighting designu, kterými byli například Daniel Tesař, který prezentoval workshop na téma „Světelný design činoherního představení, dále Luca Pulvirenti, který do Brna zavítal až z Palerma a představil

studentům problematiku mediaserverů a videa ve scénické tvorbě.

V Ateliéru Výchovná dramatika Ne-slyšících se v rámci předmětu Pohybové divadlo uskutečnily dvě dílny. Ta první byla vedena lektorkou MgA. Marikou Antonovou a druhá Mgr. Dagmar Trávníkovou, Ph.D. Obě se zabývaly tématem choreografické řeči a gestické komunikace.

Studenti Ateliéru klaunské scénické a filmové tvorby, kteří se zúčastnili workshopu s kreativním umělcem, režisérem a performerem Danielem Gulkem byli obohaceni o prvky nového cirkusu. Jejich spolupráce bude nadále pokračovat v následujícím roce a vyústí ve společnou inscenaci.

Své inscenace prezentovali studenti Ateliéru dramaturgie a režie pod vedením prof. Oslzlého v Divadelním studiu Marta, kde realizovali celkem dva bakalářské absolventské projekty – oba na motivy současných textů. První nese název „Far far away“, a měl premiéru 10. 4. 2013. Premiéra druhého projektu „Dora aneb Sexuální neurózy našich rodičů“ se konala 8. 4. 2013. Další ročník studentů na své předchůdce navázal v září 2013 a v rámci workshopu pod vedením Jana Antonína Pitínského vytvořil inscenaci na mo-

tivy knihy Konstantina Stanislavského „Metoda“.

Studenti Ateliéru Divadlo a výchova v prvním čtvrtletí zpracovávali řadu vlastních absolventských i neabsolventských projektů a inscenací, které byly hromadně prezentovány na již 11. ročníku festivalu Sít-ko, který se konal od 30. 5. do 4. 6. 2013. Studenti se také účastnili workshopu s Karlem Heřmanem na téma „Hudebně divadelní tvorba“. Nový semestr pak zahájili další dílnou, tentokrát téma „Tradiční a alternativní scénografie“ uvedl významný moravský výtvarník Rostislav Pospíšil. Společně studenti také podnikli výjezd do plenéru a v rámci „pokusu o obnovu neobnovitelných lidových tradic ve Stříbrných horách“ zde odehráli divadelní představení s názvem „Pokolení... kousek příběhu Malé Velké ženy...“.

V Ateliéru Scénografie studenti nadále rozvíjeli své znalosti v předmětu Kostým ve výtvarném umění, v rámci nějž se odehrála celá řada workshopů a dílen s předními českými umělci, výtvarníky a scénografy. Do Brna tak například zavítal výtvarník Petr Nikl, Tereza Rullerová, která studentům představila fenomén „Vjing“, ze Slovenska přijala pozvání Ilo-na Neméth, na téma „AKCE – REAKCE/ INTER-AKCE“ vedl svůj workshop Tomáš

Obnova lidových tradic

Workshop Jevištní technologie
a Lighting design s Lucou Pulvirenti

Inscenace Pokrevní sestry
(Vendula Příhodová)

Ruller, Veronika Bromová zavedla studenty na „Cestu blázna“ a plejádu skvělých jmen zakončila opět umělkyně ze Slovenska Dorota Sadovská.

V Ateliéru rozhlasové a televizní dramaturgie a scenáristiky absolvovali také hned několik workshopů. Na téma „Kamera“ studentům přednášel Karel Slach. Režii pro změnu uvedl Jan Gogola ml. V neposlední řadě se pak studentům představil také režisér dokumentárních filmů Vít Klusák, na něhož navázala řada dalších. Studenti Matěj Randár a Martin Müller využili nově nabitých vědomostí a realizovali své inscenované audiovizuální projekty.

Studentky oboru Divadelní manažerství Veronika Bošelová a Andrea Kseničová pro změnu vyrazily za hranice republiky, kde se účastnily konference 21. ENCATC, konference na téma „Rethinking Education on Arts & Cultural Management“, pořádané pro letošní rok v Antverpách v Belgii.

Na již proběhlé aktivity samozřejmě budou jednotlivé Ateliéry navazovat i v zimním semestru 2014. Vráť se výše uvedený Daniel Gulko, studenti Ateliéru Audiovizuální tvorby a divadla připravují výstavu fotografií v Divadle na Orlí, kde se svou výstavou budou později prezentovat také studenti navštěvující kurz Kostým ve výtvarném umění. Celá řada skvělých odborníků přijede předávat své vědomosti studentům v rámci jednotlivých workshopů. A celá řada studentů bude prezentovat své vlastní projekty.

Muzikálové tituly ve studiu Marta a v Divadle na Orlí

Divadlo na Orlí / Hudebně-dramatická laboratoř JAMU ukončila svoji první sezonu

provozu a směle se vrhla do další, tedy své druhé. V letním semestru 2013 mohli diváci v DnO shlédnout dvě premiéry, ve kterých excelovali studenti 4. ročníku Ateliéru muzikálového herectví doc. Jany Janěkové.

V únoru proběhla premiéra původního muzikálu „Pokrevní sestry / Bloodsisters“ v režii Jany Janěkové, jehož autorem je Pavlína Hoggard, písňových textů se ujala Radka Coufalová a hudbu složil Daniel Fikejz. Muzikál zavedl své diváky do doby vlády královny Alžběty na anglickém trůnu a poodhalil další stránku sporů mezi ní a Marií Stuartovnou.

V dubnu následovala čtvrtá a poslední premiéra sezony 2012/2013, scénický koncert „Co zbylo z anděla“ v režii Hany Litterové, kdy verše básníků Jana Skácela a Milana Rúfuse zhudebnila Dada Klementová, který byl posledním představením 4. ročníku Ateliéru muzikálového herectví doc. Jany Janěkové.

Divadlo na Orlí v zimním semestru 2013 přivítalo studenty 4. ročníku Ateliéru muzikálového herectví MgA. Stana Slovák. Jejich první premiérou se stala inscenace „Bohéma 1914 – zima, jaro“ v režii Michala Zetela, jejíž premiéra proběhla v září 2013 a přenáší své diváky do předválečné Paříže mezi mladé umělce, kteří jsou mladí, krásní a bezstarostní, zkrátka patří mezi pařížskou bohému. Velmi zajímavě zpracované zpracování scény je dílem britského scénografa Davida Bensona.

Druhou premiérou tohoto ročníku je kontroverzní muzikál „Jerry Springer: Opera“ v režii Stana Slovák, který vychází z vulgární velmi sledované televizní americké show. Tento muzikál nenechá diváky netečné, skandální a obscenní

pasáže studenti nastudovali ve velmi obtížných pěveckých partech od rocku po téměř operní árie. Premiéra i podzimní reprízy se těšily nebyvalému zájmu diváků. Diváci se mohou těšit na známého brněnského herce Zdeňka Junáka, který ztvárnil hlavní roli Jerryho Springera a také na Igora Ondříčka z MdB, který hraje postavu šéfa ochranky Steva Wilkose. Z důvodu vulgárních pasáží obsažených v inscenaci není toto představení vhodné pro mládež do 18 let, ovšem tyto pasáže nejsou prvoplánové a účelové, mají v tomto muzikálu své opodstatnění.

Další a podrobnější informace ohledně probíhajících a plánovaných představení můžete najít na internetových stránkách www.divadlonaorli.jamu.cz.

Činohra ve studiu Marta

V rámci klíčové aktivity č. 4 završil ročník činoherního herectví pod vedením prof. Niky Brettschneiderové své působení ve studiu Marta inscenacemi „Vaše bolest / Moje potěšení“ a dvojvečerním „Dracula“ a „Studie strachu“. Již zmíněná „Vaše bolest / Moje potěšení“ byla obohacena o spolupráci s profesionálním hercem. Tím se stal Michal Bumbálek, který mj. exceluje na scéně divadla U stolu. Michal Bumbálek ztvárnil v inscenaci roli Otce a jeho účast v představení byla velkým přínosem pro studenty, kteří se tak mohli učit od profesionála ve svém oboru. Poslední inscenací toho ročníku v sezoně 2012/2013 byl dvojvečer posluchaček magisterského studia režie, Barbory Herz a Mariky Smrekové. Každá z režiserek pracovala s polovinou ročníku – Barbara Herz připravila inscenaci

Kabaret Co zbylo z anděla (Adam Rezner, Jitka Jackuliak)

Operní muzikál Bohéma 1914 – zima, jaro (Pavel Režný, Marek Ouda, Jan Brožek)

Kabaret Hrabal

„Dracula“ a Marika Smreková „Studii strachu“. Inscenace byly obohaceny o spolupráci s oborem Hudební kompozice HF JAMU. Konkrétně režisérky spolupracovaly s Michalem Indrákem a Hanou Mlnaříkovou.

V nové sezoně 2013/2014 nastoupil do Marty činoherní ročník prof. MgA. Ivo Krobota a 14. září zahájil premiérou inscenace „Kabaret Hrabal“. Ivo Krobot, který je velký odborník na scénické zpracování Hrabalových děl, zpracoval jeho nejznámější texty a knihy, tak aby celý ročník dostal jednotný prostor. Tato inscenace čerpá podporu na zájezdy, na které odjedeme v lednu 2014. Opět by to mělo být divadlo DISK (DAMU Praha) a nově kulturní centrum Cooltour v Ostravě. Zatím poslední premiérou, která se v Martě na podzim odehrála, byl „Hamlet“ v režii Jolany Kubíkové, která do inscenace vstupovala jako profesionální režisérka s mnoha zkušenostmi z divadelních scén po celé republice. Studenti tak mohli „Hamleta“ nazkoušet pod taktovkou profi režisérky a vyzkoušet si, jak asi probíhá spolupráce herce a režiséra na profesionálních divadelních scénách, kam už brzy většina z nich zamíří. Premiéra „Hamleta“ se konala 27. října 2013.

Do konce kalendářního roku 2013 proběhla ve studiu Marta 15. 12. ještě premiéra inscenace „Peer Gynt“, kterou režíroval student magisterského studia režie Juraj Augustýn. Inscenace Peer Gynt byla obohacena o spolupráci s profesionálním hercem. V této situaci herečku Erikou Stárkovou, někdejší členkou Mahenovy činohry, nyní Ha Divadla v Brně. Studenti tak měli příležitost přiučit se od skutečného profesionála.

V letním semestru 2014 nás čekají 2 inscenace. 9. února 2014 bude mít

premiéru „Zpověď hochštaplera Felixe Krulla“ a 30. března 2014 autorská novinka „Ať žije člověk“.

Aktivita v rámci Hudební fakulty

Letní semestr akademického roku 2012/2013 zahájila Hudební fakulta, vedle svých pravidelných koncertů, uvedením nezvyklého nastudování slavné opery Bedřicha Smetany „Prodaná nevěsta“, která vznikla v Komorní opeře HF. „Prodanou nevěstu“ ztvárnili studenti Hudební fakulty odvážně v komiksovém stylu. Premiéra se uskutečnila 23. 3. v Divadle na Orlí, druhá pak v pondělí 25. 3. a reprízy 26. a 27. 3. 2013. Nové představení vycházelo z první verze Prodané nevěsty z roku 1866. V ní ještě nebyly zpívané recitativy ani taneční čísla a skladatel ji označil jako komickou zpěvohru. Nové nastudování v podání studentů HF bylo uvedeno v režijní koncepci Davida Kříže (absolventský bakalářský projekt v oboru operní režie) a pod taktovkou Gabriela Rovňáka (doktorandské studium v oboru dirigování orchestru). Autorkou scénografie byla Anastasija Chaplenko a na video-artové složce spolupracoval Jakub Kříž. Komiksové pojetí se projevilo například ve výrazných barevných kostýmech a v projekcích, které dokreslovaly děj. Herci si podle režiséra museli částečně osvojit také stylizované pohyby odpovídající komiksovému rázu představení. V hlavních rolích se vystřídali Lucie Staňková, Alena Nevimová, Lenka Ďuricová a Pavel Valenta s Lukášem Hackem. Inscenaci odehrál čtyřicetiletý Janáčkův akademický orchestr posluchačů HF, celkem se na přípravě inscenace podílelo na 120 lidí.

K tomuto představení se vázaly také workshopy zahraničních odborníků z praxe manažerského zaměření. Byly pozvány

dvě velmi uznávané odbornice na public relations a prezentaci v klasické hudbě z USA – V. Callegari-Firkusny a M. L. Falcone. Jelikož bylo velmi obtížné zkorigovat termíny pozvaných hostů se stanovenou premiérou inscenace, tento workshop byl realizován těsně po skončení reprízování inscenace, a to ve dnech 8. a 9. 4. 2013. Tyto workshopy byly prezentovány také v rámci Symposia: Umění / Hudba / Management, které HF v těchto dnech pořádala.

V prvních červnových dnech (3.–6. 6. 2013) proběhla v Divadle na Orlí inscenace experimentálně pojeté opery Bedřicha Smetany „Hubička“ v režii Tomáše Studeného (student doktorandského studia oboru operní režie) a Marka Mokoše (student bakalářského studia oboru operní režie). „Hubička“ vznikla na motivy stejnojmenné povídky Karoliny Světlé. Netradičně pojetá inscenace nabídla divákům intimní příběh hledání nešťastně ztracené lásky svázané dobovými zvyklostmi a rituály. Středobodem inscenace je herec – zpěvák jednající v téměř prázdném symbolickém prostoru. Smetanova Hubička zazněla v dramaturgické úpravě studentů HF Tomáše Studeného, Emy Mikeškové a Kostiantyna Tyshko bez sboru a s klavírním doprovodem. Hlavním úsilím tvůrců byla snaha o hereckou přesvědčivost směřující k fyzickému divadlu i maximální přiblížení prostoru diváků a herecké akce, čemuž bylo uzpůsobené i pro operu netypické rozestavení sedadel.

V rámci klíčové aktivity č. 8 „Inovace hudebních uměleckých výstupů v Bc., Mg. a Ph.D. studiu na HF“ proběhlo osm koncertů soudobé hudby, v nichž byli zapojeni studenti oborů Dirigování orchestru (M. Prášil, M. Klimeš, P. Šnajdr) a Dirigování sboru (J. Najvar,

Inscenace Hamlet

Koncert soudobé hudby

Operní představení Prodaná nevěsta

J. Moravcová, J. Ocetek, M. Jančík, K. Roztočilová), a to formou realizace komorních partitur soudobé hudby. Koncerty probíhaly v Koncertním a Komorním sále HF, ve Studiu „Devítka“ na HF, v Divadle na Orlí, v Husově sboru, Bazilice Nanebevzetí Panny Marie a ve Dvoraně VUT v Brně ve dnech 13. a 19. 3., 28.–30. 4., 5.–6. 5., 10. a 22. 5. a 14. 10. Zazněly na nich skladby studentů a pedagogů JAMU, ale i dalších českých a zahraničních soudobých skladatelů. V roce 2013 byl plánován ještě jeden koncert totožného charakteru, a to dne 12. 11. od 18.00 hod. v Koncertním sále HF. Současně byly také v letním semestru realizovány v Besedním domě v Brně dva absolventské koncerty studentů dirigování orchestru (6. 5. – E. Mikešková ve spolupráci s Moravskou filharmonií Olomouc, Pěveckým sborem VUT v Brně Vox luvenalis a Temporary ensemble; 13. 6. – J. Havlík ve spolupráci s Moravskou filharmonií Olomouc a Pěveckým sborem Masarykovy univerzity Brno),

na nichž zazněly také vokálně-instrumentální skladby (L. Vítková: Masterpiece pro ansámbl, sbor a symfonický orchestr; A. Bruckner: Te Deum). V rámci inovace předmětu Kompozice scénické a filmové hudby bylo ve studio Marta uvedeno představení „Studie strachu“ v režii Mariky Smrekové (DIFA), k němuž zkomponovala hudbu studentka HF Hana Mlnaříková. Inscenace byla součástí divadelního večera Horror! Horror!! (premiéra 14. 4., reprízy 15. 4., 23. 4., 2. a 3. 5. a 13. 5. vždy od 19.30 hod.).

V rámci klíčové aktivity č. 9 „Inovace uměleckých výstupů oboru Multimediální kompozice na HF“ se na Divadelní fakultě JAMU ve dnech 29.–30. 4 a 14. 5. uskutečnil společný umělecký výstup s názvem „Mezi námi“ studentek oborů Multimediální kompozice a Klaunská a filmová tvorba, M. Šebestové (DIFA) a B. Tomáškové (HF), a to v rámci inovace předmětu Teamwork I, II. Následně pak byl ještě realizován umělecký

výstup a multimediální prezentace tentokrát studentů HF JAMU (H. Mlnaříková, Y. B. Wan) ve spolupráci se studenty FaVU VUT s názvem „Paměť místa / místo v paměti“, ve dnech 3.–6. 6. v Domě pánů z Kunštátu v Brně.

Studenti Divadelní i Hudební fakulty JAMU se i nadále prostřednictvím projektu vzdělávají, realizují nejrůznější divadelní i muzikálová představení a hudební vystoupení. Workshopy, dílny, projekty s tuzemskými i mezinárodními lektory připravují studenty na budoucí profesionální kariéru. Během zimního semestru 2013 byla realizace projektu již za svojí polovinou, nicméně se i v nadcházejícím období můžeme těšit na mnoho uměleckých výkonů, které budeme moci shlédnout v Divadle na Orlí a Studiu Marta a poslechnout si v Koncertním a Komorním sál HF.

Všichni jste srdečně zváni a vítáni!

Diana Kolbábková Paraskevopulu

Mapování kreativních průmyslů v Brně

Ráda bych představila práci na zajímavém projektu, na kterém jsme se podíleli jako studenti druhého ročníku navazujícího magisterského stupně oboru Divadelní manažerství – Produkční management. Jmenovitě: BcA. Vítězslav Charvát, BcA. Klára Chotěnovská a BcA. Michaela Rašovská.

Jedná se o projekt s názvem Partnerství pro české brownfieldy CZ.1.07/2.4.00/17.0033, který je podporován Evropským sociálním fondem, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Operačním programem Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Iniciátorem je Magistrát města Brna a jako realizátor je zapojeno Jihomoravské inovační centrum (JIC). Město Brno uvažuje o využití prostor bývalé káznice na ulici Cejl. Budova je od roku 1955 nevyužívaná, chátrá a stala se tak brownfieldem v blízkosti centra města. Současná vize vypadá tak, že by zde v budoucnu mělo být vytvořeno Kreativní centrum, jehož účelem je podpora začínajících podnikatelů v oblasti kreativních odvětví s cílem udržet talentované lidi ve městě Brně.

Naše práce probíhala na jaře roku 2013 a hlavním cílem bylo zmapování čtyř odvětví kreativních průmyslů. Tato činnost byla důležitá pro budoucí využití Kreativního centra. Na začátku jsme si položili otázku, jak vytvořit prostor pro začínající kreativce? A tak jsme se rozhodli napřed zjistit informace o tom, komu by mělo budoucí Kreativní centrum sloužit. Zaměřili jsme se na čtyři odvětví: hudební průmysl, rozhlas a televizi, scénická umění a kulturní dědictví.

Ve spolupráci s Magistrátem města Brna a JIC se nám podařilo posbírat a analyzovat informace o výše uvedených odvětvích. Závěry výzkumu jsme předali oběma institucím, které je dále využijí pro budoucí Kreativní centrum.

A nyní k zajímavějšímu tématu. Součástí našeho výzkumu byla také prezentace výsledků mapování na semináři pořádaném Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou Ostrava (VŠB-TUO) s názvem Finanční aspekty a management regenerace brownfields. Seminář proběhl ve dnech 9.–11. října 2013 v Ostravě a já jsem měla tu čest se jej zúčastnit

za celý studentský výzkumný tým. A musím se přiznat, že to byla zajímavá výzva. Nejen že jsem měla možnost prezentovat náš výzkum před odborníky z řad státní správy, architektů, stavitelů, geologů a dalších. Také jsem mohla porovnávat výzkumné zkušenosti se studentskými kolegy, kteří v rámci projektu Partnerství pro české brownfieldy realizovali odborné stáže. Bylo pro mne nesmírně přínosné setkat se se zajímavými lidmi, kteří jsou zapálení pro své projekty, a vidět, jak se potýkají s běžnými problémy.

Nejvíce však oceňuji tu jedinečnou příležitost podílet se na takovémto projektu. Nejlepší možností, jak si ověřit znalosti a zkušenosti nabyté studiem je zapojit se do podobných akcí. Navíc jsme za náš výzkum od VŠB-TUO obdrželi certifikát za účast na projektu, který je pro nás nemalou odměnou za vynaložené úsilí.

Na závěr chci poděkovat MgA. Blance Chládkové a MgA. Zdeňce Kujové, bez jejichž iniciativy bychom se k takové spolupráci možná vůbec nedostali.

Hana Hřebačková

Bílé světlo z Luhačovic (o workshopu s J. A. Pitínským)

J. L. Borges vypráví neobvyklou detektivku – muž pátrá po neznámém člověku, ale místo zaběhlých praktik soukromých oček stopuje svůj cíl podle odlesků, které zanechal v lidech, s nimiž se potkal. Setkání s režisérem J. A. Pitínským, které se nám (studentům 3. ročníků herectví a režie a dramaturgie) v září poštětilo, už dopředu obestíral záhadný opar ne nepodobný Borgesově povídce.

Domnívám se, že základní stavební jednotkou života u divadla je historka. Platí mimo jiné za prubířský kámen – co se do historky nepřetaví, nestálo patrně za to. Není divu, že kolem Pitínského jich bují zástupy, co by vydaly na komorní mytologii. Bývají to historky specificky zabarvené, často s ne zcela doformulovanými pointami a nečekaným humorem. Jejich zvláštnost záleží mimo jiné v tom, že je vyprávějí i lidé, kteří si jinak na historky nepotrpí a všichni (zodpovědně říkám, že si nepamatuju jedinou výjimku) ve chvílích, kdy dojde na přímou řeč, a mají Pitínského citovat, změnit hlas a pronesou repliku s jeho dikcí. Včetně těch, kterým v podobných pošetilostech jinak brání akademické tituly. Ejhle, odlesk. Na jiné, mnohem výraznější a hůře uchopitelné odlesky režiséra Pitínského, narazíme v jeho osobitých inscenacích. Tváří v tvář jim si nikdy nejsem docela jistý slovy. Po měsíčním workshopu, kdy jsem mu mohl být nablízku, si dovolím sáhnout po jednom z privilegovaných výrazů jeho slovníku; ty odlesky jsou magické.

Tématem zářijového workshopu byla Stanislavského *Moje výchova k herectví*. Volba je to lišácká a od začátku zavádí dvojí hru – studenti herectví JAMU hrají studenty při Moskevském akademickém divadle, kteří se prostřednictvím cvičení, etud a úryvků z klasiky snaží zdokonalit v herectví. Sama Stanislavského „učebnice“ je jako látka pro inscenaci problematická. V žargonu jeviště je to kniha tezí o umění a o uvádění těchto tezí do praxe. Naštěstí zároveň nabízí půvabný, velice naivní svět adeptů herectví – závatně emotivních Maloletkových, sošně ušlechtilých Nazvanovů a rozumářských Govorkovů, jeden větší Rus než druhý, všichni dohromady herecký ročník, který potkáte i dnes, a klidně v Brně. A pak to traskavé, fascinující pozadí, doba, do které nás kniha uvádí, kdy divadlo prodělává Velkou reformu a v Moskvě se střetávají titáni jevištního kumštu: Stanislavskij,

Mejerchold, Vachtangov, Tairov, Michail Čechov, v povzdálí už si brousí celuloidové pásy Ejzenštejn a všechno se to míchá v rozpáleném kotli revoluce. S jakýmsi odlitkem toho všeho v podobě rozbíhavého šedesátistránkového textu jsme zahájili první zkoušku.

S překvapením si teprve zpětně uvědomuju, že se četlo jen jednou a od stolu jsme se definitivně zvedli v půli druhého dne. Pan režisér se okamžitě pustil do hledání. Základní a jediný scénografický prvek, který k tomu vzal, bylo jeviště 4 × 4 metry. Osm praktikáblů, dvanáct herců, úvodní situace: přijímací zkoušky na Akademii. Každý přichází s úryvkem textu dle vlastního výběru, zkrátka tak, jak to chodí. Dan v roli Nazvanova odpovídá na otázku, proč si podal přihlášku na herectví. Aby neopakoval obecné a neurčité „hrozně si přeju být hercem,“ zažertuje: „Mě sem přihlásila babička.“

„Výborně!“ zvolá režisér. „Petro, prosím vás, zahrajete nám Nazvanovu babičku, ano?“

Než se Peťa, představitelka Maloletkové, probere z překvapení, má na hlavě šátek a po vnukově první větě vtrhne na scénu, přeruší jeho výstup před komisí a zahraje to velkému Torcovovi radši sama. Babička, které se nějak podařilo vloučit mezi budoucí herce, zvalcuje celé přijímačky. Kde se vzala? Z Danova vtipu. Pobude s námi tři zkoušky, zkontroluje, jak to vnoučkovi jde a pak se, stejně nepozorovaně jako přišla, zase vytratí.

Jednou nás na zkoušku přijde seřvat paní (slečna?) z kanceláře, kterou rušíme otevřenými dveřmi. Pravda, zkouška není zrovna pianissimo, ale k argumentu, že potřebujeme dýchat, je hluchá a dveře zabouchne. Už nám zůstane. S přesně odpozorovanou britkostí ji hraje Terka. Po týdně si ji z Orlí dokonce přestěhujeme na Astorku, kde pokračujeme ve zkoušení. Úřednické extempore si našlo místo ve třetí minutě představení. Škoda jen, že ten pán, co se přišel ptát líbezně preludujícího Davida-Govorkova, jestli má speciální povolení sahat na klavír, vstoupil o pauze a pan režisér nebyl při tom. Vsadím se, že bychom si nechali i jeho.

Jsmo za polovinou práce. Inspirace se skrývá v chaosu. Každý den nosíme na zkušebnu nějaké nové rekvizity, předměty, kostýmy nebo jejich části. Většinou se použije jen něco, zlomek, někdy vůbec nic, ale bokem odsunutě hromady jaksi

provokují. Jsou hmatatelnou pamětí zavrnutých možností a alternativ nikdy ne dost mrtvých, aby nemohly být resuscitovány. Je dobré mít tu změt knih, lavorů, hrnků, sklenek a hadrů po ruce, i těch, které čpí falešností divadelního fundusu – co kdyby náhodou? A náhody se dějí. Jako by je někdo invokoval. David, představitel geniálního pedagoga Torcova, se přiznává, že umí mluvit hlasem Hurvínka. No nečekali jsme celou dobu zrovna na něj? Hurvínek ex machina! Osmerka nás asistentů si už zvykla, že opustíme-li na pět minut zkušebnu, pravděpodobně se vrátíme do jiné dimenze. Tak například: zkouší se situace, kdy jedna ze studentek uvádí ostatní do svého bytu. Člověk odběhne na toaletu, a když se vrátí, na scéně sedí šest chlapů s prázdnými rámy od obrazů a konverzují rusko-norskou hatmatilkou. Jak to, že se tolik lidí může tak rychle pohybovat na takové vzdálenosti? A pan režisér ukrytý za předloktí horečně těká pohledem sem tam, občas vyběhne a režíruje někoho třetího, čtvrtého a pátého, aniž by přerušil nebo spustil z očí ty dva, co právě hrají.

Nakonec se samozřejmě nedostává času. Poslední změna přijde ještě půl hodiny před „prvním pokusem“, jak říkáme jedinému představení, které se má po měsíci zkoušení odehrát. Nervy ale naštěstí netečou, jako to bývá před premiérou. Víme, že nepředkládáme hotovou inscenaci. Výsledek není to hlavní. Hlavní je, že jsme dostali tuhle možnost. Díky za ni prof. Kovalčukovi, byl to jeho nápad. Díky škole, ta to umožnila. Díky těm, kdo projekt zaplatili a přijímají poděkování výhradně touto formulací: Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. A hlavně díky J. A. Pitínskému, že věnoval čas a síly zrovna nám.

Na závěr si dovolím vyjádřit dvojí naději. Jednu za celý tým – že se na všech stranách podaří najít dost vůle (od které závisí to ostatní), aby se *Moje výchova k herectví* dozkoušela, přenesla do Marty, a herci ji mohli následující sezonu hrát. Druhou soukromou – že to úchvatné, nezbadatelné bílé světlo, kterým pan režisér plane, se v druhých může nejen odrážet v odlescích. Že na bezprostřední vzdálenost může přeskóčit jiskra a rozhořet jiný, krásný požár.

Několik náhodných vět ze zkoušení:

„Já jsem takové velké dítě.“

„Říkejte to skromně. Velmi skromně.“

„Ono se to neustále pohybuje někde mezi poezií a terorem.“

Šimon Peták

Hudební fakulta JAMU pořádala konferenci o elektronické hudbě

Mezinárodní konferenci Musica nova nazvanou Electronic Music Today připravila Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Akce se uskutečnila první čtyři prosincové dny 2013 a byla věnovaná aktuálnímu stavu elektronické hudby v tuzemsku i zahraničí. Všechny dopolední bloky doprovodily večerní koncerty, do kterých byla většina hostů akce zapojená. Hned první večer vystoupil Michal Rajta a Jan Trojan na koncertě Silence – Sound – Sketches, při kterém zazněla kalimba, kantela, klavír, kytara a živá elektronická hudba.

„Naznačená tematika je reflektovaná umělecky prostřednictvím koncertů za účasti významných představitelů české i zahraniční elektronické scény, ale také edukativně prostřednictvím workshopů účinkujících umělců a také vědecky prostřednictvím konference Musica nova,“ uvedl za pořadatele výzkumný pracovník JAMU Daniel Matej. Mimořádnou událostí podle něj byla hudebně taneční performance dvojice Antje Velsing a Markus Popp/Oval. Mimořádně úspěšné představení wall/paper/wall talentované mladé choreografky a legendy soudobé elektronické hudby se uskutečnilo v Divadle na Orli.

„Sebereflexivní podtitul konference Where Are We Going and What Are We Doing? je odvozený od slavného textu Johna Cagea,“ doplnil Matej.

V rámci konference se uskutečnily dva semináře a workshop zaměřený na tvorbu autorské dvojice Oval/Velsing. Ukázku jejich tvorby lze najít také na adrese <http://vimeo.com/25780520>.

Konference přivedla do Brna zahraniční odborníky – jak teoretiky, tak i praktické hudebníky, kteří se rovněž věnují teoretické reflexi, konfrontovala je s domácími účastníky. Cílovou skupinou jsou nejen studenti a pedagogové JAMU, ale i dalších podobně zaměřených škol a také zahraniční účastníci i zájemci z řad veřejnosti. Mezinárodní konference Musica nova pořádaná Janáčkovou akademií múzických umění v Brně mají již dlouhou tradici. Za dobu jejich existence se jich zúčastnily mnohé významné osobnosti z Evropy a USA.

Luboš Mareček

Z nových knižních přírůstků Knihovny JAMU

- Bárta, Miroslav:** *Civilizace a dějiny*. 2013
- Dannhoferová, Jana:** *Velká kniha barev*. 2012.
- Dotlačilová, Petra:** *Vývoj baletu-pantomimy v osvětské Evropě*. 2013.
- Eco, Umberto:** *Dějiny legendárních zemí a míst*. 2013
- Georgieva, Sylvia:** *Barokní afektová teorie*. 2013.
- Harrisová, Alexandra:** *Virginia Woolfová*. 2013.
- Horváth, Ödön von:** *Věčný šosák*. 2013.
- Kvěch, Otomar:** *Základy klasické hudební kompozice*. 2013.
- Roth, Joseph:** *Pochod Radeckého*. 2012.
- Steiger, Thomas:** *Psychologie pro manažery*. 2012
- Uhde, Milan:** *Rozpomínky*. 2013.
- Yapp, Nick:** *150 years of photo journalism*. 2012.

V katalogizačním záznamu v katalogu najdete u mnoha knih obálky a obsahy (formát pdf).

Nové přírůstky do fondu na adrese <http://dokumenty.jamu.cz/knihovna/rss/>

Noví profesori a docenti JAMU

doc. MgA. Marie Jirásková, Ph.D., DIFA

doc. MgA. David Drozd, Ph.D., DIFA

doc. MgA. Marek Hlavica, Ph.D., DIFA

Životní výročí zaměstnanců JAMU

II. pololetí 2013

červenec

Hniličková Zdenka

Kalodová Karla

Novotná Eva

Polická Jarmila Bc.

Rychlík Břetislav

Stehlíková Marcela

Zavarský Ján prof. Mgr.

srpen

Beňačková Marta doc. Mgr.

Kotzian Ludvík doc.

Kovalčuk Josef prof. PhDr.

Motyčková Arna

Turbová Jarmila PhDr.

Zicha Miroslav MgA.

září

Gajan Ivan doc. MgA.

Hanáková Yvona Ing.

Pančík Josef doc.

Plešák Miroslav prof. PhDr.

Stejskalová Zdeňka PhDr.

říjen

Krobot Ivo prof. MgA.

listopad

Pfeifer Jiří

prosinec

Blažejovská Alena doc. PhDr.

Teslya Tatiana

I. pololetí 2014

leden

Havlíčková Margita doc. PhDr.

Musil Miroslav

únor

Gogola Jan prof. Mgr.

Horáková Františka Mgr.

březen

Broulíková Veronika doc.

Geršl Jaroslav Ing.

Horká Jana

Jirásková Marie doc. MgA.

Novotný František prof. MgA.

Vybíralová Zuzana Mgr.

Weiser Helena Mgr.

duben

Bodorová Lydie

Polkoráb Jan

Vašková Marta doc. MgA.

květen

Vagnerová Kristina

červen

Júza Bohumil

Kopecský Miroslav

Marta má nové webové stránky

Studio Marta patří ateliéru činoherního herectví prof. MgA. Ivo Krobota. V roce 2013 jsme stihli odpremiérovat dvě inscenace – Kabaret Hrabal a Hamleta. Máme za sebou ale ještě premiéru, která se netýkala jeviště, nýbrž virtuálního prostoru. Celé léto 2013 jsme společně s Markem Kokešem z OVISu pracovali na podobě nových webových stránek.

Základní požadavky byly jasné – ať jsou nové, jasná, bílé, moderní, interaktivní. Ing. Kokeš vytvořil první vizuál, od kterého jsme dotvářeli výslednou podobu. Další etapou bylo vytvoření homepage (neboli domovské) stránky a pak běžné, např. aktuality. Následovalo spuštění testovací verze, do které jsme pak už každý den přidávali články a texty a společně stránkám dávali tu pravou podobu, např. kde bude jaký odkaz, tlačítko, jakou barvu bude mít to či ono písmo. Na konci této práce se stránky 8. října odpoledne konečně spustily. Najdete zde program, informace k připravovaným premiérám, rozrůstající se archiv inscenací a absolventů, fotogalerii a mnohé další. Jsme rádi, že díky přímému odkazu na Facebook, nám vzrostla návštěvnost i tam. Najděte si čas podívat se na www.studiomarta.cz a napište nám svůj komentář.

Janika Kolářová

Elektronické databáze Music Online a Oxford Music Online (Grove Music Online) na JAMU až do roku 2017

Knihovna JAMU se opět připojila k projektu programu Informace – základ výzkumu (LR) MŠMT ČR a získala pokračování k přístupu do hudební databáze **Music Online** (zvuková knihovna, hudebniny, odborné texty) a databáze **Oxford Music Online (Grove Music Online)**, a to až do roku 2017. Odkazy na tyto elektronické informační zdroje se trvale nachází na webové stránce knihovny: <http://knihovna.jamu.cz>. V obou případech se jedná o licencovaný placený zdroj, který je určen pro studijní a vědecké účely akademické obce JAMU.

Romana Kasperkevičová

Autoři Občasníku 2013/II – 2014/I:

doc. PhDr. Alena Blažejovská, pedagožka DIFA

Anna Burianová, studentka DIFA

prof. PhDr. Václav Cejpek, prorektor JAMU

Mgr. Tomáš Hajn, pedagog HF

Barbora Holanová, studentka DIFA

Hana Horáková, studentka DIFA

BcA. Hana Hřebečková, studentka DIFA

Nikol Jančíková, studentka DIFA

MgA. Kateřina Jebavá, pedagožka DIFA

Bohumil Jůza, Studio Marta

PhDr. Romana Kasperkevičová, vedoucí Knihovny JAMU

BcA. Janika Kolářová, studio Marta

Mgr. Diana Kolbábková Paraskevopulu, referentka DNO

Jonáš Konyvka student DIFA

Bc. et MgA. Pavla Kostecká, HF JAMU

Kamila Kostrícová, studentka DIFA

doc. Robert Kozánek, pedagog HF

Mgr. Radka Kulichová, pedagožka DIFA

Mgr. et Mgr. Radka Kunderová, Ph.D.,

vědecká pracovnice DIFA

Anna Machová, studentka DIFA

Mgr. Luboš Mareček, rektorát JAMU

Mgr. Jana Michálková Slimáčková, Ph.D., pedagožka HF

Šimon Peták, student DIFA

MgA. Richard Pohl, doktorand HF

Bibiána Rybářová, studentka DIFA

Michal Skočovský, student DIFA

prof. PhDr. Bořivoj Srba, DrSc., pedagog DIFA

MgA. Tomáš Studený, doktorand HF

prof. Adolf Sýkora, emeritní pedagog HF

Ing. MgA. Lucie Šilerová, pedagožka HF

MgA. Lenka Tesáčková, provozní ředitelka DNO

Vítězslav Větrovec, doktorand DIFA

Mgr. Dušan Zdráhal, doktorand DIFA

Autoři fotografií:

Paolo Avataneo, Regina Böhmová, Marek Duranský, Dan Dlouhý, Jan Dvořák, Petr Francán, Taťana Hajdová, Pavel Klement, Radka Kulichová, Radka Kunderová, Václav Mach, Luboš Mareček, Pavel Nesvadba, Václav Olšar, Roman Panáček, Daniela Peclová, Markéta Pešková, Kateřina Polášková, Josef Ruszelák, Michal Samek, Tomáš Studený, Lucie Šilerová, Zdeněk Šimek

Občasník JAMU
– dvojčíslo 2013/II – 2014/I

Redakčně připravil Luboš Mareček
za spolupráce Jindřišky Bártové
a Zdeňky Stejskalové

E-mail: marecek@jamu.cz

Grafická úprava a sazba:

Donato, Šaracova 2, Brno

Tisk: Ediční středisko JAMU